

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

факультет іноземних мов

кафедра методики навчання іноземних мов

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ФОРМУВАННІ
АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШИХ
КЛАСІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ**

Студентки 2 курсу групи 2 МСО
Освітньої програми Середня освіта (Мова і
література (англійська, німецька))
Спеціальності 014.021 Середня освіта (Мова
і література (англійська))
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Ступеня вищої освіти магістра

Федчишиної Анастасії Олександрівни

Науковий керівник: Подзигун О.А., кандидат
педагогічних наук, доцент

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Члени комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (прізвище та ініціали)

м. Вінниця – 2019 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ.....	7
1.1. Сутність та зміст формування англомовної лексичної компетенції	7
1.2. Особливості навчання іноземних мов у старших класах загальноосвітньої школи	18
1.3. Роль і значення застосування Інтернет-ресурсів в процесі формування англомовної лексичної компетенції учнів старших класів	23
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	36
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ.....	37
2.1. Організація пробного навчання.....	37
2.2. Апробація пробного навчання.....	44
2.3. Аналіз отриманих результатів	71
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	82
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	88
ДОДАТКИ	99

ВСТУП

Рівень володіння іноземною мовою сучасного випускника загальноосвітньої школи безпосередньо залежить від якості сформованої лексичної компетенції. Зважаючи на значну роль лексики у процесі вивчення англійської мови, і насамперед її застосуванні у практичній діяльності, перед вчителями старших класів стоїть завдання підготувати учнів, які оволодіють значним активним словниковим запасом мови та вмітимуть активно оперувати ним у відповідності до конкретних комунікативних ситуацій. Зважаючи на це, актуальним завданням нової української школи є пошук інноваційних методів навчання учнів старших класів, використовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні технології, основну роль серед яких відіграють ресурси Інтернету.

Аналіз науково-педагогічних досліджень та публікацій дозволяє стверджувати, що у сучасній методиці викладання іноземних мов все більшу увагу дослідників привертають питання формування іншомовної лексичної компетенції, яку досліджували відомі теоретики та практики: С. Архангельський, Ю. Бабанський, В. Беспалько, С. Гончаренко, Р. Гуревич, В. Євдокімов, І. Лернер, А. Нісімчук, О. Падалка, О. Пехота, І. Прокопенко, С. Сисоєва, М. Скаткін, Н. Тализіна, С. Шацький, О. Шпак, R. Carter, M. McCarthy, R. Ellis, R. Gairns, D. Gardner, M. Lewis, I. Nation, N. Schmitt, L. Taylor, K. Vogel та інші. Дослідники розкривають способи та прийоми вивчення лексичних одиниць, детально описують етапи формування іншомовної лексичної компетенції та підкреслюють важливість систематичного комплексу вправ на уроках іноземної мови. Педагогічні і теоретичні аспекти використання інформаційних технологій у навчальному процесі досліджені у працях Б. Бесєдіна, Ю. Горошка, М. Жалдака, Ю. Жука, В. Загвязінського, Ю. Машбиця, В. Монахова, Н. Морзе, А. Пенькова, Є. Полат, С. Ракова, Ю. Рамського та інших.

Незважаючи на численні напрацювання у вирішенні проблеми навчання учнів англомовної лексики, практика викладання свідчить про необхідність підвищення якості оволодіння ними лексичного матеріалу. Саме тому **актуальність** даної теми може бути аргументована важливістю проблеми, і одночасно її недостатньою розробленістю для впровадження в умовах навчання учнів старших класів загальноосвітньої школи.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність використання Інтернет-ресурсів у формуванні англомовної лексичної компетенції учнів старших класів загальноосвітньої школи.

Для реалізації вищезазначеної мети ставимо наступні **завдання**:

- проаналізувати зміст формування англомовної лексичної компетенції учнів загальноосвітньої школи;
- дослідити психологічні особливості навчання іноземної мови учнів на старшому ступені школи;
- визначити роль і значення застосування Інтернет-ресурсів в процесі формування англомовної лексичної компетенції учнів старших класів;
- розробити комплекс вправ для формування англомовної лексичної компетенції учнів з використанням Інтернет-ресурсів;
- експериментально перевірити ефективність розробленого комплексу вправ у формуванні лексичної компетенції старшокласників на уроках англійської мови.

Об'єктом дослідження є процес формування англомовної лексичної компетенції учнів старших класів загальноосвітньої школи.

Предметом дослідження є використання Інтернет-ресурсів у формуванні лексичної компетенції старшокласників на уроках англійської мови.

Для розв'язання зазначених вище завдань були використані наступні **методи дослідження**: *теоретичні* – аналіз, узагальнення, порівняння, систематизація наукових джерел та нормативних документів для з'ясування стану розробленості проблеми дослідження у вітчизняній, зарубіжній літературі

та освітній практиці; *емпіричні* – педагогічні спостереження, бесіди, анкетування, тестування для діагностики рівнів сформованості досліджуваного феномену, педагогічний експеримент для перевірки ефективності використання інформаційних технологій для формування іншомовної компетенції в усному мовленні учнів середньої школи; *статистичні* – методи математичної статистики для кількісного та якісного аналізу отриманих результатів дослідження і доведення їх достовірності.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у тому, що вперше теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено формування англomовної лексичної компетенції учнів старших класів з використанням Інтернет-ресурсів.

Теоретичне значення полягає у подальшому дослідженні особливостей вивчення англomовної лексики учнями на старшому етапі навчання у загальноосвітній школі з використанням мережі Інтернет.

Практичне значення полягає в розробленому комплексі вправ для формування лексичної компетенції старшокласників на уроках англійської мови з використанням Інтернет-ресурсів. Результати даної роботи будуть корисні вчителям, які використовують мережу Інтернет на уроках англійської мови.

Апробація основних положень та результатів дослідження. Результати дослідження опубліковані на науково-практичних конференціях: всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (22 листопада 2018 р., м. Вінниця); XVI міжнародній студентській Інтернет-конференції «МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: Інтеграційні тенденції в сучасному світі» (4 грудня 2018 р., м. Вінниця); XVII міжнародній студентській Інтернет-конференції «МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: Інтеграційні тенденції в сучасному світі» (14-15 березня 2019 р., м. Вінниця); міжнародній науково-практичній конференції «PERSPECTIVES ET MISE EN OEUVRE DE L'INNOVATION DANS LE DOMAINE SCIENTIFIQUE» (20 вересня 2019 р. м. Женева,

Швейцарія); всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (20 листопада 2019 р., м. Вінниця)

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, що нараховує 100 найменувань та 5 додатків. Основний зміст роботи викладений на 87 сторінках. Робота містить 29 рисунків та 17 таблиць.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

1.1. Сутність та зміст формування англомовної лексичної компетенції

Проблема формування англомовної лексичної компетенції учнів загальноосвітніх шкіл є актуальним завданням сучасної методики навчання іноземних мов. Орієнтація навчальної програми на задоволення вимог європейського ринку праці, запитів суспільства та глобалізаційних процесів, сприяє зростанню потреби у формуванні англомовної лексичної компетенції учнів старших класів загальноосвітньої школи, які є майбутніми фахівцями у різних галузях суспільного життя.

Володіння англійською мовою відкриває для сьогоднішніх випускників загальноосвітньої школи значно більші можливості кар'єрного та особистісного зростання. Саме тому питання визначення сутності поняття «лексична компетенція» учнів старших класів, дослідження етапів її формування, розробка методики сучасного інтегрованого уроку відіграють важливе значення у професійній діяльності вчителя англійської мови. Здатність сформувати та закріпити навички учнів володіти достатнім рівнем словникового запасу та можливістю його застосування у різнопланових життєвих ситуаціях, в процесі підготовки до здачі Зовнішнього незалежного оцінювання, а також в подальшій професійній сфері є основним напрямком курсу вивчення іноземної мови у загальноосвітній школі.

Поняття «компетенція» займає особливе місце у понятійно-категоріальному апараті методики навчання іноземних мов. Даний термін запровадив американський лінгвіст Ноам Хомський. Як зазначив Н. Хомський, «ми проводимо фундаментальну відмінність між компетенцією (знанням своєї

мови мовцем) і вживанням (реальним використанням мови в конкретних ситуаціях)» [57].

В перекладі з латинської мови термін «компетенція» означає сукупність питань, в яких людина добре обізнана, володіє знаннями і досвідом. На думку доктора педагогічних наук Германа Селевко, компетенція – це готовність суб'єкта ефективно організувати внутрішні і зовнішні ресурси для постановки і досягнення мети. Під внутрішніми ресурсами мають на увазі знання, вміння, навички, надпредметні вміння, компетентності (способи діяльності), психологічні особливості, цінності тощо [5].

Аналіз наукових поглядів та праць в галузі методики викладання іноземних мов свідчить, що лексична компетенція є базовим елементом формування іншомовної комунікативної компетенції, а тому її розвиток та становлення є невід'ємним аспектом шкільного курсу вивчення англійської мови у старшій школі. Наша увага зосереджена на сутності поняття «лексична компетенція», основних етапах та особливостях її формування.

В процесі розвитку лексичних навиків як продуктивного, так і рецептивного характеру відбувається становлення лексичної компетенції. Лексична компетенція – це здатність особи правильно формувати власні висловлювання і розуміти мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та лексичної усвідомленості. Тобто лексична компетенція складається з таких елементів як лексичні навички, знання і загальна мовна усвідомленість або здатність (language awareness) їх використання в усіх видах мовленнєвої діяльності [51, с. 16].

Згідно з Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти, лексична компетенція – це знання і здатність використовувати мовний словниковий запас, що складається з лексичних та граматичних елементів [20]. Тоді як за даними С. Ніколаєвої, лексична компетенція означає здатність миттєво викликати з довгострокової пам'яті еталон слова залежно від конкретного мовленнєвого завдання та включати це слово у мовлення. Знання іноземної мови асоціюється із знанням слів, у той час як володіння мовою – з

лексичними навичками, які забезпечують функціонування лексики в спілкуванні [17, с. 192].

Аналізуючи основні підходи науковців, сформулюємо визначення поняття лексична компетентність. Під лексичною компетентністю ми розуміємо здатність особистості, на основі лексичних знань використовувати мовний словниковий запас, миттєво викликаючи з тривалої пам'яті еталон слова залежно від конкретного комунікативного завдання, доречно вживаючи обрані вирази, приказки, прислів'я та фразеологічні звороти в межах мовного контексту, а також забезпечувати підтримку функціонування зазначених навичок на достатньому рівні та здійснювати безперервний контроль процесу наповнення лексичного запасу [66, с. 198].

Під процесом становлення іншомовної лексичної компетенції розуміємо сукупність чотирьох основних етапів формування навичок вирішення комунікативних ситуацій на основі отриманих знань та вмінь (рис. 1.1.).



Рис. 1.1. Етапи формування лексичної компетенції

Науковець О.М. Шамов зазначає, що формування лексичної компетенції починається насамперед з акумулювання емпіричних знань. На першому етапі учні отримують загальну уяву про звуковий та графічний образ лексичної одиниці, а також формуються певні зв'язки між іншомовними словами та їх

значеннями. В такий спосіб в учнів формуються навички розпізнавання лексичних одиниць у певних комунікативних ситуаціях.

Наступний етап формування лексичної компетентності передбачає формування вмінь застосування лексичних одиниць у відповідному комунікативному контексті, а також розширення діапазону їх застосування.

На третьому етапі учні поглиблюють теоретичні знання про лексичну систему іноземної мови, вивчаючи особливості форми, структури та значення слів. Таким чином, формується лінгвістичний кругозір учнів.

На останньому етапі формування лексичної компетенції відбувається закріплення навичок використання вивчених лексичних одиниць у практичній діяльності – для вирішення конкретних комунікативних ситуацій [53, с.129].

Отже, процес формування іншомовної лексичної компетенції перебуває у тісній взаємодії з власне комунікативною компетенцією, а також передбачає взаємозв'язок іншомовної лексики та поповнення лексичного запасу.

Невід'ємним елементом змісту формування англomовної лексичної компетенції є лексичні навички, які відповідають за функціонування лексики в спілкуванні, дозволяють правильно використовувати і розуміти іншомовну лексику, використовуючи при цьому теоретичні знання про лексичну систему мови, зв'язки між формами слова і його значенням. Лексичні навички допомагають розпізнавати лексичні одиниці (ЛО), миттєво викликати із довгочасної пам'яті еталон слова залежно від конкретного мовленнєвого завдання та включати його у мовленнєвий ланцюжок [39, с. 169].

Серед основних етапів формування лексичних навичок виділяють: ознайомлення, тренування і практика в спілкуванні. Останній етап є найважливішим, оскільки відбувається закріплення вмінь та навичок використання лексичних одиниць, яке формується в процесі постійного виконання вправ з залученням різних видів мовленнєвої діяльності (МД).

Існують рецептивні та продуктивні лексичні навички (див. рис. 1.2.).

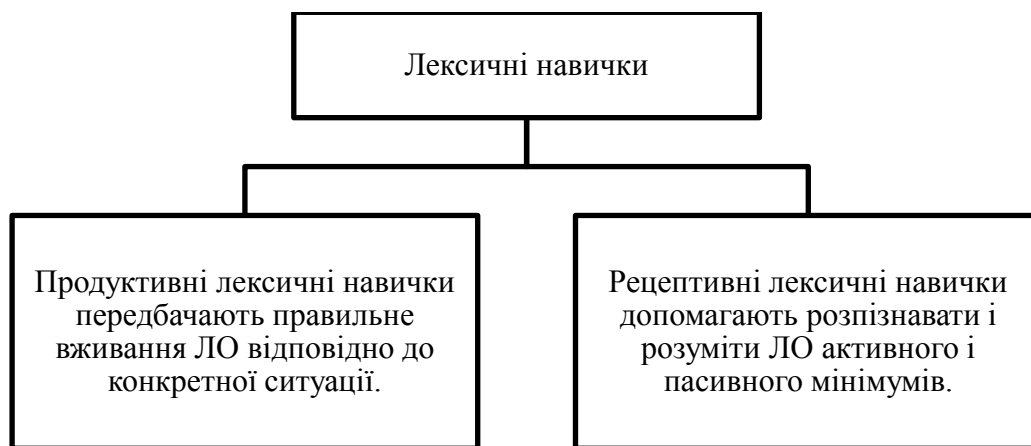


Рис. 1.2. Класифікація лексичних навичок

Аналізуючи рис. 1.2, зазначимо, що формування продуктивних навичок передбачає правильне вживання ЛО активного мінімуму в усному та писемному мовленні відповідно до конкретної комунікативної ситуації. Для цього необхідно не лише згадати ЛО, відтворити її у процесі усного чи письмового спілкування, а ще й вжити її відповідно до норм мови і комунікативного завдання, не забуваючи про сполучуваність цієї ЛО з іншими словами.

Тоді як продуктивні лексичні навички пов'язані з такими видами мовленнєвої діяльності як письмо та говоріння, то рецептивні лексичні навички – з читанням та аудіюванням. В свою чергу, вони допомагають розпізнавати і розуміти ЛО активного і пасивного мінімумів, що передбачає співвіднесення їх зі зразком, що міститься у довготривалій пам'яті. Ознайомлення з рецептивною лексикою відбувається, як правило, у процесі сприйняття слова на слух або читання з опорою на графічний образ слова [23, с. 24].

В процесі формування АЛК можуть виникнути певні труднощі при засвоєнні різних ЛО. З метою розробки заходів щодо їх уникнення або зменшення, ЛО можуть групуватися за ступенем і характером труднощів, що дозволяє підходити до них диференційовано, на основі їх методичної типології. Виділимо наступні складності засвоєння ЛО:

1) форму ЛО – звукову, графічну, структурну (наприклад, труднощі виникають при засвоєнні омофонів, у тому числі і граматичних, омографів – у

випадку значних графемно-фонемних розбіжностей, багатоскладових і похідних слів);

2) значення ЛО (наприклад, труднощі в розбіжності обсягів значень ЛО в іноземній і рідній мовах, при засвоєнні багатозначних слів, фразеологічних сполучень, у випадку так званої «фальшивої» синонімії тощо);

3) вживання – сполучуваності ЛО з іншими ЛО, особливостей її функціонування у мовленні (наприклад, труднощі при засвоєнні словосполучень, які не мають точної структурно-семантичної відповідності еквівалентам у рідній мові) [51].

Зважаючи на вищезазначені труднощі у процесі засвоєння лексичних одиниць, необхідним завданням є розробка комплексу вправ для формування лексичної компетенції, а насамперед потрібно визначити мету роботи з лексичним матеріалом – поповнення активного (формується в результаті ретельного опрацювання ЛО, які активно використовуються у усному та писемному мовленні) чи пасивного (на основі якого відбуваються такі види МД як читання та аудіювання) словникового запасу. Засвоєння лексичного запасу слів – це системний процес, який включає у себе багато етапів, які зображені на рис. 1.3.

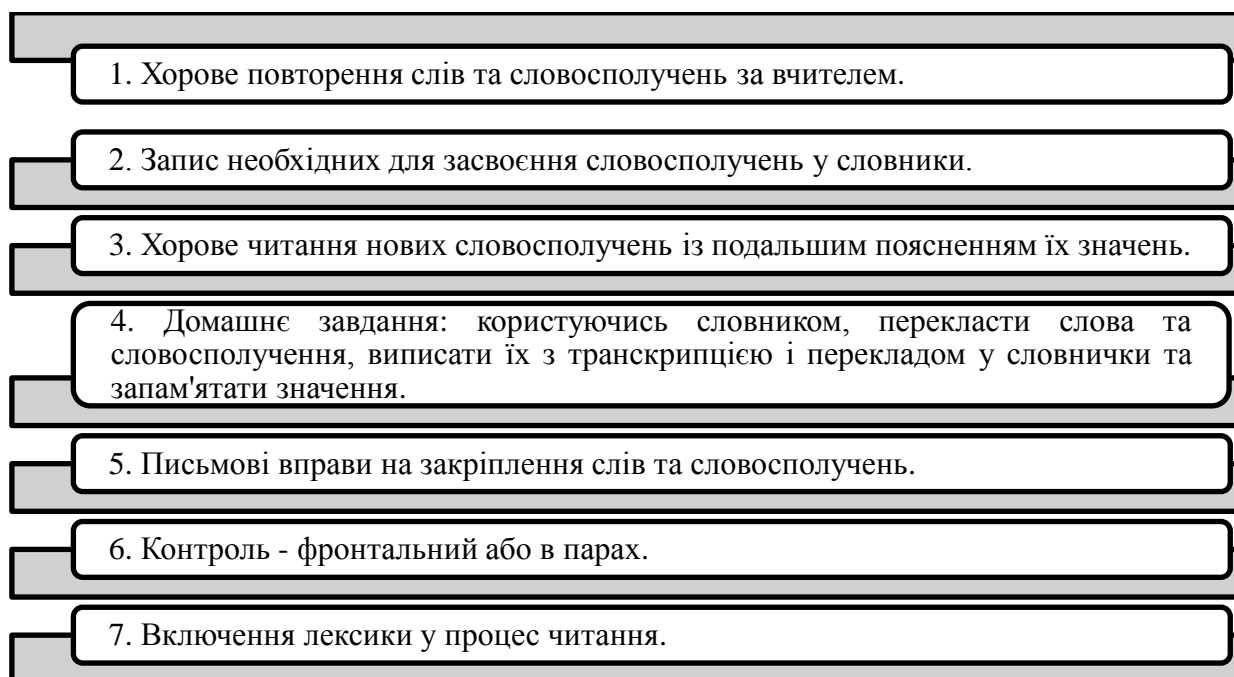


Рис. 1.3. Етапи цілеспрямованого засвоєння лексичного матеріалу

На початковому етапі для постановки правильної вимови застосовується хороше повторення слова (словосполучення), при необхідності вчитель виправляє. Наступним етапом є запис слова у зошит або словник. Далі важливо запам'ятати дану лексичну одиницю активно її використовуючи – вживаючи у реченнях, комунікативних ситуаціях, домашніх вправах. Щоб запам'ятати необхідно систематично повторювати – не лише у лексичних вправах, але і розпізнавати у контексті – прослуховуючи аудіювання та читаючи тексти.

Аналізуючи методичну літературу, нами було виявлено ряд навчальних стратегій, які ми поєднали з кожним етапом формування англомовної лексичної компетенції (АЛК), з відповідною системою вправ (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Навчальні стратегії відповідно до етапу формування АЛК

Етапи формування АЛК	Навчальні стратегії
Операційно-автоматичний	<ul style="list-style-type: none"> - Стратегії для самостійної семантизації лексичних одиниць (ЛО); - запам'ятовування/повторення (сприйняття та відтворення ЛО, асоціація, використання опор/зразків, візуалізація, синоніми/антоніми, зіставлення явищ); - групування (класифікація/систематизація ЛО чи нової інформації); - кооперація (робота в мікрогрупах/парах, тлумачення ЛО/дефініції); - взаємодія (звернення за допомогою, уточнення, підсумовування); ігри.
Репродуктивно-діяльнісний	<ul style="list-style-type: none"> - Доповнення (розширення значення ЛО, детальне опрацювання інформації, робота зі словником, мультимедіа, занотовування); -компенсаторні (перифраз, словотвір, жестикуляція/міміка (невербальні стратегії), переклад, здогадка значення).
Комунікативно-стратегічний	<ul style="list-style-type: none"> - Уникнення (незавершеність повідомлення/висловлювання; зміна повідомлення/висловлювання; уникнення теми дискусії); - метакогнітивні (планування; встановлення цілі; спостереження; самоконтроль/самооцінка).

Процес ознайомлення з новими ЛО, розпочинається, як правило, з розкриття їх значень, тобто семантизації. В загальному, способи семантизації можна поділити на перекладні та без перекладні (рис.1.4.). Визначаючи найефективніший спосіб розкриття значення нових ЛО, варто врахувати їх належність до активного чи пасивного мінімуму, ступінь навчання та загальну мовну підготовку учнів. Переважно поєднують кілька методів, наприклад

застосовуючи слово у контексті та зображуючи його за допомогою рухів, міміки або жестів. Для автоматизації лексичного матеріалу доцільним є використання численних вправ, ситуативних завдань і рольових ігор.

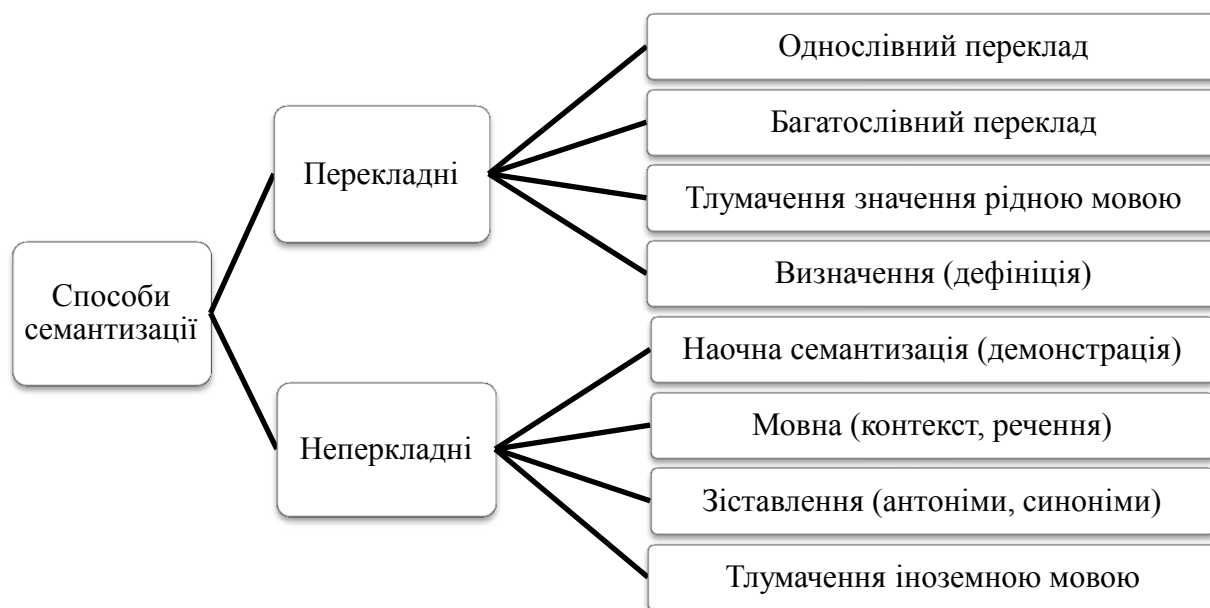


Рис. 1.4. Основні способи розкриття значення лексичних одиниць

Стійкі та гнучкі лексичні навички можна сформувати, якщо весь клас інтенсивно виконує різноманітні вправи. Суть полягає в тому, щоб кожна хвилина уроку була використана учнем із максимальною користю, тому вчитель, в свою чергу, повинен забезпечити інтенсивність навчальних дій всього класу.

Не менш важливою вимогою до уроку англійської мови є його іншомовний режим. На старшому етапі шкільного курсу учитель повинен проводити його тільки іноземною мовою та користуватись чітко відібраним мовним матеріалом. Регулярне повторення матеріалу робить його зрозумілим учням, навіть якщо вони його ще не вивчали. Англійська мова має використовуватися як засіб спілкування не лише при виконанні вправ, а і в вирішення будь-яких комунікативних ситуаціях на уроці (пояснити причину невиконання домашнього завдання, запізнення на урок тощо). Наполегливість учителя в дотриманні цієї вимоги сприяє розвитку в учнів лексичних навичок та вмінь, сприяє формуванню міжкультурної компетенції.

Для формування лексичної компетенції старшокласників можна застосовувати також ігрові методи, прикладом може слугувати наступна гра. Учасник отримує картку з словом або словосполученням з конкретної тематики. Його завдання – дати визначення цього терміну не називаючи його та спільнокореневих слів. Дана вправа призначена саме для старшокласників, які володіють достатнім рівнем словникового запасу, щоб тлумачити слово, і в такий спосіб сприяє формуванню усної лексичної компетенції.

Як зазначалось, завершальний етап формування лексичної компетенції передбачає застосування ЛО в усному та писемному мовленні. Цьому сприяє такий комплекс вправ як розігрування діалогів та ситуацій на основі вивчених граматичних конструкцій, стійких виразів, фразових дієслів, які застосовуються у повсякденному мовленні. Розвиток усної лексичної компетенції передбачає вивчення теми, висловлення власної думки з приводу проблеми, ситуації чи прочитаного тексту. Це може бути також прийом Storytelling, який полягає у розповіді історії, базуючись на серію картинок або ключових фраз, що також можна застосувати на уроках англійської мови у старших класах. Письмова лексична компетенція формується при написанні творів-роздумів, листів друзям, вітальних листівок, створення постерів або плакатів у процесі проектною діяльності.

Умовою реалізації ігрової моделі навчання лексики є створення і драматизація навчальних комунікативних ситуацій (А.А.Алхазішвілі, В.А.Бухбіндер, М.Л.Вайсбурд, О.О.Леонтьєв, Л.Ф.Манякіна, Т.І.Олійник, Ю.І.Пассов, Т.Є.Сахарова, В.М.Філатов, N.David, G.Mehlhom, J.Revell, H.G.Widdowson, D.A.Wilkins та ін.). Як доведено у дослідженнях [1, с. 87; 86, с. 42; 135, с. 177; 158, с. 62; 268, с. 69], ситуації слугують мотиваційно-змістовою основою висловлювання, стимулюють продуктивну мисленнево-мовленневу діяльність студентів, моделюють процес реального спілкування. Вони поєднують у собі гру і навчання, емоційне захоплення і дослідницьку діяльність. У них учні вирішують проблемні питання і долають іншомовні

утруднення, формують мовленнєві уміння та необхідну для розвитку мовленнєвих дій поведінку.

Підвищенню ефективності формування англомовної лексичної компетенції в учнів старших класів загальноосвітньої школи сприятимуть певні педагогічні умови, відповідальність за створення яких покладається на вчителя англійської мови (рис.1.5).

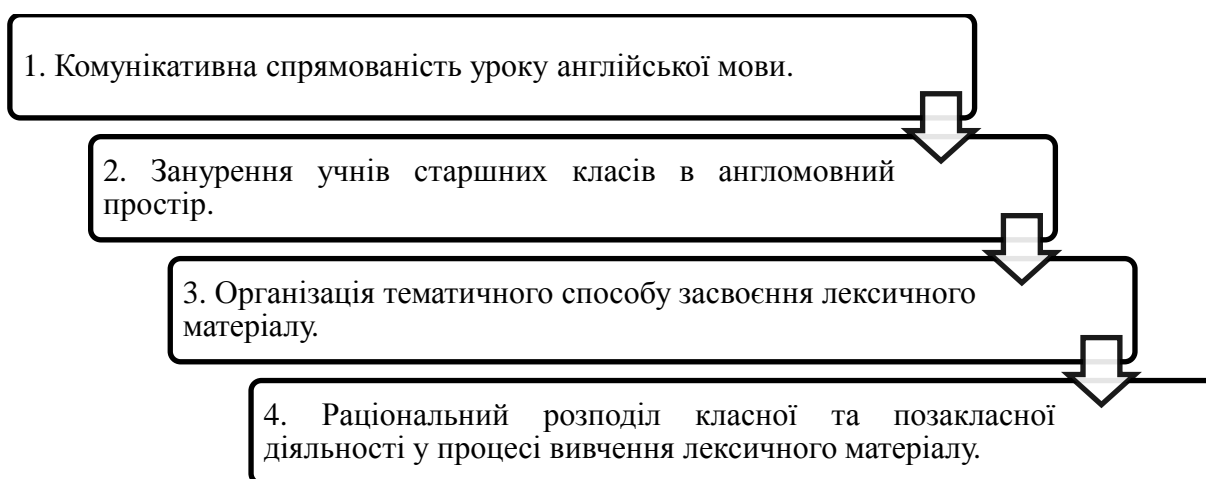


Рис. 1.5. Педагогічні умови підвищення ефективності формування англомовної лексичної компетентності учнів старших класів

Таким чином, лексична компетенція є невід’ємним елементом іншомовної комунікативної компетенції, оскільки являє собою насамперед словниковий запас мови, який учні активно використовують у процесі мовлення для вирішення конкретних завдань. Варто зазначити, що науковці не дійшли до єдності у визначенні сутності лексичної компетенції. Частина науковців переконані, що лексична компетенція – це сукупність лексичних одиниць, які учні використовують у повсякденному житті, деякі наголошують на здатності правильно використовувати лексичні одиниці у конкретній комунікативній ситуації.

В умовах глобалізаційних та євроінтеграційних змін знання англійської мови є об’єктивною складовою успішного кар’єрного зростання, вступу до престижного вищого навчального закладу, активізації іншомовного спілкування та отримання закордонного досвіду. Лексична компетенція як

основна складова комунікативної компетенції забезпечує учнів старших класів лексичним мінімумом, який необхідний їм для подальшого застосування у професійній діяльності. Основним завданням викладача старшої школи є забезпечення ефективних умов для формування англомовної лексичної компетенції, яка передбачає розробку інтегрованого уроку з поступовим введенням лексичного матеріалу, періодичністю його повторювання (не менше 10 разів) в межах даної теми на основі різножанрових текстів, аудіо та відеоматеріалів, розробки комунікативних ситуацій та вправ, які сприятимуть остаточному закріпленню використання даних лексичних одиниць.

Ми дійшли до висновку, що лексичний мінімум засвоюється поетапно, а процес формування англомовної лексичної компетенції може бути зведений до таких основних етапів як теоретичний та практичний, тобто ознайомлення учнів з новими ЛО (формування знань про лексичну систему англійської мови, розкриття значення ЛО, вивчення особливостей їх використання тощо) та автоматизації дії учнів з новими ЛО (закріплення лексичних навичок, виконання комплексу вправ, здатність застосовувати нові ЛО у вирішенні практичних завдань).

Варто підкреслити, що процес формування лексичної компетенції потребує комплексного підходу, передбачає орієнтацію на дидактичні (системність, наочність, активність) та методичні (комунікативний та ситуативний підходи) принципи, для того, щоб сформувати в учнів в кінцевому результаті такі навички, як розуміння теоретичних основ англійської лексики, вибір конкретної лексичної одиниці для вирішення певної ситуації, здатність будувати словосполучення з цим словом. Подальшими актуальними питаннями для вивчення є особливості організації уроку англійської мови у старшій школі, психологічні передумови набуття лексичної компетенції та можливості інноваційних засобів для проведення сучасного уроку англійської мови у старших класах загальноосвітньої школи.

1.2. Особливості навчання іноземних мов у старших класах загальноосвітньої школи

Аналізуючи сучасні тенденції освітнього процесу, проблема мотивації у процесі вивчення англійської мови на старшому ступені є актуальним питанням. Організація та проведення уроку англійської мови у загальноосвітній школі передбачає обов'язкове врахування вікових та психологічних особливостей учнів. Підбір навчального матеріалу, розробка уроку потребує врахування даних факторів, адже формування лексичної компетенції та інших складових комунікативної компетенції неможливе без вивчення закономірностей та особливостей поведінки певного вікового періоду.

Наша увага зосереджена на дослідженні особливостей навчання лексики та як результату, формування лексичної компетенції старшокласників. Вік учнів старших класів (15–18 років) психологи відносять до старшого підліткового віку або до ранньої юності. Під ранньою юність розглядають період, що існує між дитинством і дорослістю. Даний етап розвитку особистості характеризується цілим рядом психологічних особливостей, а саме прагненням старшокласників до автономії, самовираження, пошук та формування здібностей у професійній сфері, мотивація у вивченні конкретних шкільних предметів, творчий підхід до вивчення дисциплін тощо.

Характеристика основних пізнавальних процесів старшокласників наведена на рис. 1.6. [45, с.13]. Характеризуючи основні компоненти пізнавальних процесів старшокласників, зазначимо їх характерні відмінності від початкового та середнього періодів навчання у школі. Сприймання стає довільним, пам'ять – тривалою, також вдосконалюються засоби запам'ятовування. Серед головних особливостей розглядають також перехід до вищих рівнів абстрактного та узагальнюючого мислення, що проявляється у застосуванні учнями старших класів таких методів логічного пізнання та дослідження об'єктів як аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, конкретизації тощо. Характерними ознаками процесу мовлення є розширення активного та

пасивного словникового запасу, формується логічність, послідовність у письмовому та усному мовленні, з'являється потреба у дискусіях, використанні автентичного матеріалу, який допоможе краще закріпити навички володіння англійською мовою.



Рис. 1.6. Основні елементи пізнавальних процесів учнів старших класів

Як зазначають психологи, в учнів старших класів переважає в основному довільне запам'ятовування, яке виявляється ефективним в тому випадку, якщо вони усвідомлюють необхідність і доцільність запам'ятовування того чи іншого матеріалу, а також ефективність кінцевого результату. Запам'ятати матеріал допоможе усвідомлення характерних особливостей цього матеріалу, співвіднесення і смислове групування об'єктів запам'ятовування, а також опора на інтенсивну роботу.

Продуктивність мимовільної пам'яті відіграє також важливу роль у процесі вивчення англійської мови у старших класах. Так, зокрема, навчальний матеріал краще запам'ятовується ними, якщо він входить до мети їхньої розумової діяльності, і коли ця діяльність має активний характер (П.І. Зінченко). Старшокласники краще запам'ятовують мимовільно те, що виступає як перешкода, утруднення в їхній діяльності (А.О. Смирнов). Окрім

того, мимовільно запам'ятовується і те, що пов'язано з наявними в учнів потребами, запитами та інтересами, їхніми планами на майбутнє, що викликає в них сильний емоційний відгук (Г.С. Костюк). Для такого типу пам'яті особливо актуальними є рефлексивні способи і прийоми роботи з навчальним матеріалом на уроках ІМ (опорний конспект, алгоритм, сінквейн, інтелект-карта, кластер тощо) [45, с. 14-15].

З розвитком мислення учнів старших класів, значно розвивається і такий пізнавальний компонент як увага, зростає її обсяг, стійкість, підвищується швидкість її переключення, розвивається концентрація. У зв'язку з ускладненням навчального матеріалу у старших класах, активізується також увага, посилюється самоконтроль за нею, розвиваються самостереження та самоаналіз за власними психічними процесами [60].

Процес вивчення англійської мови у старших класах необхідно планувати з орієнтацією на обговорення фактів і явищ суспільного життя, аналізу вимог сучасного ринку праці, перспектив подальшого вступу у вищі навчальні заклади, можливості міжкультурного обміну та спілкування. Вчитель англійської мови має донести до учнів тезу, що володіння професійною компетенцією (незалежно від обраної сфери чи напрямку майбутньої спеціальності), неможливе без базового володіння іноземною мовою. В такий спосіб, має виникнути стимул старшокласників до продовження отримання вищого освітнього ступеня, а також вдосконалення рівня володіння англійською мовою відповідно до конкретного фаху.

Реалізація освітньої функції у загальноосвітній середній школі полягає у підготовці та адаптації до життя в інноваційному суспільстві, забезпечуючи досягнення учнями функціональної грамотності у володінні іноземними мовами та формуючи визначені програмою компетенції (лінгвістичну, мовленнєву, соціокультурну, загальнонавчальну) [38, с. 233]. До основних завдань сучасної української загальноосвітньої школи належать: формування умов для інтелектуального, культурного та духовного розвитку кожної особистості на принципах рівності та доступності кожному, а також виховання

потреби у самоосвіті та саморозвитку, підготовка до реальних умов життя, усвідомлення учнями зростання ролі англійської мови у повсякденній, освітній, публічній та інших сферах.

Особливості проведення уроку англійської мови на старшому ступені навчання загальноосвітньої школи (рис.1.7.) передбачають систематизацію та узагальнення знань, здобутих раніше, та орієнтацію на практичний аспект застосування даних знань, можливість використання їх для майбутньої спеціальності.



Рис.1.7. Основні риси навчання англійської мови у старших класах

Механізм реалізації педагогічної функції у процесі викладання англійської мови у старших класах зводиться до практичних аспектів використання мови. Процес оволодіння іноземною мовою набуває ознак автономності та націлений на подальший розвиток міжкультурної компетенції. Рівень володіння англійською мовою на момент закінчення старшої школи повинен відповідати рівню B1+ згідно із «Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» [20]. Тобто, випускники загальноосвітньої школи повинні вільно спілкуватись з носієм мови на повсякденну тематику, бути обізнаним у традиціях та звичаях

англомовних країн, висловлювати свою думку, опираючись на засвоєний у школі базовий лексичний мінімум.

Таким чином, ми з'ясували, що серед різноманітності завдань сучасної загальноосвітньої школи, основним є формування конкурентоспроможної особистості, яка усвідомлює важливість подальшого навчання та вимоги сучасного суспільства. В той час як в період молодшого та середнього шкільного віку, стимулювання пізнавальної діяльності та вивчення лексики зокрема зводилось до безлічі методологічних підходів, основу яких становили ігрові методи, то на старшому ступені вивчення мови важливо усвідомити можливість використання отриманих знань у повсякденному та професійному житті, в тому числі і для вирішення конкретних комунікативних ситуацій.

Науковці звертають увагу на те, що сьогодні старшокласники – це вже сформовані особистості, у яких є власна мотиваційна структура, проявляється інтерес до глобальних та місцевих проблем, самоаналіз, розвивається критичне мислення, формується індивідуальний, креативний підхід до вирішення проблем. Дослідження показують, що учні проявляють інтерес до теоретичних проблем, використовують методи наукового дослідження, намагаються самостійно вирішувати складні завдання.

Виходячи з цього, вчитель англійської мови повинен допомогти учням підтримати інтерес до вивчення іноземної мови, пояснити важливість таких загальних цінностей в контексті глобальної освіти як толерантність, гендерна рівність, співпраця, інклюзивне навчання, діалог культур. Важливим аспектом є не лише знання лексики, а й її використання у межах реального чи віртуального спілкування. Організація уроку англійської мови має обов'язково враховувати особливості вікового періоду учнів, опираючись на аналіз базових компонентів пізнавальних процесів. В загальному, основна мета вивчення англійської мови у старших класах загальноосвітньої школи – вдосконалення компонентів іншомовної компетенції, усвідомлення загальнолюдських, культурних цінностей кожного народу, готовність до саморозвитку, засвоєння навичок самостійної роботи.

1.3. Роль і значення застосування Інтернет-ресурсів в процесі формування англомовної лексичної компетенції учнів старших класів

Технологічний процес не стоїть на місці і має величезний вплив на формування сучасної особистості. Нова ера інформаційно-комунікаційних технологій змінила уявлення людей про способи вирішення повсякденних ситуацій, організацію бізнес-процесів, а також механізм реалізації освітніх послуг. Кожен вчитель загальноосвітньої школи усвідомлює необхідність впровадження інноваційних підходів до викладання свого предмету, зосереджуючи увагу на використанні онлайн-ресурсів як одного з найпродуктивніших засобів.

Інтернет як засіб вивчення англійської мови в останні десятиліття починає користуватись все більшою популярністю. В процесі вивчення іноземних мов необхідним є застосування різноманітних підходів, способів, ресурсів, які забезпечать отримання потрібних знань. Використання Інтернет-технологій є актуальним напрямом у сучасному освітньому процесі. Перед викладачами постає завдання вибрати та адаптувати інноваційну технологію або методику так, щоб підвищити рівень знань учнів та ознайомити їх з новими методами засвоєння матеріалу, які базуються на використанні онлайн-ресурсів.

Питання інтеграції Інтернет-технологій в освітній процес та їх застосування під час навчання іноземних мов є досить актуальним, адже реалізує багато цілей і завдань навчального й виховного процесу, серед яких – оволодіння знаннями, уміннями, навичками, розвиток інтелектуальної особистості, формування наукового світогляду, моральної, художньо-естетичної, екологічної культури тощо.

Ще з середини 80-х років минулого століття в обіг ввійшли такі терміни як Computer Assisted Language Learning (CALL) – вивчення мов з використанням комп'ютера та Computer Aided Language Instruction (CALI) – навчання мов за допомогою комп'ютера. Всесвітня мережа Інтернет надає доступ до електронних словників, енциклопедій, навчальних курсів, посібників,

підручників, віртуальних турів тощо. Використання інноваційних технологій сприяє формуванню «відкритого навчання», в якому шалений інформаційний потік змушує користувачів переходити до автономного навчання, або системи самоосвіти. При вдалій інтеграції онлайн-ресурсів у навчальний процес, вивчення англійської мови стає більш цікавим та захоплюючим заняттям [44].

Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі, дозволяє більш ефективно вирішувати цілу низку як дидактичних, так і соціокультурних завдань (рис. 1.8) [31, с.171].

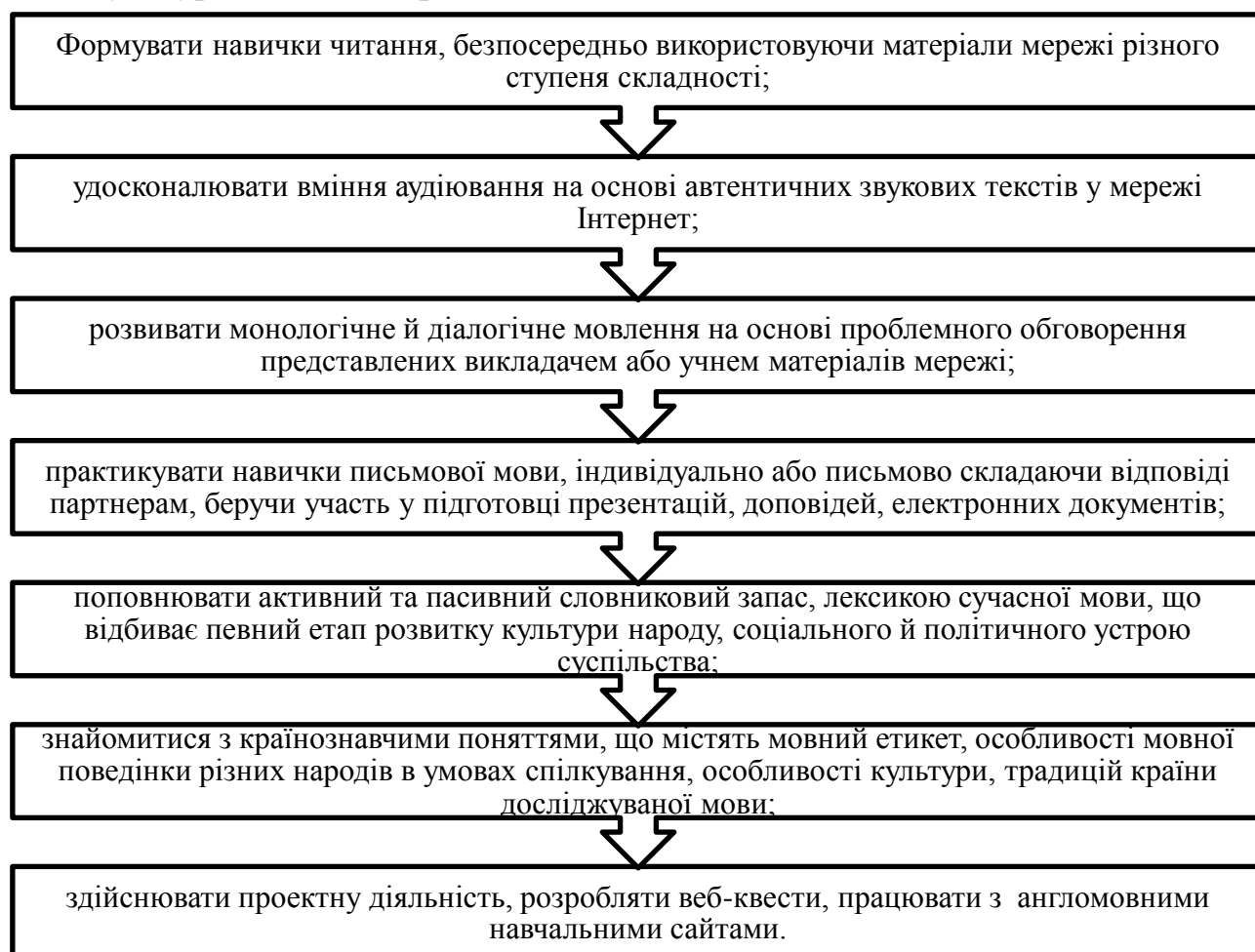


Рис. 1.8. Дидактичні та соціокультурні завдання інформаційно-комунікаційних технологій

Метою вивчення англійської мови у старших класах є подальший розвиток вмінь та навичок, забезпечення лексичної і граматичної компетенцій на рівні володіння мовою B1 та вище. Використовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні технології можна підвищити словниковий запас мови,

спілкуватись з носіями мови, слухати радіопередачі, дивитись навчальні відео або фільми, тобто повністю зануритись у мовне середовище та підвищувати в такий спосіб англомовну компетенцію.

Навчальні сайти в цікавій і нестандартній формі дозволяють учневі за допомогою вчителя поглибити й удосконалити мовну, мовленнєву та соціокультурну компетенції, а також проконтролювати себе та свій навчальний прогрес. Матеріали, знайдені у мережі, можуть стати основою уроку – їх використовують для вирішення учнями певної ситуації і як джерело додаткових вправ. Крім того, це сприяє зростанню мотивації старшокласників, а відтак, і продуктивності уроків.

На уроках англійської мови в старших класах Інтернет-ресурси можуть бути використані для: включення матеріалів мережі в зміст уроку; самостійного пошуку інформації учнями в рамках роботи над проектом; самостійного поглиблення вивчення іноземної мови; ліквідації прогалів у знаннях, уміннях і навичках; систематичного вивчення певного курсу іноземної мови дистанційно під керівництвом вчителя; підготовки до складання ЗНО [55, с.2].

На основі аналізу учнівських анкет та спостережень власної педагогічної діяльності було визначено декілька найбільш популярних сайтів мережі Інтернет, які призначені для різних рівнів навчання: <http://www.english-to-go.com> – проект інформаційного агентства Рейтер; <http://www.learnonline.org> – різноманітні навчальні матеріали; <http://www.foreign-languages.com> – вправи, словники, тексти; <http://www.English.language.ru> – різноманітні вправи, матеріали навчального характеру; <http://www.lingva.ru> – вправи, тексти для читання та аудіювання; <http://www.britishcouncil.org> – інформація країнознавчого характеру; <http://exchanges.state.gov/forum/> – статті, граматики, відеоматеріали, матеріали з читання; <http://www.bbc.co.uk> – новини; <http://www.thehistorynet.com> – інформація країнознавчого характеру по США; <http://www.dictionary.com> – різноманітні словники; <http://www.geocities.com> – матеріали з граматики, лексики тощо [55].

Дані сайти є корисними для вчителів та учнів, можуть бути використані для проведення та підготовки уроку та для самостійного вивчення мови, а робота з ними є цікавою та захоплюючою. Кожен урок англійської мови може вміщувати в себе складову частину з використання Інтернет-ресурсів, однак варто пам'ятати, що матеріал повинен бути доречним, а час відведений на використання онлайн-серверів не повинен перевищувати встановлені межі. Доречними є використання електронних словників та довідників, тренажер та програм тестування, навчальних сайтів тощо.

Наводимо нижче перелік найбільш популярних безкоштовних освітніх ресурсів для вивчення англійської мови у старших класах.

BBC Learning English – один з найпопулярніших ресурсів, надає можливість вивчати британську англійську мову з рівня lower intermediate (нижче середнього). Вміщує безліч напрямків, відео та аудіо матеріалів з текстівкою і транскрипцією, один з розділів присвячений фонетичним вправам, постановці вимови. Шестихвилинні ролики 6 Minute English на актуальні теми розвивають навички аудіювання та поповнення словникового запасу, адже в кожній програмі є перелік нових слів, їх пояснення та вимова.

Livemocha – соціальна мережа для вивчення іноземних мов. Має більше 8,5 мільйонів членів зі 195 країн, пропонує безкоштовні курси вивчення 38 мов та додаткові платні курси з 5 мов. Курси Livemocha містять базові дані з граматики, викладені у прикладах, вправи на читання та розуміння, інтерактивні рольові ігри (діалоги), письмові та усні вправи, тести тощо. Вивчення мов базується на взаємній допомозі користувачів один одному, суть полягає у виконанні завдання і надсиланні його носію мови, який виправить помилки. Можна також знайти напарника і допомагати йому з українською, а він в свою чергу з англійською.

Bussu – це один приклад онлайн-ресурсу для вивчення багатьох іноземних мов, в тому числі і англійської. На ресурсі велика кількість уроків для запам'ятовування лексики, постановки вимови та інших аспектів вивчення

мови. Також, як і на Livemocha, виконані вправи перевірятиме носій мови, а ви, у свою чергу, його.

Освітня платформа Lingualeo для вивчення англійської мови побудована за принципом ігрової методики, головним персонажем і символом якої є левеня Лео. Місія даного сайту полягає у особливому підході до вивчення іноземних мов – це розуміння мети навчання, задоволення від регулярних занять, робота з вимовою, доведення вмінь та навичок до автоматизму за рахунок використання зорової, слухової та моторної пам'яті.

В сучасних умовах існує безліч освітніх платформ, і в залежності від віку, індивідуальних особливостей учнів, тематики уроку можна вибрати той матеріал, який буде найточніше відповідати навчальному плану. В останній час спостерігається широке використання Інтернету для роботи над проектом. Суть проектного методу полягає у пошуку вчителем різної, іноді навіть суперечливої інформації з актуальної проблеми. Далі матеріал передається учням, а викладач може поставити завдання – відібрати необхідну для обговорюваної проблеми інформацію, погодитися з нею, схвалити її до використання в роботі над проектом, або, навпаки, заперечити її, переконливо аргументуючи. Пошук інформації можуть здійснювати учні і самостійно, а сферу пошуку визначає вчитель.

Для ефективної організації уроку англійської мови за допомогою навчальних сайтів учитель повинен поставити чітке завдання учням, спрямувати їх пошукову діяльність, допомогти зорієнтуватись у інформаційному потоці, надати допомогу під час виконання вправ та реалізацій інших завдань. Учитель в даному випадку виконує роль наставника, закріплюючи тим самим у старшокласників навички самостійної роботи. Невід'ємним елементом є співпраця з учнями на основі використання інформаційних ресурсів.

Застосування Інтернет-ресурсів у навчальному середовищі дозволяє найбільш повно реалізувати принцип особистісно-орієнтованого навчання [10]. Завдяки великому потенціалу комп'ютера та Інтернету, які створюють

можливості адаптації до потреб кожного учня, досягається індивідуалізація освітнього процесу, що дозволяє враховувати не лише вікові особливості та рівень підготовки, але й індивідуальні психологічні характеристики кожного учня, про що зазначалось раніше.

Реалізація принципу індивідуалізації в комп'ютеризованому освітньому процесі забезпечується можливістю вибору індивідуального темпу роботи; індивідуальним способом керування навчальною діяльністю, застосуванням різних за ступенем складності завдань з можливістю переходу до більш складних, чи простих варіантів роботи з програмою залежно від успішності результатів; наданням індивідуального набору засобів підтримки навчання (довідники, підказки, ключі); адаптацією форми навчального матеріалу до індивідуальних особливостей сприйняття інформації конкретним учнем [31, с. 174].

Деякі лінгвісти та методисти звертають увагу на проблемні аспекти впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в процес вивчення англійської мови. Типовим прикладом є несистематичність їх використання та невідповідність матеріалу навчальному плану. Другим проблемним аспектом є недостатня технічна оснащеність класів, можливі збої у роботі. Ще однією перешкодою вважається недостатня кваліфікація вчителів, яка б дозволила ефективно використовувати новітні технології на уроках.

Отримавши доступ до Інтернету, учні також можуть відволікатись на сторонні дії (сайти чи ігри), тому в багатьох закладах встановлюють програмне забезпечення, направлене на блокування таких сайтів. В цьому випадку, вчитель повинен мати можливість здійснювати контроль за діяльністю учнів і за необхідністю обмежувати кількість сайтів, щоб не допустити контакт з несумісними матеріалами.

Аналіз сучасної методичної літератури дозволяє стверджувати, що автоматизація освітнього процесу дає можливість вивчати мову також віддалено, але в інтерактивному режимі. Це, зокрема, розвиває перспективи застосування онлайн-ресурсів як складової частини інклюзивного навчання,

пропонує людям з особливими потребами вивчати англійську мову у дистанційному режимі.

Активне використання Інтернету на уроках англійської мови сприяє підвищенню мотивації старшокласників, впливаючи на їх емоції (виникає «емоційний підйом»), зростає зацікавленість у вивченні матеріалу, а у разі неуспішного виконання онлайн-тестування, виникає бажання самостійно опанувати знання або звернутись з порадою до вчителя.

Таким чином, використання Інтернет-ресурсів є ефективним методом вивчення англійської мови. Спектр застосування онлайн-ресурсів досить широкий – вони можуть бути включені в програму уроку, використані для самостійного пошуку інформації, для підготовки до конкурсів, олімпіад, іспитів, а також для поглиблення знань з різних тем. Тому важливим завданням для сучасного викладача є вміле застосування комп'ютерних технологій, які стимулюватимуть студентів до навчання та розвиватимуть креативне мислення.

Типовими проблемами, які можуть виникнути при використанні ІКТ у вивченні англійської мови є загрози невідповідного матеріалу у мережі, пошкодження програмного забезпечення вірусами; проблема дисципліни на уроці, підвищення кваліфікації вчителів, проблеми технічного характеру. Звичайно дані проблеми можна вирішити встановивши відповідне програмне забезпечення та анти блокувальні програми. Особливої уваги заслуговує також навчання вчителів можливостям нових технологій та методики їх застосування на уроці англійської мови.

Особливості використання Інтернету як засобу навчання пов'язані з такими його характеристиками як комплексність, універсальність та інтерактивність. Інтерактивне навчання сприяє реалізації основних педагогічних принципів у процесі вивчення англійської мови та робить цей процес захоплюючим та творчим. Розвиток навичок усного мовлення досягається з використанням таких програм як Skype, Live Messenger; письмові навички можна вдосконалювати на сайтах Bussu, Livemocha; граматичні та

лексичні навички на таких освітніх платформах як LinguaLeo, Duolingo, ESLPjd Lang8, Loyalbooks тощо.

Для підвищення ефективності засвоєння лексичних одиниць вчителям та старшокласникам рекомендується використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в аудиторній та позааудиторній діяльності. Спектр можливостей, які відкривають сьогодні онлайн-ресурси необмежений і дозволяє формувати навички читання, письма, аудіювання, поповнення лексичного запасу, підвищує мотивацію учнів. Ми вже звертали увагу на те, що оволодіння лексичною компетенцією включає в себе знання: форми слова, його значення та вживання в відповідному контексті.

Використання Інтернету у процесі формування англомовної лексичної компетентності передбачає дотримання таких принципів:

- принцип інтеграції онлайн-ресурсів у навчальний процес, що передбачає використання навчальних сайтів відповідно до змісту навчання;
- принцип інтерактивності навчання, тобто діяльність кожного студента пов'язана з використанням Інтернету у ролі викладача;
- принцип індивідуалізації, тобто вивчення лексичного матеріалу передбачає індивідуальну роботу студентів у комп'ютерному класі або вдома, що дозволяє враховувати їхні індивідуальні особливості;
- принцип надання орієнтирів для лексичних дій, що означає використання навчального словника, який є важливим елементом комп'ютерної програми, що використовується у процесі формування лексичної компетентності студентів. Яскравим прикладом може слугувати електронний словник – Cambridge Dictionary. Він розкриває значення необхідної ЛО за допомогою тлумачення слова іноземною мовою, введення його у словосполучення, пропонує приклади речень, а також фото;
- принцип автоматизованого контролю рівня сформованості лексичних навичок, тобто використання ІКТ дозволяє контролювати процес вивчення лексичного матеріалу навіть на тренувальному етапі [3, с. 12].

Мережеві технології є важливою складовою освітнього процесу старшокласників, адже вони дозволяють активізувати навчально-пізнавальну діяльність за рахунок використання онлайн-ресурсів, створюючи інтерактивну платформу для всебічної підготовки та розвитку майбутніх фахівців. Зазначені освітні технології мають значний потенціал у навчанні іншомовного лексичного матеріалу, адже вони сприяють розвитку уваги, фантазії, нестандартності мислення, розвивають критичне мислення, а також формують здатність самостійно здобувати та засвоювати знання, уміння і навички.

Виділяють наступні Інтернет-ресурси, які доцільно поєднувати з традиційними методами вивчення лексики англійської мови:

- навчання іноземних мов з використанням освітніх платформ – робота з електронними посібниками та підручниками, електронними кейсами та мовними портфелями, електронними енциклопедіями та словниками, системами машинного перекладу тощо;

- методи комп'ютерної діагностики готовності студентів до занять – діагностичне комп'ютерне тестування; онлайн-методи навчального контролю і самоконтролю автоматизоване тестування;

- проблемно-дискусійні комп'ютерно-орієнтовані методи навчання – Інтернет-дискусії, Інтернет-конференції, ТВ-семінари тощо;

- комп'ютерно-імітаційні методи навчання – рольові та ділові комп'ютерні мовні ігри;

- дослідницькі комп'ютерно-орієнтовані методи навчання – метод телекомунікаційного проекту, дистанційне навчання та інших [25, с. 32].

Інтеграція вищезазначених методів у традиційну систему вивчення лексичного матеріалу характеризується наступними перевагами (рис.1.9). Загалом, навчальні платформи, які існують сьогодні, відкривають безліч можливостей для створення різних методик і комплексів вправ для кращого засвоєння студентами нових ЛО, активного формування у них лексичних навичок і знань.

Процесу формування англомовної лексичної компетенції сприяють веб-технології, під якими розуміють сукупність методів та програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою ефективного опрацювання веб-ресурсів, які знаходяться у веб-просторі [4].

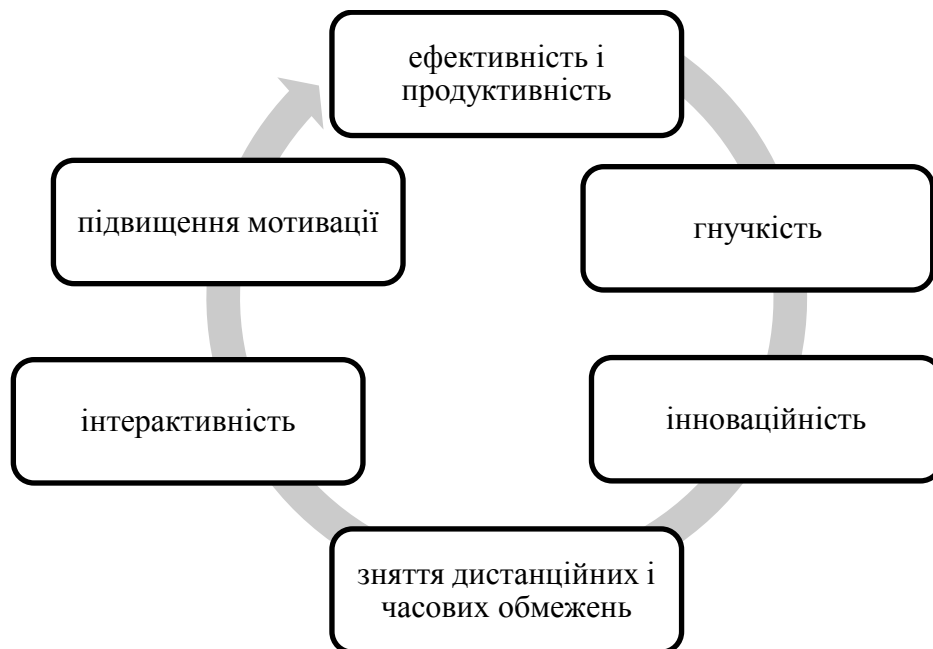


Рис. 1.9. Переваги застосування Інтернет-ресурсів для вивчення лексичного матеріалу

Розглянемо найбільш цікаві веб-технології для навчання англійської мови старшокласників, які можуть стати наповненням будь-якого уроку та сприятимуть формуванню їх лексичної компетенції. Онлайн ресурс www.wordle.net особливо корисний для закріплення лексичних навичок. За допомогою «хмаринок» виділяємо слова, які найчастіше зустрічались в тексті, використовуючи різні шрифти, кольори. В подальшому їх можна використовувати для виконання завдань, обговорення, переказу тексту тощо.

Інтернет-ресурс – Глостер, дозволяє створити інтерактивні постери на конкретну тему використовуючи картинки, відео, посилання на завдання тощо. Сайт простий у використанні, є безкоштовна та платна версія, дозволяє обрати форму роботи – індивідуальна чи групова. Так, наприклад, якщо розділ 2 семестру 10 класу має назву «Nature and Climate», а тема уроку «Earth Day»,

можна створити цікавий мультимедійний постер, приклад зображений на рис. 1.10. Додавши короткий текст з питаннями, відео та плакат, можна також виділити ключові лексичні одиниці цієї теми та запропонувати старшокласникам перейти за посиланням та виконати вправи на закріплення лексичних одиниць, обговорити запропоновані вчителем питання у парах або групах, а на домашнє завдання скласти власний постер на дану тему.



Рис. 1.10. Приклад інтерактивного постера на тему «Earth Day»

Технологія Веб-квесту є найбільш вдалим способом використання на уроці англійської мови, адже вона орієнтована на учнів, занурених у процес навчання та розвиває критичне мислення. Завдяки даній технології старшокласники, використовуючи лексику, яку засвоїли з вивчення теми «Education and Job», реалізують її у конкретній комунікативній ситуації. На рис. 1.11 зображений зразок веб-квесту на тему «Dream Job».

Головна мета освітнього веб-квесту – розв’язання певної проблеми. Наприклад, розроблений веб-квест на тему «Dream Job», має наступну структуру: «Вступ», «Проблема», «Завдання», «Процес», «Анкетування», «Ролі», «Посилання», «Блог», «Висновки». Завдання учнів – поділитись на команди та обрати роль, далі є перелік завдань та посилання, де можна знайти потрібну інформацію. Оформлення результатів відбувається у вигляді презентації або мультимедійної карти.

Рис. 1.11. Розробка Веб-квесту на тему «Dream Job»

До квесту також зазвичай підключають блог викладача, де розміщена основна інформація та питання. Це сучасний формат уроку, який орієнтований на проектну, пошукову та пізнавальну діяльність, що відповідає вимогам проведення уроку на старшому ступені вивчення мови. Роль вчителя англійської мови зводиться не тільки як до джерела знань, а як наставника, який створює необхідні умови для формування іншомовної компетенції.

Така діяльність перетворює учнів на активних суб'єктів навчальної діяльності, підвищуючи не лише мотивацію до процесу здобуття знань, але і відповідальність за результати цієї діяльності і їх презентацію. Ця методика є сучасною та перспективною, має ряд переваг, заслуговує на широке впровадження в навчально-виховний процес [61]. Вона підходить саме для старшокласників, які володіючи комп'ютерними навичками та методами роботи у команді з задоволенням приймають участь у такому виді діяльності.

Формуючи лексичну компетенцію з теми «Мистецтво», цікавим елементом уроку з використанням онлайн-ресурсів може стати також віртуальна екскурсія у всесвітньо відомі музеї світу. Учні, поділившись на команди, отримують завдання здійснити віртуальну екскурсію у музеї, потім обговорити їх використовуючи нові лексичні одиниці та представити виконану

роботу у вигляді плакату або презентації. Оформлення результатів роботи можна також здійснити за допомогою онлайн-карт. Найпростішим прикладом та безкоштовним додатком є «MindMeister».

Формування лексичної компетенції старшокласників практично неможливе без застосування сучасних інноваційних технологій. Ми живемо у інформаційній ері, коли вивчення мови повинне супроводжуватись відповідною технічною підтримкою. Закріплення лексичних навичок лише традиційним методом є недостатнім та не повністю ефективним. Онлайн-ресурси підвищують мотивацію учнів до вивчення англійської мови, перетворюють звичайний урок в цікавий та захоплюючий, дозволяють учням працювати індивідуально, а також у парах або групах, реалізуючи метод проектів.

В мережі Інтернет численна кількість навчальних сайтів, які можна використовувати як елемент уроку англійської мови, в тому числі і для написання самостійної або контрольної роботи. Учням подобається, коли їх оцінює не тільки вчитель, але і комп'ютер. Таким чином у них формується рефлексія своєї діяльності, вони об'єктивно оцінюють результати своєї діяльності, а також навчаються автономно. Серед учнів 10-11 класів користуються популярністю подкасти, які підходять для вивчення як граматичного так і лексичного матеріалу і є інноваційним засобом навчання ситуативної лексики.

Використання Інтернет-ресурсів дозволяє досягти очікуваних результатів, основним з яких є формування іншомовної компетенції, сприяє комунікативно-орієнтованому підходу до уроку, дає можливість стимулювання когнітивних процесів учнів. Такі технології не повинні бути кінцевою метою навчання, а тільки дієвим засобом формування лексичних навичок старшокласників.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У розділі 1 на основі системного аналізу досліджень та публікацій вітчизняних та закордонних науковців було обґрунтовано теоретичні аспекти процесу формування англомовної лексичної компетенції учнів старших класів загальноосвітньої школи засобами мережі Інтернет. Проаналізовані психологічні особливості навчання старшокласників, які становлять підґрунтя для активації процесу оволодіння лексикою, визначають важливість навчання проектного методу роботи, поглибленню індивідуалізації навчання, організації інтерактивної, творчої та пошукової видів діяльності. Виокремлено труднощі, які можуть виникнути в ході реалізації методики використання онлайн-ресурсів та методи їх запобігання. Надано основний перелік навчальних сайтів, які можна використовувати як елемент уроку англійської мови.

Формуванню лексичної компетенції старшокласників сприяють наступні онлайн-засоби: електронні підручники, довідкові матеріали, онлайн-словники, мультимедійні програми, веб-квести, блоги, перегляд онлайн-роликів, прослуховування аудіоматеріалів тощо. Розвиваючи і вдосконалюючи лексичні навички в читанні, письмі, аудіюванні та усному мовленні, в пам'яті фіксуються не лише основні лексичні одиниці, а й додаткові, які згодом можна успішно використовувати для вирішення комунікативних ситуацій.

Онлайн-ресурси можна використовувати для самостійного вивчення англійської мови, як елемент шкільного уроку та позааудиторної роботи. Володіння інформаційно-технічною компетентністю вкрай важливе для вчителя англійської мови з метою досягнення максимальної ефективності навчання іноземної мови, зокрема для закріплення лексичних навичок.

Таким чином, у цьому розділі було створено теоретичне підґрунтя для наступного етапу дослідження, який присвячений розробці методики формування лексичної компетенції у учнів старших класів засобами мережі Інтернет та її експериментальній перевірці.

РОЗДІЛ 2

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ

2.1. Організація пробного навчання

Вивчивши поглиблено численну кількість наукових праць вітчизняних та іноземних фахівців, ми висунули гіпотезу, яка полягає у тому, що процес формування англomовної лексичної компетенції учнів старших класів покращиться за умови використання Інтернет-ресурсів. Для перевірки даної гіпотези було проведене пробне навчання, яке мало на меті перевірку доцільності та ефективності використання мережі Інтернет на різних етапах процесу формування іншомовної компетенції учнів старших класів загальноосвітньої школи.

Пробне навчання з формування англomовної лексичної компетенції учнів старших класів на основі використання Інтернет-ресурсів було проведене на базі Комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 10 Вінницької міської ради», яка знаходиться за адресою: м. Вінниця, вул. Андрія Первозванного, буд.22.

Відповідно до освітнього рівня, який забезпечується закладом (повна загальна середня освіта) – загальноосвітній заклад І-ІІІ ступенів:

- І ступінь – початкова школа (1-4 класи) – термін навчання 4 роки;
- ІІ ступінь – основна школа (5-9 класи) – термін навчання 5 років;
- ІІІ ступінь – старша школа, як правило з профільним спрямуванням навчання (10-11 класи) – термін навчання 2 роки.

За погодженням з департаментом освіти Вінницької міської ради заклад визначає потребу у створенні класів з поглибленим вивченням предметів, спеціальних та інклюзивних класів для навчання дітей з особливими освітніми потребами. З урахуванням освітніх запитів населення, кадрового забезпечення

та матеріально-технічної і методичної бази заклад організовує навчання в старшій школі за одним або кількома профільними напрямками.

У ході пробного навчання взяли участь 2 класи – 11-А та 11-Б, з яких 11-А виступив експериментальною групою, а 11-Б – контрольною групою. У 11-А класі навчаються 22 учні, з яких: дівчат – 11; хлопців – 11. Успішність учнів за підсумками минулого року:

- Високій рівень знань – 2 учнів.
- Достатній рівень знань – 8 учнів.

У 11-Б класі навчаються 20 учнів, серед яких 8 дівчат та 10 хлопців, рівень успішності – високий рівень (1 учень), достатній рівень (9 учнів).

Загальний інтелектуальний рівень (розумовий, духовний) учнів – середній. Загальний рівень знань задовільний. Є обдаровані діти, вони відмінно встигають з усіх предметів, дуже активні, ерудовані, всебічно розвинені, займаються проектною діяльністю.

В пробному навчанні брали участь 22 учня 11-А класу та 20 учнів 11-Б класу. Тривалість навчання – 4 тижні, перший тиждень – ознайомчий, на якому проводився зріз знань учнів до проведення пробного навчання, наступні три тижні – навчання учнів з впровадженням методики використання Інтернет-ресурсів. Підручник – Get 200 (Book 2), рівень стандарту, напрямок уроку – підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО).

Оскільки лексична складова є однією з основних та найважчих частин тесту з англійської мови, вважаємо за необхідне включити її як невід’ємний елемент уроку та практикувати лексичні тести по вивчених темах.

Пробне навчання складалось з наступних етапів:

1. Проведення початкового зрізу знань учнів (перевірка фактичного рівня англійської мовної лексичної компетенції), виділення експериментальної та контрольної груп.

2. Впровадження методики проведення уроку з елементами використання Інтернет-ресурсів у експериментальній групі, і паралельно навчання контрольної групи, але без використання Інтернет-ресурсів.

3. Проведення проміжного зрізу знань, анкетувань учнів.
4. Проведення контрольного зрізу знань.
5. Інтерпретація отриманих результатів, аналіз рівня успішності.
6. Оформлення висновків щодо проведення пробного навчання.

Перед безпосереднім проведенням пробного навчання було поставлено наступні цілі:

- зростання інтересу старшокласників до вивчення англійської мови, усвідомлення її значення для подальшого професійного розвитку;
- підвищення якості планування та проведення уроку іноземної мови;
- формування позитивного ставлення у учнів до використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення мови;
- розробка ефективної системи вправ, яка дозволить учням сформувати високий рівень лексичної компетенції;
- розвиток освітніх, виховних та культурних цінностей у учнів;
- навчання проектного методу, і разом з тим поглиблення процесу індивідуалізації навчання;
- використання вивченої лексики у вирішенні повсякденних комунікативних ситуації, збільшення активного словникового запасу.

Важливою складовою пробного навчання є організаційна, яка передбачала наявність достатньої кількості технічних засобів. Для реалізації поставлених цілей та мети пробного навчання клас англійської мови був обладнаний сучасними комп'ютерами з доступом до Інтернету та мультимедійною дошкою для візуалізації основних матеріалів уроку. Таким чином, коли завдання вчителя було використовувати онлайн-ресурси, учні могли успішно та швидко його виконати, адже кожен мав доступ до особистого комп'ютера.

Крім технічної складової пробного навчання, необхідно було вирішити також питання, пов'язані з розробкою планів уроків та методики проведення навчання у експериментальній та контрольній групах; ознайомити учнів з

розробленою методикою, критеріями оцінювання, анкетами та очікуваними результатами по завершенню.

На першому етапі пробного навчання учням було запропоновано пройти тест для перевірки їхнього рівня знань лексичного матеріалу з попередніх тем (Science and Technology, Health), який відіграв важливу роль для подальшої організації та проведення уроків, дозволив визначити орієнтовний рівень знань старшокласників, перевірити базові компетенції та проаналізувати лексичні помилки. Зразок тесту зображений у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Зразок лексичного тесту для перевірки знань учнів 11-А класу до проведення пробного навчання

Task 1
Choose the correct adjectives to complete the sentences. 1. Mum had a <i>splitting / striking</i> headache and went to lie down. 2. The important thing about a(n) <i>hurtful / itchy</i> rash is not to scratch it! 3. Kenny's brother hit him and now he's got a <i>big brown / black eye</i> . 4. Unfortunately, two people received <i>deathly / fatal</i> injuries in the accident. 5. If you suffer from <i>unsure / blurred</i> vision you should go to your doctor. 6. You don't have to stay away from me. I don't have a <i>catching / contagious</i> disease! 7. I fell over playing football and now I've got a <i>broken / torn</i> ligament.
Task 2
Complete the email with the correct prepositions. Hi Emma! About this evening - I'm afraid I've gone (1)___with some sort of bug. I've come (2)___in a rash and I keep throwing (3)___! I think I picked it (4) ___when I was in the hospital on Monday visiting mum. I've looked (5)___the symptoms online and I don't think it's anything serious! I'm sure I'll get (6)___it soon, but I don't think it's a good idea to go out tonight in case I pass it (7)___to you. Maybe we could meet up next week? Lynne
Task 3 Choose the correct answer.
50th Birthday of the LEGO Brick
The 50th birthday of the LEGO brick was in January 2008 and there was plenty to (1)____ . Children all over the world have played with LEGO bricks for the past 50 years, and LEGO is still right at the (2)_____ of many wish lists - just as it always has been. Industry and trade associations also recognize the LEGO success. Just before the turn of the millennium the LEGO brick was voted “Toy of the Century”, one of the (3)_____ awards in the toy industry, by both Fortune Magazine in the US and the British Association of Toy Retailers. The LEGO history began in 1932 in Denmark, when Ole Kirk Christansen (4)___ a small factory for wooden toys in the unknown town of Billund

in the south of the country. To find a name for his company he organized a (5)_____ among his employees. As fate would have it however, he himself came up with the best name: LEGO - a fusion of the Danish words “LEg” and “GOdt” (“play well”).

1. **A** tell
B celebrate
C keep
D delegate
2. **A** top
B start
C contents
D title
3. **A** dearest
B largest
C highest
D tallest
4. **A** stayed
B founded
C made
D based
5. **A** quiz
B game
C competition
D fight

Загалом лексичний тест складався з 19 завдань. Формат тесту був складений відповідно до матеріалу, який вивчали учні та використовуючи формат завдань частини «Використання мови» тесту ЗНО з англійської мови, для того щоб перевірити рівень сформованості використання лексичного матеріалу.

Наведемо коротку характеристику тесту ЗНО. Тест зовнішнього незалежного оцінювання з англійської мови складається із завдань п'яти форм: завдань з вибором однієї правильної відповіді, завдань на визначення правильності/неправильності твердження, завдань на встановлення відповідності, завдань на заповнення пропусків у тексті і завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю.

Згідно з програмою ЗНО з англійської мови основна мета частини «Використання мови» – визначити сформованість мовних умінь та навичок, а також якість засвоєння лексичного і граматичного матеріалу, що надає випускникам здатність вільно спілкуватись іноземною мовою. Таким чином основними вимогами до цієї частини тесту є володіння необхідним запасом словникового складу та граматичного матеріалу, вміння аналізувати і зіставляти інформацію, добирати синоніми, знати найбільш розповсюджені фразові дієслова, розуміти значення слів відповідно до контексту, встановлювати логічні зв'язки між частинами тексту.

Завдання завжди пов'язані із ситуаціями спілкування згідно з чинними освітніми програмами. У тестах використовуються зразки писемного мовлення Великої Британії, автентичні тексти відповідно до рівнів B1 та B2. Форми завдань – із вибором однієї правильної відповіді та на заповнення пропусків у тексті. Крім такого формату завдань учням було запропоновано у парі скласти діалоги на запропоновані теми для перевірки усної компетенції.

Попередні результати тесту рівня сформованості лексичної компетенції учнів 11-А та 11-Б класів зображені на рисунку 2.1.

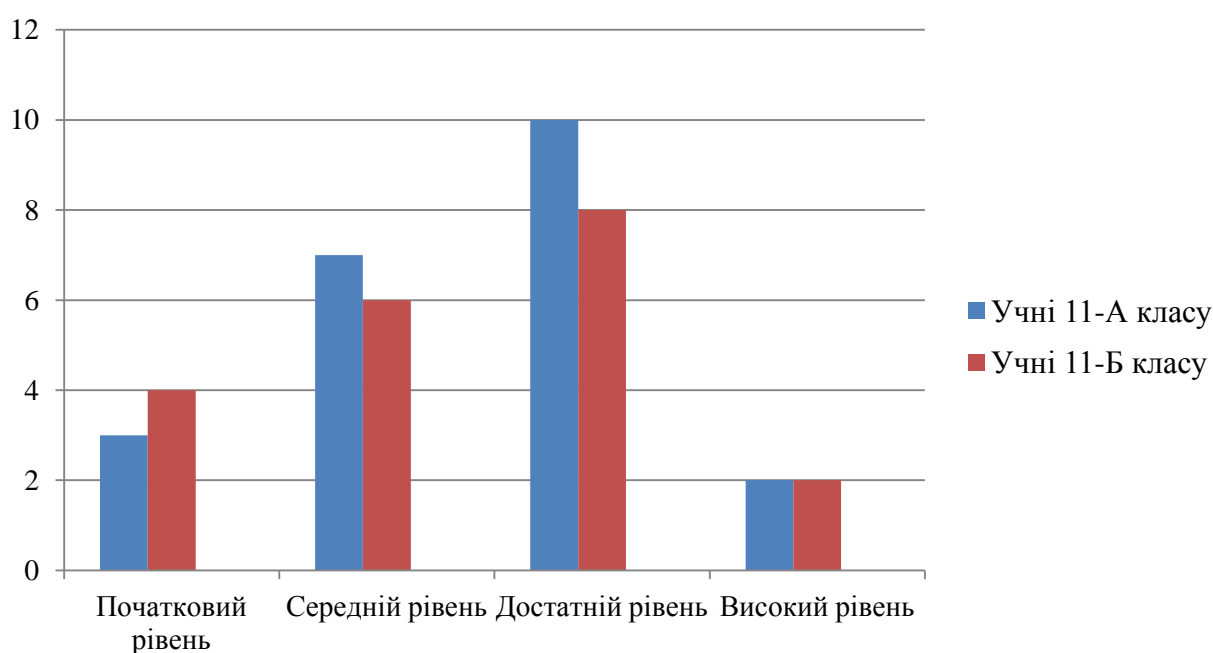


Рис. 2.1. Результати лексичного тесту учнів 11-А та 11-Б класу до проведення пробного навчання

Результати тесту показали, що 100% правильних відповідей не дав жоден з учасників. Високий рівень знань продемонстрували 2 учня у 11-А класі та 2 учня у 11-Б класі, в той час як достатній рівень – 10 учнів 11-А класу та учнів 11-Б класу; середній рівень знань – 7 учнів 11-А класу та 6 учнів 11-Б класу. Початковий рівень знань лексичного матеріалу попередніх тем у 3 учнів 11-А класу та 4 учнів 11-Б класу.

Аналізуючи роботи учнів, можна відмітити, що найважчою для них була усна частина, яка передбачала роботу у парах – складання діалогу. Крім граматичних помилок були присутні і лексичні, серед найбільш розповсюджених – незрозуміння різниці між *What / Which; rise and raise; most and the most* тощо; у тому числі вживання лексичних одиниць не у відповідному контексті. Аналізуючи тести формату ЗНО ми спостерігали, що учні часто роблять помилки у завданнях частини «Використання мови», коли мають чотири варіанти відповідей і необхідно вибрати той, який найбільш вдало підходить до даного контексту. Це свідчить про те, що в учнів ще недостатньо сформована лексична компетентність, а тому на це буде спрямована особлива увага у ході нашого експерименту.

На другому етапі учнів 11-А та 11-Б класів умовно розділили на дві групи. Ми вважали першу групу (11-А клас) експериментальною, а другу (11-Б) – контрольною. Контрольна група займалась за традиційною програмою, як і раніше. В експериментальній групі навчання проходило із використанням Інтернет-ресурсів. Після трьох тижнів навчання ми знову провели зріз знань, щоб перевірити ефективність використання онлайн-ресурсів у навчанні лексики. Наша мета полягала у тому, щоб з'ясувати доцільність застосування Інтернет-ресурсів на заняттях та проаналізувати ставлення учнів до використання новітніх технологій. Тому, крім зрізів знань, учні брали участь у вхідному, поточному та вихідному анкетуваннях, які дозволили нам підійти до формування методики використання онлайн-ресурсів всебічно та розробити комплекс вправ, які сприятимуть підвищенню мотивації старшокласників до вивчення нового лексичного матеріалу.

2.2. Апробація пробного навчання

Методика впровадження Інтернет-ресурсів у формуванні лексичної компетенції старшокласників передбачає застосування на кожному з шести проведених уроків англійської мови у 11 класі елементу лексичних вправ з використання онлайн-ресурсів.

Під час проходження педагогічної практики у 11-А класі учні вивчали тему «Natural world», яка була поділена тематично на 6 уроків за таким аспектами:

- 1 урок – ознайомлення з новими лексичними одиницями;
- 2 урок – закріплення лексичного матеріалу;
- 3 урок – розвиток навичок аудіювання;
- 4 урок – розвиток навичок читання;
- 5 урок – розвиток навичок монологічного та діалогічного мовлення;
- 6 урок – розвиток навичок письма.

У експериментальній групі на кожному з шести уроків використовувались Інтернет-ресурси з метою закріплення лексичного матеріалу.

Для пробного навчання був розроблений комплекс вправ з формування англомовної лексичної компетенції учнів 11-А класу, який висвітлений у повному обсязі у Додатку А. Детальний план уроків з використанням даного комплексу та ресурсів мережі Інтернет зображені у додатку Б.

На першому уроці теми «Natural World» ми з учнями розглядали нову лексику, яка була схематично поділена на блоки «The weather and climate», «Animals and plants», «Environmental threats», «Environment protection», «Natural disasters». Використовуючи засоби мультимедійного забезпечення та Інтернет-програму MindMeister, можливості якої ми описували раніше, було створено з учнями 11-А класу інтелектуальну карту на дану тему, з метою повторити раніше вивчений лексичний матеріал у попередніх класах.

Зразок карти наведений на рисунку 2.2. Спостерігаємо тематичне виділення основних підтем, до яких далі буде розгруповано основну лексику, що дозволить кожного уроку ефективно її опрацьовувати.

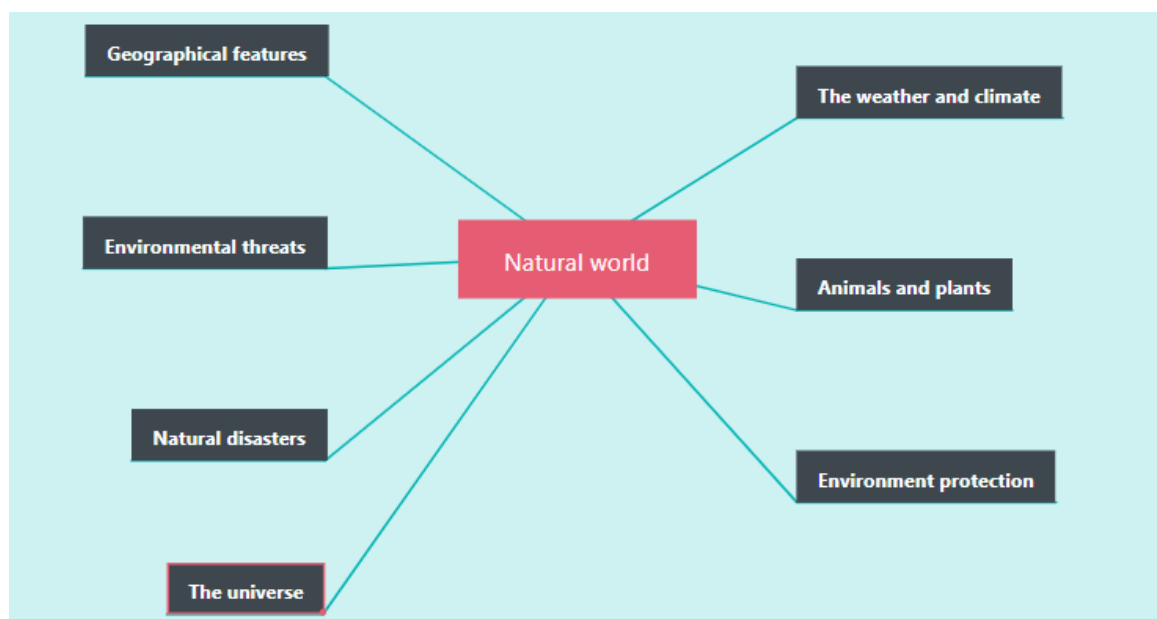


Рис. 2.2. Створення карт з використанням онлайн-додатку MindMeister

Отримавши картки з лексичними одиницями учням було запропоновано в невеликих групах (5 груп) розділити їх тематично по блоках, які зображені на карті. Перелік основних лексичних одиниць зображено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Основні лексичні одиниці по темі «Natural World»

The weather and climate: chilly, drop to, fall down, forecast, humid, mild, overcast sky, baking hot, bitterly cold, downpour, drizzle, gale-force wind, scattered showers.	Animals and plants: branch, bush, dig up, mow the lawn, palm, pull up weeds, seed, sow, trim the hedges, petal, soil, thorn, mammal, bird of prey, trout, hoof, mane, vicious.	Geographical features: canyon, cave, cliff, coast, desert, hill, mountain range, riverbank, rocky, sandy, shore, stream, valley, waterfall.
Environmental threats: drop/pick up the litter, ecological/green issues, extinct, fumes, melting ice caps, overpopulation, endangered species, fly-tipping, natural habitat.	Environment protection: ban the use of plastic bags, cut down on, develop renewable energy, eco-friendly, face up to, get involved in, increase international cooperation, run out of, industrial pollution.	The universe: black hole, comet, manned space mission, satellite, space shuttle, UFO. Natural disasters: avalanche, heatwave, ash cloud, blizzard, drought, famine, landslide, forest fire.

Отримані результати були занесені у онлайн карту і таким чином отримаємо повну карту, зображену на рис. 2.3. Це дозволило нам оцінити поточний рівень знань, та в той же час, перевірити рівень активного словникового запасу по даній темі і запропонувати учням перелік нового лексичного матеріалу для подальшого вивчення.

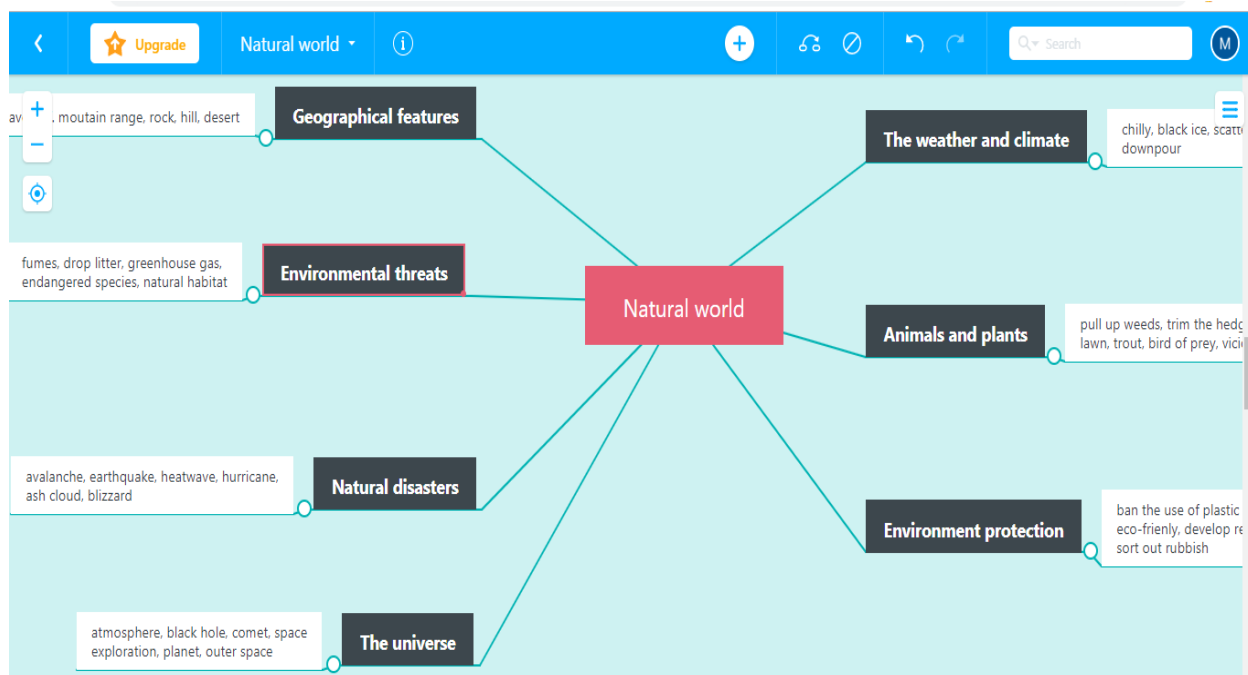


Рис. 2.3. Створення Mind Map на тему «Natural world»

Для візуалізації даних понять можна замість термінів запропонувати учням картинки і запропонувати назвати англійською мовою поняття, які зображені. Приклади створення різних MindMap з використанням візуальних технологій зображені у додатку В.

Використавши прийом створення інтелектуальних карт, ми досягли запланованого результату – учням сподобалось працювати з даним онлайн-додатком, у них спостерігався підвищений інтерес до вивчення нової лексики, їм було простіше поділити її на певні блоки та виділити для себе нові лексичні одиниці. Невід’ємним елементом уроком була робота у командах та співпраця з вчителем, що сприяла тому, що процес засвоєння лексичного матеріалу проходив у невимушеній формі та із застосуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Застосування програми MindMeister було

початковим етапом уроку, який був відділений на аспект – ознайомлення з новою лексикою. Подальшими кроками були традиційні форми навчання – робота з підручником, обговорення питань, виконання вправ.

Для закріплення нового лексичного матеріалу ми також пропонували учням вправи на доповнення слів у речення, асоціації з картинками (з'єднати термін з картинкою) тощо. Комплекс лексичних вправ зображений у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Приклади лексичних вправ на тему «Natural World»

Task 1. Complete the sentences with the correct nouns describing the weather. The first letters have been given.

1. Driving was dangerous for a while because you couldn't see much of the road ahead. Then suddenly the f_____ lifted.
2. There was a f_____ last night and I am worried about the plants in the garden. I hope they haven't died.
3. It's only a s_____. We can go out and eat in the garden again in a couple of minutes.
4. The pavements were covered with i__ today and my mum nearly fell over.
5. There's a s_____ coming. Make sure you don't leave any windows open.
6. There were so many c_____ that we couldn't see the sun all day.
7. The t_____ that came with the storm was very loud and it scared the dog.
8. Children love the s_____, but their parents don't! They have to dig a way through it.
9. If there's l_____ when you're out for a walk, do not shelter under a tree!

Task 2. Complete the pairs of sentences with the correct words. Use the correct form of the verbs.

1. climate/weather
A We had to study the _____ of different countries in our geography lessons.
B What's the _____ going to be like at the weekend?
2. fall / reach / drop / rise
A The temperature _____ quickly yesterday and it _____ 34 degrees in the sun.
B The temperature always _____ down in the evening and last night it _____ to minus five.
3. cool off/warm up
A You must be cold! Come in and _____.
B We were really hot and had to _____ in the pool.
4. freezing/chilly
A The evening wasn't as cold as in winter, but it was really, so we needed to dress up warm.
B It was _____ last night, so we put on thick coats, scarves and gloves!

Task 3. Read the definitions and complete the words.

- 1 this animal has a black-and-white face and lives in a hole underground:
- 2 this animal lives in trees and eats nuts:
- 3 it's a white bird, a symbol of peace:
- 4 this is a very big tortoise that lives in sea:
- 5 this animal floats in the water and stings people:
- 6 this is an animal that is similar to a monkey but much larger:
- 7 this is a big, wild cat with black spots:

Task 4. Complete the phrasal verbs in the sentences with the correct words in the box.

Down, out, up(*4), for, off

1. We don't need to completely give _____ travelling by air, but we need to cut _____ on it.
2. If we go on creating more and more environmental problems, we'll just mess _____ the whole planet.
3. We're using _____ the oil and coal very fast and we'll have run _____ of them completely within a few decades, so we need to look _____ alternative sources of energy.
4. We have to face _____ to our responsibilities and sort out our environmental problems.
5. We can all do something to help - like recycle properly and turn _____ lights when we don't need them on.

Task 5. Choose the correct prepositions to complete the sentences.

1. Scientists have put global warming on / down to industrial pollution.
2. International governments need to set out / on new rules to help protect many animal species.
3. We go over / through a lot of food every week, but we don't throw much off / away.
4. Governments need to speed on / up research into environmental problems.
5. Big companies must pay over / up if they break environmental laws.

Учні експериментальної групи отримали домашнє завдання, а саме опрацювати нові лексичні одиниці, виконати вправи з підручника та ознайомитись з онлайн завданням на закріплення нового матеріалу, який був прикріплений у додатках на блог-сторінці вчителя.

Другий урок даної теми був присвячений закріпленню лексичного матеріалу і передбачав виконання різноманітних лексичних вправ, у тому числі виконання вправ, схожих до формату тесту ЗНО. Спочатку завданням учням було пройти невеликий квіз, зразок якого зображений у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Quiz «How good is your knowledge of geography and astronomy»

Work in pairs. Complete the questions in the quiz.

1. What scale do we use to measure _____? The Richter scale.
2. What do we call _____? The Milky Way.
3. What is another name for _____? A blizzard.
4. What do you call a weather period when _____? A heatwave.
5. How many planets _____? Eight.
6. What are the names of _____? For example, a tornado, a hurricane or a cyclone.
7. What's the difference between _____? The first one is connected with too much water and the other with a lack of water.
8. Which is in the solar system _____? It's Jupiter.

Крім виконання лексичних вправ, увага зосереджувалась на вмінні правильно застосовувати слово у відповідному контексті, тому крім виконання вправ, ми відпрацьовували навички їх використання у усному спілкуванні.

Наступний вид діяльності, що був запропонований учням – це пояснення нової лексичної одиниці на екрані, а їх завдання було здогадатись, про яке слово йде мова (див. табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Лексична вправа на відпрацювання вивчених слів

A severe snow storm with strong winds (blizzard) A large amount of ice, snow, and rock falling quickly down the side of a mountain (avalanche)	A flash of bright light in the sky that is produced by electricity moving between clouds or from clouds to the ground (lightning)
A large hole in the side of a hill, cliff, or mountain, or one that is underground (cave)	The long, thick hair that grows along the top of a horse's neck or around the face and neck of a lion (mane)
An area of low land between hills or mountains, often with a river running through it (valley)	Not now existing (extinct)
These people or actions show an intention or wish to hurt someone or something very badly (vicious)	A long period when there is little or no rain (drought)
To keep something as it is, especially in order to prevent it from decaying or being damaged or destroyed (to preserve)	the planet third in order of distance from the sun, between Venus and Mars; the world on which we live (the Earth)

Далі учні розв'язували кросворд на тему «Environment» (рис.2.4.) використовуючи онлайн-додаток. Кросворд учні виконували індивідуально, відгадавши зашифроване слово вони по черзі виходили до мультимедійної дошки та вводили його значення у клітинки. Таким чином, ми повторили основні слова з цієї теми.

Також учням було запропоновано завдання в парах: один з них пише слово «ICEBERG», як ключове слово кросворду, а інший учень пише слово «NATURE». Вони мають самостійно вигадати завдання та розгадати кросворд один одного. У кінці заняття було проведене змагання на кращий кросворд, що виступило своєрідною мотивацією для учнів.

Продовжували опрацьовувати лексичний матеріал за допомогою комплексу вправ (табл. 2.6.)

Таблиця 2.6

Лексичні вправи на закріплення слів та конструкцій

<p>Task 1. Complete the sentences with the correct words in the box.</p> <p>Light, thick, heavy, overcast, dry, bitterly, torrential, baking, scattered, gale-force</p> <ol style="list-style-type: none"> The footballers continued to play in spite of the _____ rain. You expect _____ rain in some tropical countries, but not here. It was _____ hot and I couldn't stay on the beach. The forecast said there would be _____ showers across the region during the morning, but a lot of sunshine between them. It's _____ cold outside, so dress up warm. My dad doesn't like driving when there's _____ fog. The skies made us think that it was going to pour with rain any moment. When it's very hot, a _____ breeze makes it bearable. Several trees were blown down in the _____ winds. After the rain, we'll have a _____ spell for a few days. <p>Task 2. Give an example of the following creatures.</p> <ol style="list-style-type: none"> an amphibian: a vicious animal: a bird of prey: <p>Task 3. Read the definitions and write the correct words.</p> <ol style="list-style-type: none"> this animal has a coat, mane and hooves: this animal has feathers and a beak: this animal has scales and fins: this animal has fur, paws and whiskers: <p>Task 4. Choose the correct words to form collocations.</p> <ol style="list-style-type: none"> get / go involved in wildlife conservation spend / invest in solar or wind power use / do more public transport ban / refuse the use of plastic bags moderate / reduce packaging of products reorganise/recycle our waste increase/grow international cooperation support / strengthen sea defences make / develop renewable energy sources
--

Виконавши вправи з підручника та роздаткових матеріалів, як завершальний етап уроку, учням запропонували онлайн-тестування. Розробивши короткий лексичний тест у форматі ЗНО, ми розмістили посилання

на нього на блог-сторінці вчителя (рис.2.5.) та запропонували учням виконати його самостійно.

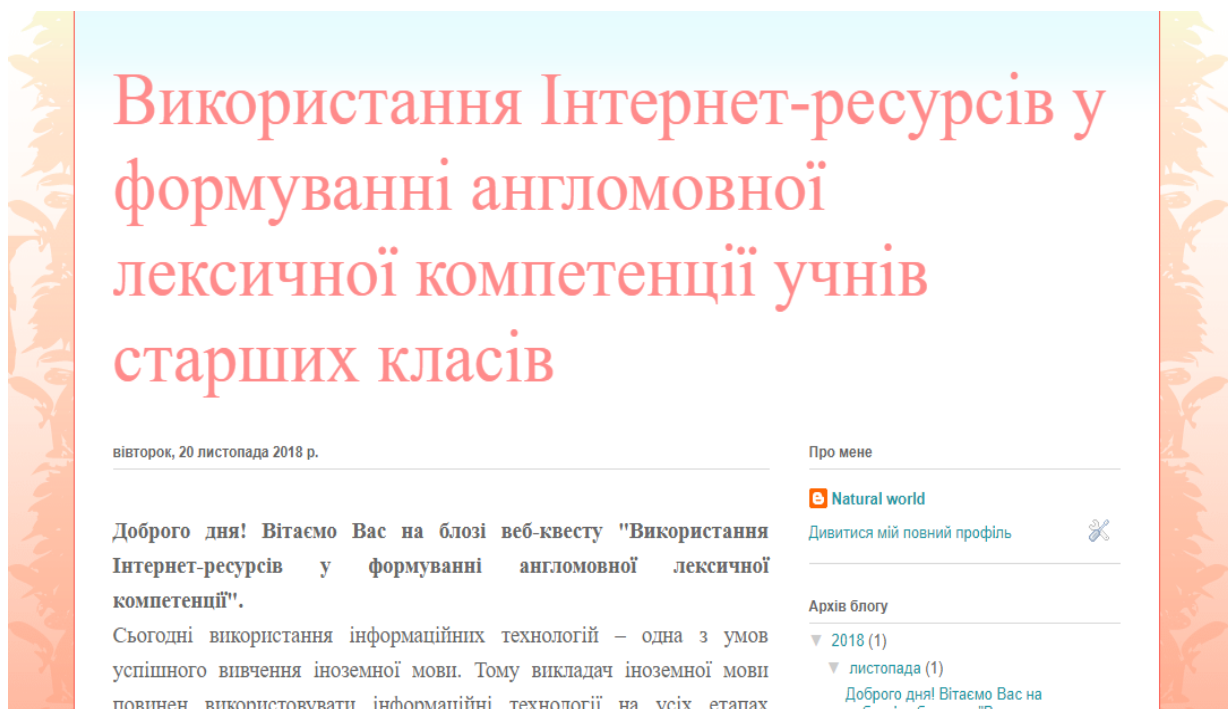


Рис. 2.5. Використання блог-технологій

Про переваги та можливості використання блог-технологій ми вже згадували у теоретичній частині роботи. На практиці це виявився чудовий спосіб зв'язку вчителя та учнів не лише для класної, але і позакласної роботи, а також для проведення різних видів контролю знань.

У блозі вчителя постійно можна знайти актуальну інформацію по даній темі, яка оновлювалась до кожного уроку та задати питання щодо домашнього завдання. До нього ми прикріпили і лексичний тест, який запропонували учням пройти за комп'ютерами індивідуально після завершення основної частини уроку.

Зразок тесту зображений у табл. 2.7. Як згадували раніше, основним завданням є вибір лексичної одиниці, яка підходить за своїм значенням саме до даного контексту, і в такому типі завдань учні, як правило (аналізуючи попередні роботи) роблять найбільше помилок.

Такий самий текст у роздрукованому варіанті запропонували контрольній групі – 11-Б класу. Завдання тексту вміщують лексичні одиниці, які ми опрацювали з учнями на попередніх уроках.

Таблиця 2.7

Зразок лексичного тесту для учнів експериментальної групи

Faster than any other biosystem, the world's forests are (1)_____. As much as a third of the total tree (2)_____ has been lost since agriculture began some 10,000 years ago. In the (3)_____ forests there are more species than in any other biosystem, making forests the Earth's chief resource for the biodiversity of species.

Tropical rain forests once covered 12% of the land of the planet. As well as supporting at least 50% of the world's species of plants and animals, they are (4)_____ to millions of people.

In North America, there is a replanting program, but the new forests are not as diverse as the (5)_____ rain forests they are replacing. However, this does not mean that these forests are not important to the global ecology.

1. A leaving
B disappearing
C hiding
D departing
2. A cover
B blanket
C sheet
D carpet
3. A staying
B containing
C remaining
D continuing
4. A house
B home
C lodging
D accommodation
5. A elderly
B out-of-date
C antique
D ancient

Результати проміжного тестування зрізу знань контрольної та експериментальної груп зображено у вигляді діаграми на рис.2.6.

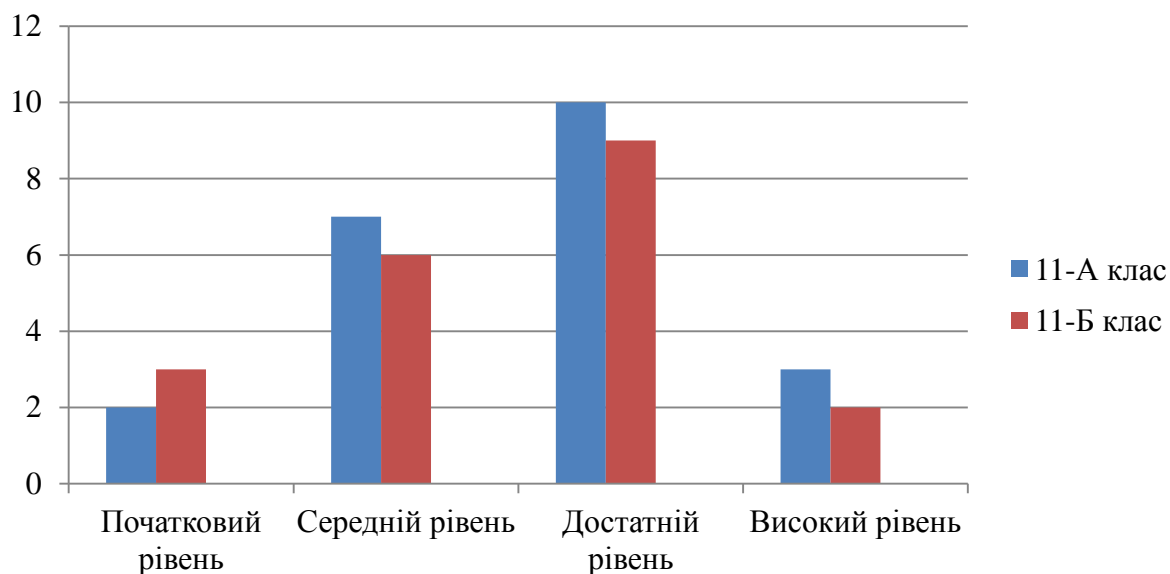


Рис. 2.6. Результати проміжного зрізу знань для експериментальної та контрольної груп

Показники проміжного зрізу знань по формуванню лексичної компетенції дозволяють зробити наступні висновки.

У експериментальній групі (11-А клас) високий рівень знань проявили 3 учнів, що на 1 учня більше ніж за результатами попереднього зрізу знань за минулі теми. У контрольній групі (11-Б клас), де навчання проводилось за традиційною формами викладання, високий рівень знань показали 2 учнів, що відповідало даним результатів попереднього зрізу знань. У експериментальній групі спостерігаємо позитивну тенденцію до зменшення кількості учнів початкового рівня знань з 3 учнів до 2 учнів. У контрольній групі теж зменшився кількісний показник початкового рівня знань на 1 учня.

Загалом, можемо стверджувати, що на проміжному етапі навчання суттєвих змін не відбулось, проте вже спостерігаємо позитивну тенденцію до зростання достатнього та високих рівнів знань у експериментальній групі порівняно з контрольною групою та їх показниками за попередній зріз знань в

цілому. Щодо типових лексичних помилок, то найбільше неправильних відповідей було зроблено у другому завданні.

Третій урок з вивчення теми Natural World був присвячений розвитку навичок аудіювання. Вміння сприймати інформацію на слух та аналізувати її є обов'язковим елементом навчального процесу. В мережі Інтернет можна знайти багато відеороликів на довідку. В першому розділі описувались велика кількість сайтів, де можна прослухати трек та виконати завдання на розуміння прослуханого матеріалу.

Нашу увагу привернув сайт Learn English Teens, який має чітку структуру, оригінальні завдання, безкоштовні саундтреки з завданнями у розділі Listening для будь-якого рівня знань. Для учнів 11-А класу ми обрали аудіювання на тему «Llamas», рівень підготовки Intermediate (рис. 2.7.), яке відповідало нашому навчальному плану. Аудіювання тривало близько 4 хвилин, під час якого учні виконували завдання.

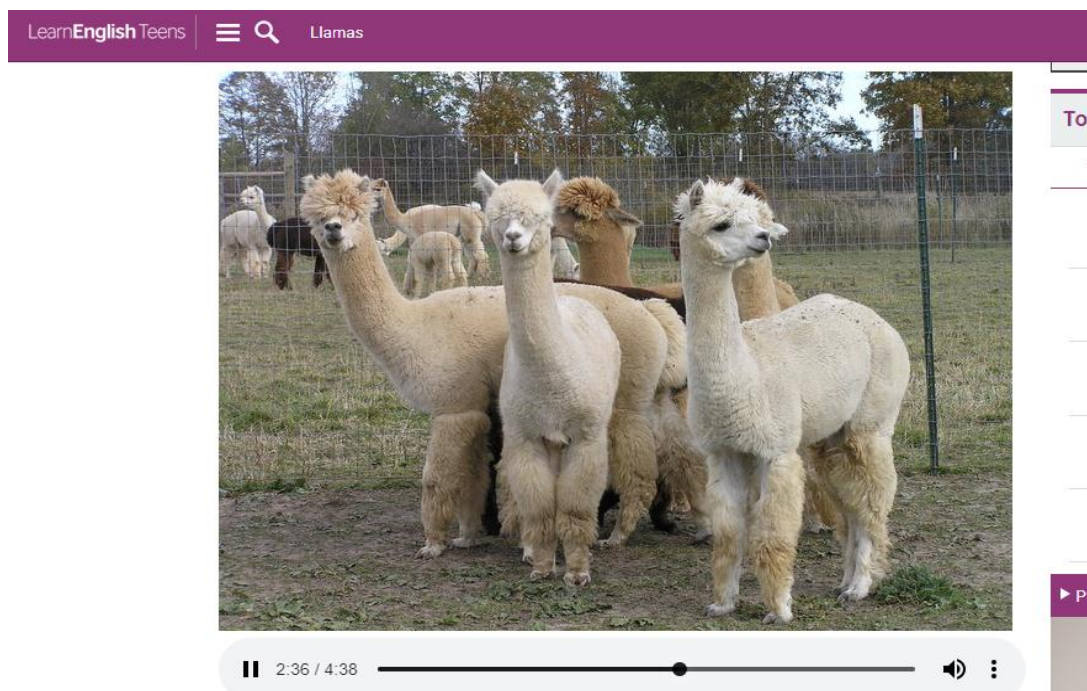


Рис. 2.7. Сторінка сайту Learn English Teens на уроці англійської мови

Крім оригінальної британської вимови, учні мали можливість закріпити навички аудіювання, використовуючи два завдання:

1. Check your understanding: true or false (рис. 2.8).
2. Check your understanding: gap fill.

Перед прослуховуванням ми запропонували учням фото лами на екрані та запитали що вони знають про цих тварин. Також на екрані були зображені нові слова, які потрібно було з'єднати з їх значенням: to spit; wool; to shear; to lick; to hum і варіанти їх значень – soft, thick hair that grows on the bodies of animals like sheep; to cut the wool off a sheep or similar animal; to force out the liquid from the mouth; to make a continuous sound with the lips closed.

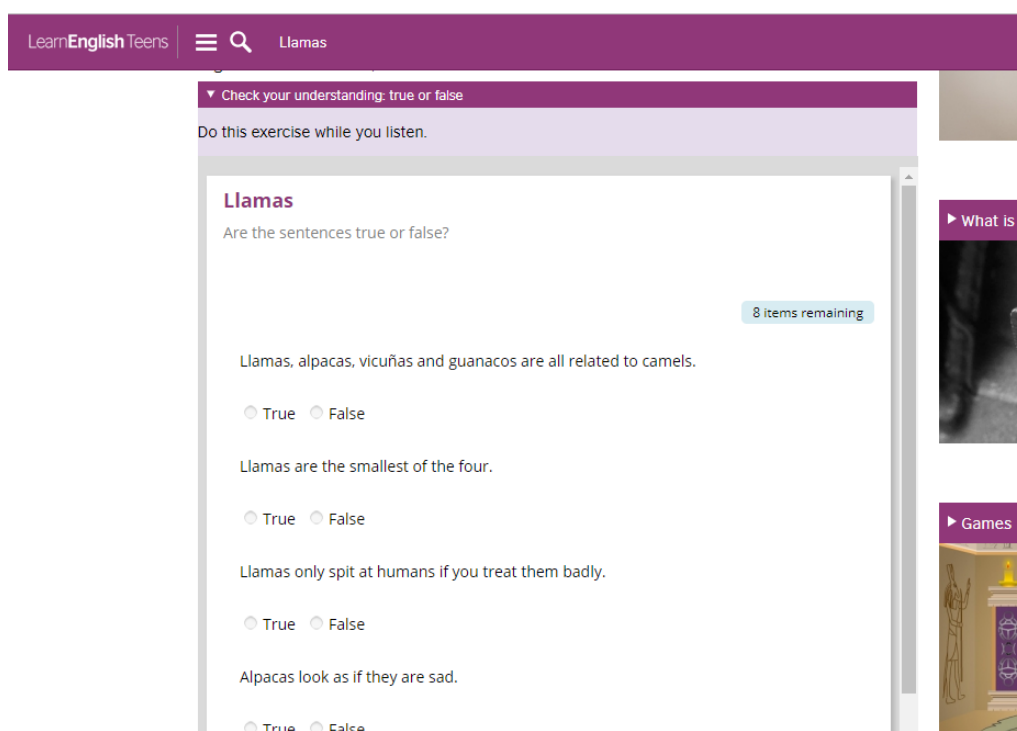


Рис. 2.8. Зразок вправи «True or false» на сайті Learn English Teens

Далі слідував сам процес прослуховування аудіотреку. Специфічна лексика у даному треку викликала певні складнощі в учнів, тому аудіювання ми слухали двічі, а потім разом обговорювали завдання, які були запропоновані. Коли учні називали варіанти відповідей, то додатково потрібно було вказати ключові слова, аргументи, чому саме даний варіант відповіді є правильним. Це

стимулювало учнів слухати уважно та аналізувати інформацію. Помітно було, що після другого разу розуміння почутого матеріалу було набагато кращим.

Самостійне виконання завдання після прослуховування аудіо дозволило зробити висновки про загальну успішність розуміння почутого матеріалу. Вивчення нової лексики дозволило учням краще сприймати матеріал і тому з даним завданням вони успішно впорались.

Під час прослуховування наступного аудіотрека, учні мали можливість закріпити вивчені лексичні одиниці на практиці та перевірити їх сприйняття на слух. Виконуючи дану вправу, учні відзначили, що були присутні ідіоми, значення яких потребує особливого роз тлумачення (рис.2.9).



Рис. 2.9. Приклад основних фразеологізмів до теми «Natural world»

Використовуючи засоби мультимедійних технологій, ми створили для учнів презентацію, додавши до неї слайди, пов'язані з основними фразеологізмами. У процесі формування лексичної компетенції засвоєнню фразеологізмів у старшій школі не відводять значної ролі.

Під час прослуховування фрагменту, було помітно, що лексика та зміст тексту в цілому не були важкими, однак використання невеликої кількості фразеологізмів привело до того, що учні не розуміли дані ідіоми, значення яких

відрізняється від значення кожного з їх компонентів. Оскільки для повноцінного оперування і розуміння носії мови не є достатнім володіння лише певного запасу лексики, граматичного матеріалу та конструкцій, а їй необхідною є обізнаність у національних особливостях даної мови.

Фрагменти стійких виразів, що відносяться до даної теми зображені на рисунках 2.9 та 2.10. На сторінці блога та у веб-квесті ми розмістили перелік основних фразеологізмів, їх пояснення, переклад, зразки вживання, а також домашнє завдання, яке полягало у закріпленні використання даних одиниць для кращого розуміння теми.

8. **Match the phrases to their definitions. Say when/where it usually is/happens.**

1) <i>a blanket of snow</i>	a) very hot (informal)
2) <i>boiling hot</i>	b) when clouds or rain disappear
3) <i>freezing cold</i>	c) a sky without clouds
4) <i>clear blue skies</i>	d) an intense rainfall
5) <i>a heavy rain</i>	e) a period of very hot weather
6) <i>a thick fog</i>	f) when the sun appears out of a cloudy sky
7) <i>to clear up</i>	g) a little bit of rain
8) <i>to come out (the sun)</i>	h) climate without extreme weather conditions
9) <i>to get soaked</i>	i) very cold
10) <i>a heatwave</i>	j) a complete covering of snow
11) <i>a light rain</i>	k) to get very wet
12) <i>mild climate</i>	l) a dense fog that makes visibility very poor

Рис. 2.10. Зразок домашнього завдання розміщеного на сторінці вчительського блогу

Таким чином, застосування можливостей Інтернет-ресурсів впроваджуємо не лише для аудиторної, але і позааудиторної роботи. Результати тестування відразу надходять на електронну пошту вчителя, що дозволяє у такий спосіб не витратити зайвий час на перевірку робіт та швидко оцінити рівень засвоєння знань.

Особливої уваги заслуговує створення веб-квесту, який виступає своєрідним постійним зв'язком механізму: учень-вчитель (рис. 2.11).

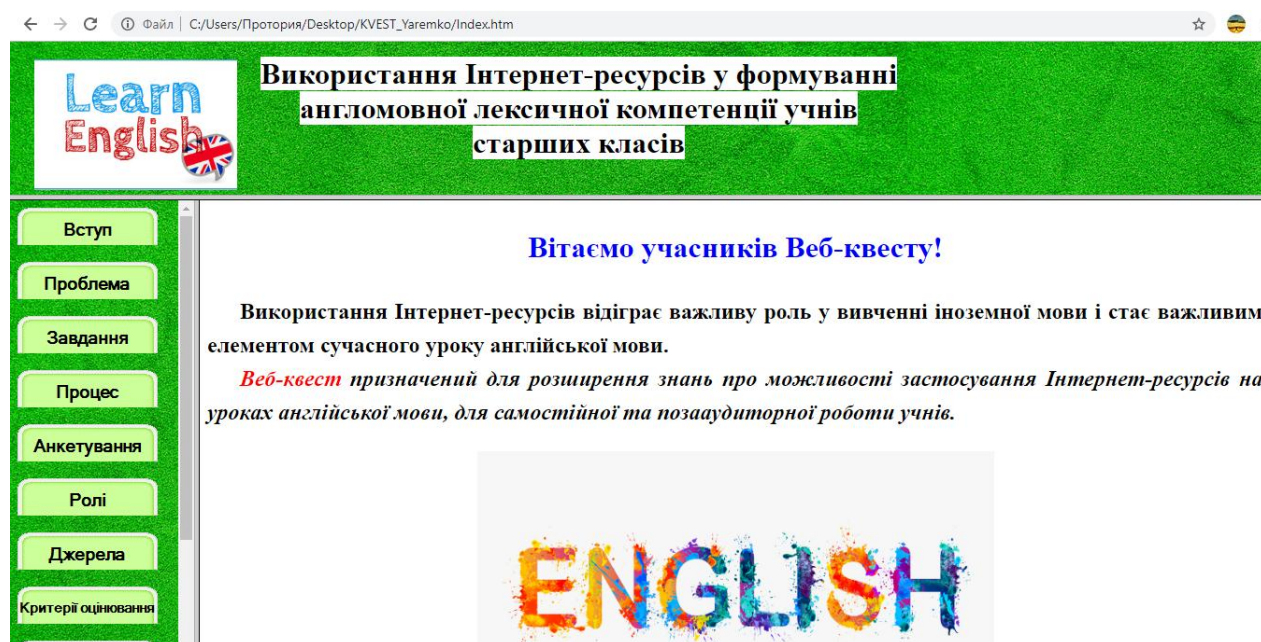


Рис. 2.11. Застосування веб-квесту для формування англійської лексики учнів експериментальної групи

Технологія веб-квесту була розроблена на початку вивчення тематичного блоку Natural world. Її основною метою було поглиблення знань учнів з даної теми за допомогою використання Інтернет-ресурсів. Веб-квест був повністю розроблений англійською мовою (окрім назви квесту та ключових блоків, зображених на рис.2.11). До даного веб-квесту також прикріплене посилання на сторінку вчителя у розділі «Блог».

Веб-квест призначений для поглиблення знань про можливості застосування Інтернет-ресурсів на уроках англійської мови, для самостійної та позааудиторної роботи учнів. Це дозволило старшокласникам постійно підтримувати зв'язок з вчителем, отримувати необхідні консультації, співпрацювати з іншими у групах, навчатись працювати індивідуально чи в парах, проходити анкетування англійською мовою, практикувати листування іноземною мовою та виконувати лексичні вправи, тести, онлайн-квізи за посиланнями у розділі «Завдання», які було рекомендовані вчителем.

На четвертому уроці теми Natural World ми вдосконалювали навички читання, що безпосередньо продовжує комплексний процес формування у

учнів старших класів лексичної компетенції, перевіряє розуміння значення вивчених лексичних одиниць та виразів у контексті.

Матеріал для уроку був взятий з сайту Learn English Teens (рис. 2.12).

The screenshot shows the website interface for 'Learn English Teens' by the British Council. The main article is titled 'The end of life on Earth?' and includes a sub-headline: 'Could a meteorite collision really mean the end of life on Earth? Read this to find out what happens when small meteorites collide with Earth, and just how much damage a big one could do.' Below the text is a large image of Earth surrounded by numerous asteroids in space. To the right, there is a 'HELP & SUPPORT' sidebar with links for finding content by level, CEF levels, getting started, and house rules. Below that is a 'Top Post' section with buttons for 'Viewed', 'Liked', and 'Commented', and a preview of a post titled 'A snowy day in Durham'.

Рис. 2.12. Розвиток навичок читання на тему «The End of life on Earth»

Додаткові матеріали зображені у додатку Г. Перед читанням тексту виконали наступну pre-reading activity. Було запропоновано список природних лих: hurricane, oil spill, solar flare, nuclear accident, space junk collision, global warming, flood, meteor strike, volcano eruption. Їх потрібно було сортувати за категоріями: natural disasters, disasters from space, manmade disasters.

Другий етап передбачав читання тексту та виконання завдання. Зразок завдань для розвитку навичок читання наведений у табл. 2.8.

Учнім була запропонована індивідуальна робота. Вони читали тексти та виконували наступні типи завдань: multiple choice; gap fill. Текст розрахований на рівень володіння мовою B2, лексичні одиниці з тексту опрацьовувались (перекладали, пояснювали та застосовували у контексті – склали речення/діалоги). У такий спосіб експериментальна груп ґрунтовно опрацювала лексичний та граматичний матеріал уроку.

Зразок тексту з завданнями

Animals in danger

There used to be orangutans across the whole island of Sumatra and (0) _____ on Java. This animal lives high up (1) _____ the trees of tropical rainforests, eating fruit. Unfortunately, because humans have (2) _____ much of this forest, the Sumatran population is now (3) _____ to the north of the island. There are only around 7000 left and this number is going (4) _____. Unless we do more to help them, they will disappear (5) _____. People are not allowed to (6) _____ orangutans as pets in Indonesia. If any are (7) _____ in private homes, they are taken to a rescue centre. When they are healthy enough, they are transferred to a (8) _____ area in a national park. (9) _____ of the orangutans that are rescued in this (10) _____ end up living happily in the wild and produce babies. If we protect orangutans now, they will have a future. They probably won't if we do nothing.

Read the whole text and choose the correct word for each space (1-10).

- | | | | | |
|----|------------|----------|-------------|--------------|
| 0 | A also | B too | C yet | D still |
| 1 | A through | B among | C beyond | D inside |
| 2 | A finished | B turned | C destroyed | D stopped |
| 3 | A limited | B closed | C advanced | D checked |
| 4 | A out | B down | C off | D away |
| 5 | A actually | B badly | C really | D completely |
| 6 | A have | B make | C stay | D join |
| 7 | A arrested | B found | C touched | D picked |
| 8 | A fair | B kind | C true | D safe |
| 9 | A both | B many | C lot | D much |
| 10 | A type | B style | C way | D plan |

У якості домашнього завдання учні отримали посилання у веб-квесті на текст з завданнями відповідно до вивченої теми (табл. 2.9). Результати тесту вчитель отримує на електронну пошту.

На п'ятому уроці теми Natural World ми закріплювали комунікативні навички – розвивали монологічне та діалогічне мовлення із застосуванням вивчених лексичних конструкцій. Важливим аспектом у формуванні

англомовної лексичної компетенції є відтворення вивчених одиниць та застосування їх у правильному контексті.

Таблиця 2.9

Зразок тесту для виконання домашнього завдання

Task 1
Fill the gaps with the correct word from the box: struck, monitor, flattened, wiped out, injured, spot, cause, cross.
When the meteorite exploded on 15 February 2013, many people were _____(hurt) by falling glass.
The explosion of another small object _____(made flat) many trees.
Scientists weren't expecting the Russian meteorite because it had been too small for anyone to _____(see or notice).
It was probably a large asteroid colliding with Earth that _____(made extinct) the dinosaurs.
65 million years ago, an enormous object _____ (hit) the Yucatan region of Mexico with a force of 100 megatons.
Even a much smaller asteroid can _____ (do) a lot of damage.
Jupiter protects Earth by diverting away the dangerous comets and asteroids that might _____ (pass from one side to the other of) Earth's orbit.
Scientists will now _____ (observe or check regularly over a period of time) potential hazards even more carefully.

Вдосконалення мовленнєвих навичок відбувалось з використанням мережі Інтернет. Учні прослухали діалог на сайті BBC Learning English (у розділі 6 minute English) про проблеми навколишнього середовища та пошук шляхів їх вирішення. Радіопередачі, присвячені різним темам на даному сайті, доповнені новою лексикою, яку по завершенню ведучі повторно озвучують та пояснюють за допомогою синонімів.

Далі учням 11-А класу було запропоновано ключові фрази діалогу із завдання доповнити його власними репліками і розіграти у парах. Такий тип завдань є невід'ємним елементом у навчанні діалогічного мовлення учнів. Початковий аналіз показав, що не всі учні вміють працювати у парах та відчують труднощі у складанні діалогу. Тому вчитель пропонує базові фрази для того щоб пояснити учням, яким чином можна розвинути навички діалогічного мовлення з даної теми.

Зразок діалогу наведений у табл. 2.10. Дана таблиця з ключовими фразами виявилась досить ефективною при складанні діалогів.

Таблиця 2.10

Зразок діалогу з ключовими словами на тему «Environment issues»

- Why are the people all over the world so much concerned about environmental problems?
- The first thing to be said is _____. Then I must say _____.
- Why is _____ so dangerous?
- There are many reasons to be troubled by _____. The first reason is _____, the second reason is _____. If _____, then _____.
- Is _____ dangerous?
- Yes, it is / No, it isn't. It can be dangerous, because _____.
- Can a man in the street help nature somehow?
- Yes, there are many ways to help the nature. For instance _____.
- What can you do to help the environment?
- I can _____.
- How can the state help to protect the nature?
- The state _____.
- What is greenhouse effect?
- The greenhouse means _____.
- What international organizations do to protect the environment? Are you a participant of any local organization?
- There are plenty of organizations _____.
- Thanks for your great answers! It was pleasant to speak with you.
- You are welcome.

У такий спосіб – прослухавши живе спілкування британців на тему навколишнього середовища та основних проблем, отримавши зразок діалогу-інтерв'ю (в якому один учень виступав журналістом, інший – респондентом) та завдання доповнити його, ми з учнями не лише повторили вивчені лексичні одиниці та навчилися сприймати на слух діалогічне мовлення, але й закріпили процес формування англomовної лексичної компетенції, вміло, чітко та швидко застосовуючи дані слова у реальній комунікативній ситуації.

Крім діалогічного мовлення, важливим аспектом уроку був розвиток монологічного мовлення. Клас був поділений на 4 групи. Кожен з учнів отримав картку з проблемною ситуацією та мали по черзі у формі «Мікрофон» висловити свою думку щодо проблемного питання та поділитись варіантами його вирішення. Обговорення підлягали такі ключові аспекти як: Global Warming, Pollution, The Ozone Layer, Deforestation, Recycling, Hybrid car,

Alternative Energy. Для даного методу роботи також можна застосовувати формат програми MindMap (рис. 2.13).

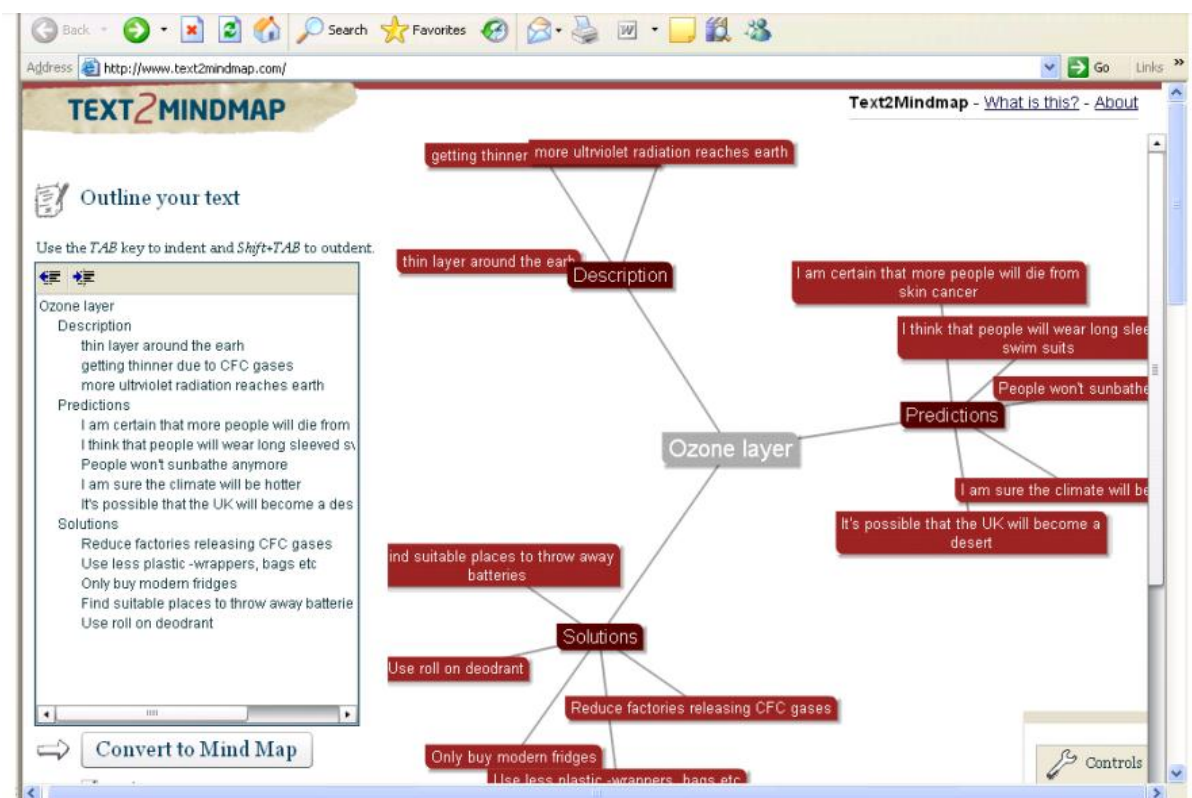


Рис. 2.13. Приклад застосування Mind Map для групового обговорення сучасних проблем навколишнього середовища

Використовуючи приклад даної програми, кожна з груп утворила свою карту, на якій схематично зобразили такі аспекти Description, Predictions, Solutions. Це свого роду brainstorming, який змушує учнів обміркувати проблему, перевірити, що вони знають про неї та пошукати додаткову інформацію у онлайн-ресурсах з метою поглибити свою знання з даної теми та використовувати вивчені лексичні одиниці, словосполучення та звороти для вирішення різних комунікативних завдань.

Учні отримали завдання проектного типу – підготувати презентації на теми «Air pollution», «Water pollution», «Land pollution», дослідити ситуації з рівнем забруднення регіону, де вони мешкають та захистити їх. У їх роботі також важливим аспектом було працювати з джерелами Інтернету (відбирати

актуальну інформацію, аналізувати, порівнювати та робити висновки). План їх роботи був наступний:

1. Планування проекту. Розподіл ролей у групі.
2. Пошук інформації у джерелах Інтернет.
3. Складання ескізу проекту.
4. Створення електронних презентацій.
5. Демонстрація презентацій учасників групи.

На шостому уроці тематичного блоку *Natural World* ми закріплювали навички письма, тобто вивчені лексичні одиниці (слова та словосполучення) учням потрібно було застосувати при виконанні письмового завдання – написання листа.

Формат тесту ЗНО включає у себе частину «Письмо», яка має на меті перевірити рівень сформованості у випускників письмових навичок. Таким чином, завданням є написати лист, який може бути трьох видів – особистим, напівофіційним та офіційним.

Для успішного виконання завдання необхідно: уважно прочитати завдання; проаналізувати тип листа, який потрібно буде написати та визначити його стиль; скласти орієнтовний план листа (звертати увагу на таку структуру: відповідь на кожне комунікативне завдання має обсяг один абзац); визначити час та граматичні структури листа; написати висловлювання у тестовому зошиті та перевірити його на граматичні та орфографічні помилки; переписати у бланк і остаточно перевірити на наявність помилок.

Використовуючи ресурси мережі Інтернет, в тому числі сайт osvita.ua, ми знайшли для учнів основні рекомендації щодо написання різних типів листів. На етапі представлення різних типів листів ми пояснили основну відмінність офіційних та неофіційних листів, їх характерні особливості та відобразили зразки на мультимедійній дошці.

Ми почали обговорення з листа особистого характеру (*informal letter*). Для учнів цей тип листа був найбільш знайомий, оскільки вони неодноразово писали такі листи на уроках англійської мови.

Детальний аналіз даного типу листа представлений у таблиці 2.11. Для учнів були створені допоміжні таблиці з ключовими словами.

Таблиця 2.11

Фрази для написання особистого листа

Greeting	Dear/ Hi/ Hello + first name
Asking about them	How's it going? How are the things? How are you?
Referring to their news	Great news about Glad to hear that Sorry to hear about...
Giving news	Listen, did I tell you about You'll never believe what Oh, and another thing.
Making suggestions	Why don't you ...? Maybe you could ... How about?
Closing expressions	Well, I have to go. Say hello to / See you soon! / Write soon.
Signing off	All the best / Love / Best wishes
Name	Your first name

Далі ми розглянули особливості напівофіційних листів (semi-formal letters), які зазвичай пишуть до редакторів газет, журналів, радіо- та телепередач тощо.

Ключові фрази зображені у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Фрази для написання напівофіційного листа

Greeting	Dear Sir or Madam /Dear Mr. Black / To the Editor
Opening remarks	I am writing with regard to your .../ I feel I have to express my consent/disagreement with ...
Expressing opinions	I am totally opposed to... / It worries me that... / Although / However / I still believe ...
Closing expressions	I would be grateful if you could ..., Thank you in anticipation for ... / I would appreciate if you ...
Signing off	Yours faithfully / Yours truly / Yours sincerely / Best regards

Останнім типом листів є офіційні листи (formal letters), які зазвичай пишуть незнайомим людям, які займають високі офіційні посади (директори, менеджери, ділові партнери тощо). До офіційних листів також відносять листи-скарги (letters of complain) та листи-заяви (letters of application).

Ключові фрази для написання офіційного листа зображені у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13



Фрази для написання офіційного листа

Greeting	Name unknown: Dear Sir/Madam, Name known: Dear Mr ... / Dear Mrs ... / Dear Ms ... + surname,
Reason for writing	I am writing to / I am writing with regard to / I am writing to apply for ...
Asking questions	I would be grateful if ... I wonder if you could Could you ..?
Referring to their letter / points	As you stated in your letter ... Regarding / Concerning ... With regard to ...
Closing expressions	If you require any further information, please do not hesitate to contact me. I look forward to hearing from you.
Signing off	If Dear + name: Yours sincerely If Dear Sir/Madam: Yours faithfully
Name	Your first name + surname

Сайт Learn English Teens пропонує завдання учням попрактикуватись у написанні формальних та неформальних листів (рис. 2.14).

Виконуючи вправи на вставлення пропущених слів, які пропонує сайт Learn English Teens (з метою повторити непряму мову, яка часто використовується у офіційних листах) та доповнити лист пропущеними словами, які є ключовими для ділового листування можна закріпити лексико-граматичні конструкції, які є обов'язковими при виконанні частини «Власне висловлювання» тесту ЗНО з англійської мови.

Далі учням було запропоновано приклад завдання – листа другу відповідно до теми, яку вивчаємо.

LearnEnglish Teens   A more formal email

Top Tips for writing

1. If you know the name of the person you're writing to, use *Mr* for a man and *Ms* for a woman.
2. Start by saying why you are writing or what you are responding to.
3. Use indirect questions such as *I would be grateful if you could ...* to ask for information politely.
4. Use words like *Firstly*, *Secondly* and *Finally* to order your points.
5. Use this standard phrase to finish a formal letter or email.
6. If you've begun the email with *Dear* and the name of the person, finish with *Yours sincerely*. If you have used *Dear Sir or Madam*, finish with *Yours faithfully*.

▼ Check your writing: gap fill - indirect questions

A more formal email

Complete the indirect questions.

8 items remaining

1. When does the course start?

Could you tell me

Рис. 2.14. Приклад вправи на розвиток навичок письма

Зразок завдання та приклад листа зображені у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

**Зразок завдання та приклад написання особистого листа на тему
«Natural World»**

Read the task and the model answer below and find examples of the following:
1 two past tenses; 2 a contraction; 3 a synonym for good; 4 a synonym for beautiful; 5 a phrase used to address the writer's friend directly

You spent a weekend at your friend's house in the countryside. Write a letter to your English friend:

- describing the house and the setting,
- tell about something that happened that weekend,
- give some advantages of living in the countryside,
- give your opinion on where you would like to live in the future.

Model answer

Hi Jenny,

I'm writing to tell you about my weekend.

I went to my friend Tom's house in the countryside. I had a great time. The house is very old and really beautiful. It's got an enormous garden with a stream at the bottom. Tom lives in the middle of lovely open countryside and it's very peaceful there.

He took me to the coast on Saturday and we had a lot of fun on the beach. We were walking and swimming. I got wet sand all over me.

I think living in the countryside is a good idea because it's quiet and you can see lovely landscapes and wild animals every day. It's very healthy, too.

In the future, I would like to live near the sea. I enjoy walking on the beach and I feel really free there. Perhaps one day!

That's it for now. I hope to hear from you soon.

Zabian

Таким чином учні мали можливість уважно прочитати завдання до листа та ознайомитись з запропонованим листом. Вони могли оцінити виконання вимог щодо дотримання стилю листа, змісту розкриття усіх питань, перевірити лист на наявність помилок.

Після детального ознайомлення зі всіма типами листів, виконання вправ на закріплення основних лексичних та граматичних конструкцій, учні отримали індивідуальне завдання – написати лист на запропоновану тематику (табл. 2.15), яке дозволить нам оцінити, на скільки ефективними були запропоновані вище вправи.

Учні пишуть лист та розміщують його на сторінці блогу вчителя. Вчитель пише коментар, лист можуть побачити і інші, якщо вчитель зробить відповідні налаштування у блозі. Це новий формат виконання завдання, пов'язаний з використанням Інтернету, що дозволяє урізноманітнити підхід до виконання, здавалося б типового завдання.

Таблиця 2.15

Зразки завдань для написання особистого листа

Variant 1
<p>A natural disaster has recently struck. Write a letter to your English friend:</p> <ul style="list-style-type: none"> •describing the kind of the disaster and the area where it happened, •describing the damages caused by the disaster, •explaining how you and your family are coping with the situation. <p>Write your answer in at least 100 words (not including the words in the sentences given) in an appropriate style.</p>
Variant 2
<p>You have recently participated in an event to raise money for a charity helping animals. Write a letter to your English friend:</p> <ul style="list-style-type: none"> •describing the event, •explaining why you deal with helping animals, •asking your friend if she/he supports any charity. <p>Write your answer in at least 100 words (not including the words in the sentences given) in an appropriate style.</p>

Учитель також може запропонувати учням надіслати листи один до одного, уважно перечитавши та висловивши їх думки щодо розкриття теми, логічності викладу матеріалу, зв'язності тексту, використанню відповідних лексичних одиниць, доречних граматичних конструкцій тощо. Вони оцінюють один одного за запропонованою схемою, і надсилають результати оцінки на електронну адресу вчителя.

Саме ці всі пункти є особливо важливими при оцінюванні на зовнішньому тестуванні, коли виникають ситуації, що учень застосовує складну лексичну конструкцію або одиницю, яка не доречно вжита у даному контексті.

Необхідно чітко пам'ятати про обов'язкове використання ключових слів, зворотів, конструкцій, які використовуються у тому чи іншому типі листів. Тема листа повинна бути розкрита повністю, давши конкретну відповідь на кожне запитання.

Таким чином, пробне навчання було проведено з організацією шести уроків з англійської мови присвячених темі Natural World. Для кожного уроку даного тематичного блоку була розроблена методика впровадження Інтернет-ресурсів та комплекс лексичних вправ з метою формування англомовної лексичної компетенції у різних видах мовленнєвої діяльності – читання, письмо, говоріння, аудіювання.

Варто зазначити, що засоби Інтернету дозволили урізноманітнити процес вивчення мови та зробити його ефективнішим. Кожен урок був насичений різного виду практичних завдань, систематичних вправ, і разом з тим мав на меті підвищити компетенцію учнів у використанні інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз отриманих результатів контрольної та експериментальної груп у ході реалізації пробного навчання, основні результати вхідного, поточного та вихідного анкетування, а також основні висновки та рекомендації висвітливо у наступному підпункті.

2.3. Аналіз отриманих результатів

Шість уроків тематичного блоку Natural World у 11 класах були направлені на розвиток усіх найважливіших навичок – читання, письма, аудіювання та говоріння. Найважливішою метою педагогічного експерименту було не просто ознайомити учнів з лексичним одиницями, зворотами, фразовими дієсловами використовуючи інформаційно-комунікаційні технології, а сприяти процесу формування високого рівня англомовної лексичної компетенції, що дозволить учням у тому числі збільшити активний словниковий запас мови. Основна проблема старшокласників полягає в тому, що вони володіють значним рівнем пасивного словникового запасу, і коли виникає завдання вирішити комунікативну ситуацію, вони розгублюються та не знають, яке слово чи конструкцію доречно вжити у тому чи іншому контексті.

Комунікативний підхід до навчання, доповнений використанням засобів Інтернету має позитивний вплив на навчання учнів. При підготовці до уроку в мережі можна знайти велику кількість різноманітних автентичних матеріалів, які варто використовувати для уроків. При цьому потрібно пам'ятати, що матеріал має бути на рівень складнішим ($i+1$), ніж поточний рівень знань учнів. При проведенні уроку на представлення лексики доречним було створення онлайн-карти, при її опрацюванні та закріпленні ми пропонували учням розв'язувати онлайн-кросворди, а також можна знайти ігри до даної теми.

Для розвитку навичок аудіювання ми використовували сайти BBC 6 minute English, Learn English Teens. Жива лексика, поєднана з цікавими завданнями збільшувала інтерес учнів до навчання. У цьому випадку, ми можемо говорити про доцільність застосування автентичних матеріалів, які дозволяють поринути у англомовне середовище та дізнатись більше про особливості життя британців.

Розвиваючи навички читання звертали увагу на виділенні нових слів, фраз, можливості їх пояснити англійською мовою, застосовувати у контексті.

Знову ж, на сайті Learn English Teens знаходимо тексти для рівня B1 та B2, які відповідають програмі даної теми.

Комунікативні навички розвиваємо у формі діалогічного та монологічного мовлення. У мережі Інтернет, зокрема на YouTube, знаходимо ролики, інтерв'ю, матеріали британських та американських вчителів. Спочатку опрацьовуємо їх, а потім з використанням ключових фраз учні самостійно складають власні діалоги. Це один з найефективніших методів формування активного словникового запасу. Не менш вдалим методом стало групове обговорення питань, висвітлення їх на мультимедійній дошці використовуючи техніку Mind Map.

Навички письма також вдосконалювали використовуючи навчальні сайти. Так, на Learn English Teens у розділі Writing можна знайти завдання на тренування використання ключових фраз формального та неформального листів (gap fill, match phrases).

У процесі формування лексичної компетенції значну роль відіграли онлайн-словники, зокрема Cambridge online dictionary. Учні часто користувались даним сайтом, щоб дізнатись значення слова. За допомогою налаштувань можна обрати пояснення слова англійською мовою, без перекладу на рідну мову, що є також інноваційним способом роботи з лексикою.

Протягом всього періоду вивчення даної теми у експериментальній групі використовувалась технологія веб-квест. Це інноваційна форма співпраці, яка мала на меті підтримку зв'язку «учитель-учні» не лише у процесі класної роботи, але і як засіб позакласної роботи.

Даний веб-квест був поділений на розділи, містив завдання, рекомендації, корисні посилання та джерела. Також до даного квесту був підключений блог вчителя. Учні мали змогу обговорювати основні питання, спілкуватись з вчителем, іншими учнями, проходити онлайн-тестування, анкетування тощо. Це дало змогу додатково закріпити процес формування англомовної лексичної компетенції.

Процес пробного навчання передбачав проведення трьох зрізів знань: перший (доекспериментальний зріз) був проведений перед початком вивчення тематичного блоку у експериментальній та контрольній групах; другий (проміжний зріз) проводився в середині тематичного блоку у обох класах; третій (контрольний зріз) проводився після завершення вивчення теми і мав на меті узагальнити результати проведеного дослідження.

Після завершення тематичного блоку Natural World, ми підготували учням експериментальної групи онлайн-тест, щоб перевірити рівень засвоєння і розуміння ними основних понять, конструкцій, фразових дієслів, які ми вивчали за період шести уроків використовуючи різні можливості інформаційно-комунікаційних технологій.

Зразок контрольного тесту зображений у таблиці 2.16.

Таблиця 2.16

Зразок контрольного тесту

Task 1. Choose the correct words to complete the letter.

Hi Eva,

How are you? I hear you've had a lot of (1) storms / fog recently. I do hope you haven't had any water damage because of 2) gales / floods this time. The (3) climate / weather has been fine here. We've had a few (4) thick / heavy showers but not many and we had a really long hot (5) frost / spell, which was great. The experts were even saying that we might have a (6) drought / famine later in the summer. So, no (7) digging / watering the garden! We did a lot of walking in the (8) forest / hill - you know, took you there last summer and we saw all those lovely (9) wild / vicious deer. I've also swum in the (10) lake / pond near us with my mates quite a few times. The water's still a bit (11) chilly / mild, but not too bad. The nights have been really clear and we've been able to see loads of stars and I even picked out a shooting (12) star/planet last night! I've joined an environmental group, which I'm really pleased about. We went to the (13) field/coast last Saturday and picked up all the plastic bags and litter - the sand was covered in (14) damage / rubbish. I put it down (15) to / at all the tourists we've had this summer. It's horrible and dangerous for the sea birds, you know. The group is planning a protest march against the new road next week. They say it will destroy some really important natural (16) homes/habitats. We've got enough endangered 17) species / types as it is! I'm also learning a lot about landfill (18) sites / places and recycling waste. I'm definitely not throwing so much stuff (19) off /away. It's great to do even something small to help the environment. I'll send you the website link in case you'd like to (20) get / make involved, too. Anyway, have a good weekend and write soon!

Katya

Task 2. Complete the sentences (1 -6) with the correct forms of the words in brackets to produce a logical and grammatically correct text. The right spelling is required.

The secretary bird is an African bird of prey. It is a long-legged bird and is over a metre in (1)(high). Its beak resembles that of a hawk, so sometimes the two birds are confused. Its (2)(mystery) name derives from its long feathers which come out from the back of its head in the same way as quill pens used to do from behind of the ears of office workers in the past. The secretary bird's two (3)_ (delicate) are snakes and other birds' eggs, but it also preys on rodents and insects. The interesting thing about secretary birds is that they mate for life. The male and the female build a nest of sticks, leaves and grass on top of small trees. Both share the (4) (parent) responsibilities such as incubating the eggs and then feeding the baby birds.

Task 3. Complete the dialogues with the missing sentences.

1X: _____

Y: What a pity!

X: Yes, indeed.

2X: _____?

Y: I'm not sure.

X: OK. Let me know when you decide.

3X: _____?

Y: I'd love to.

X: So let's meet at 6.00.

4X: _____?

Y: It was fun. I really had a good time.

X: That's good news!

Task 4. Choose the correct missing expression or sentence and circle the answer to complete the dialogues.

1. X: Would you like to go on a safari?

Y: _____

X: So just like me. It's my dream, too!

A Hardly ever!

B Anytime!

C No way!

2. X: Have you heard about a man who kept a tiger in a block of flats?

Y: Yes. _____

X: I couldn't agree more.

A What a ridiculous idea!

B Do you agree?

C I've never heard of that.

3. X: How far away is the aquarium?

Y: _____

X: Oh, so we don't need to take a bus.

A At the other end of town.

B Closely.

C Within walking distance.

4. X: I've got a new dog.

Y: _____

X: Cute and furry.

A What's it like?

B How is it?

C Which one is it?

5. X: My cat's died.

Y: _____

X: I've never been so sad before.

A How terrific!

B What a coincidence!

C You poor thing!

Учні експериментальної групи проходили даний тест у онлайн-форматі, тоді як учням контрольної групи, які вивчали дану тему методами традиційного викладання було запропоновано пройти його у паперовому варіанті. Результати тесту на графіку (рис. 2.15).

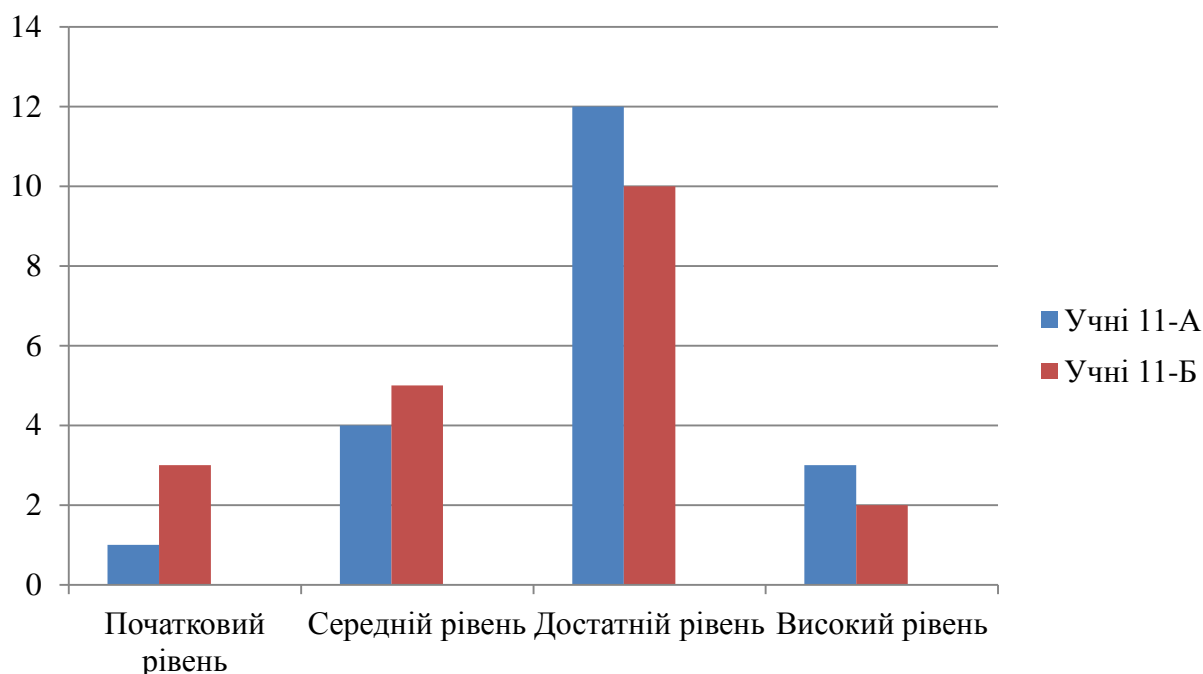


Рис. 2.15. Результати контрольного зрізу знань для експериментальної та контрольної груп

Порівнюючи експериментальну та контрольну групи після завершення експерименту можемо зробити наступні висновки. Рівень успішності учнів експериментальної групи в загальному вищий, ніж рівень успішності контрольної групи. Цьому свідчать більші показники високого та достатнього рівнів успішності, а також зменшення кількості учнів з початковим рівнем знань.

Проведемо порівняння результатів успішності учнів 11-А класу перед проведенням експерименту, під час та після (рис. 2.16). З графіка можемо зробити висновки, що загальна успішність учнів після проведення пробного навчання зростає. Так, до експериментальний зріз учнів показав, що 9% учнів класу має високий рівень знань, а після експерименту показник збільшився і

становить 13,6%. Позитивну тенденцію спостерігаємо і у зростанні кількості учнів з достатнім рівнем знань.

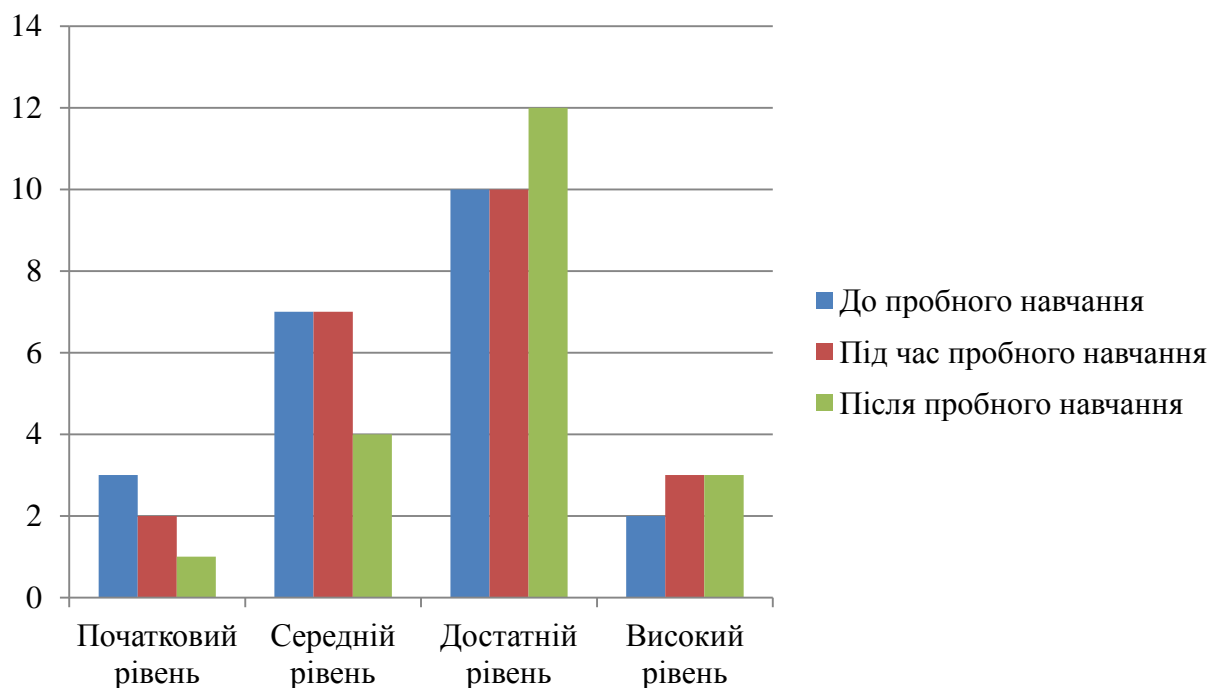


Рис. 2.16. Результати початкового, проміжного та контрольного зрізів знань учнів експериментальної групи

На початку експерименту 45,4 % учнів класу мали достатній рівень знань, тоді як після завершення їх кількість зросла до 54,5 %. Учні з середнім рівнем знань було 31,8 %, і тепер їх показник становить 18 % від загальної кількості. Щодо учнів з початковим рівнем знань, спостерігаємо тенденцію практично до зведення до мінімуму їх кількості – з 13,6 % до 4,5 %.

Для повноцінного аналізу методики впровадження Інтернет-ресурсів до веб-квесту був підключений розділ анкетування (рис. 2.17).

Анкетування є досить важливим етапом у проведенні пробного навчання, яке дозволяє вчителю аналізувати думки, питання, пропозиції на кожному з етапів викладання теми. Даний розділ поділено на три блоки «Вхідне анкетування», «Поточне анкетування» та «Вихідне анкетування». Зразки анкет представлено у додатку Д.

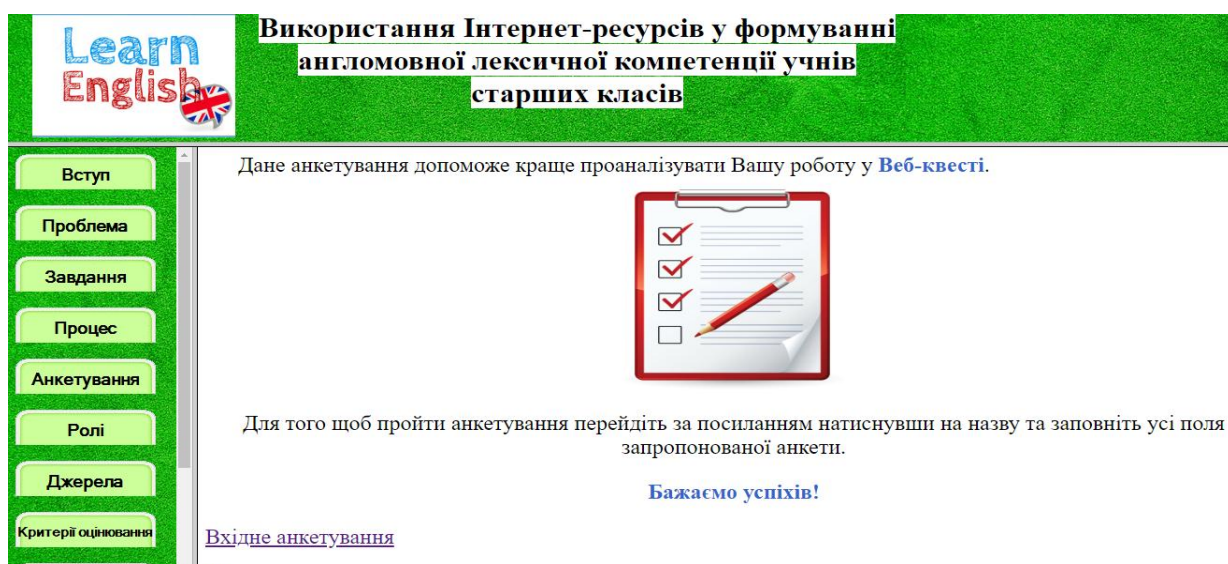


Рис. 2.17. Проведення вхідного, поточного та вихідного анкетування

На етапі вхідного анкетування, яке було оформлене з допомогою безкоштовного додатка Google forms вчитель знайомиться з класом та задає наступні питання: Чи брали ви раніше участь у веб-квесті? Чи подобається вам вивчати іноземні мови? Чи використовуєте Інтернет-ресурси у вивченні англійської мови? Також просить обрати роль для участі у веб-квесті та написати власні очікування від нього.

У процесі поточного анкетування вчитель цікавиться: Чи задоволені ви роботою у групі? Що саме вам подобається або не подобається у роботі у групі? Як ви думаєте, чи повинні Інтернет-ресурси бути невід'ємним елементом сучасного уроку англійської мови? Які сайти ви використовуєте в процесі вивчення англійської мови?

Вихідне анкетування дозволило зробити загальні висновки про впровадження методики використання Інтернет-ресурсів. Респондентам було знову запропоновано пройти онлайн-анкету, давши відповіді на запитання: Чи задоволені ви роботою своєї групи? Яку позицію в групі ви займали? Чи допомогли вам запропоновані вчителем джерела? Працюючи у веб-квесті, які висновки ви зробили для себе? Які поради та зауваження ви можете внести стосовно використання Інтернету на уроках?

Ми звернули особливу увагу на відповіді учнів старших класів на запитання «Чи сприяли Інтернет-ресурси процесу формування англомовної лексичної компетенції?». Учні експериментальної та контрольних груп відповіли таким чином (рис. 2.18). Відповідь «Так» обрали 68 % учнів, варіант «частково» – 23% учнів та проти використання онлайн-ресурсів виступили 9 % (2 учня).

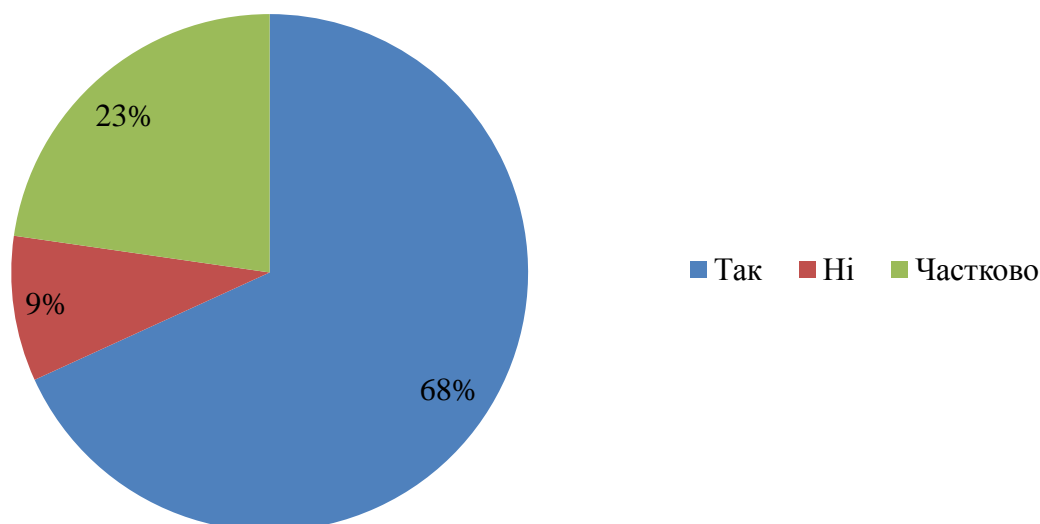


Рис. 2.18. Результати анкетування учнів експериментальної групи

Зважаючи на дані опитування, можемо стверджувати про те, що учні позитивно реагують на використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення англійської мови. Порівнявши результати анкетування з даними рівня їх успішності можна впевнено стверджувати про те, що використання ресурсів Інтернету формує позитивний вплив на учнів старших класів, а в такий спосіб зростає зацікавленість та мотивація до вивчення іноземної мови, участь не лише в аудиторній, але і поза аудиторній роботах.

Отже, можемо зробити висновок про те, що успішність формування англомовної лексичної компетенції з використанням Інтернет-ресурсів є вищою у експериментальній групі порівняно з контрольною, тобто можемо впевнено стверджувати, що сучасний урок іноземної мови практично неможливо

організувати та провести на високому методичному рівні без використання мультимедійних та онлайн-засобів.

Проведений педагогічний експеримент дозволяє встановити деякі рекомендації щодо використання Інтернету у процесі вивчення англійської мови. При підготовці до уроку вчитель має опрацювати різні джерела, які дозволять максимально зацікавити учнів та допомогти їм зануритись у англійське середовище. Інтернет не повинен бути центральним елементом уроку, лише як допоміжний засіб при виконанні певного виду завдань. Раціональним є поєднання традиційного викладання з впровадженням інноваційних технологій, обов'язково потрібно чергувати індивідуальну, парну та групові види роботи.

Дослідження показало, що учні більш вмотивовані, коли вчитель пропонує завдання з використанням сучасних гаджетів, також їх зацікавлює технологія веб-квесту і ведення блогу. Якщо клас англійської мови не обладнаний достатньою кількістю комп'ютерних технологій для кожного учня, можна використовувати можливості мобільних пристроїв, які з доступом до мережі Інтернет та здатністю зчитувати QR-code дозволяють виконувати такі ж формати завдань, як і на комп'ютері.

Важливим є дотримання наступних положень: вправи на формування лексичної компетенції повинні відповідати віковим особливостям та інтересам учнів; завдання повинні підвищувати мотивацію та зацікавленість до вивчення англійської мови; урок повинен базуватись на розвитку не лише лексичного, а й граматичного та фонетичного матеріалів, підкріплених до даної теми; необхідним є застосування Інтернету для організації інтегрованого уроку, направлено на розвиток усіх мовленнєвих навичок.

Оцінивши базові принципи застосування Інтернет-ресурсів для формування англійської лексичної компетенції, виділимо основні переваги, серед яких – підвищення мотивації старшокласників до вивчення іноземної мови, сприяння індивідуалізації процесу вивчення мови, інтерактивність, навчання роботи у парах та групах тощо.

Основні результати, яких вдалось досягти завдяки проведенню даного пробного навчання:

1. Зростання інтересу учнів до вивчення лексичних одиниць.
2. Підвищення якості викладання уроку англійської мови.
3. Успішність учнів експериментальної групи зросла в середньому на 40%.
4. Процес вивчення та засвоєння нових лексичних одиниць та граматичних конструкцій став легшим і водночас цікавішим.
5. Учні старших класів усвідомили значення іноземної мови для особистісного та професійного розвитку.
6. Реалізація проектного методу, парної та індивідуальних видів робіт.
7. Використання вивчених лексичних одиниць у реальних комунікативних ситуаціях, розвиток монологічного та діалогічного мовлення.

Таким чином, відповідно до теоретичних та методологічних засад, нами була розроблена методика впровадження Інтернет-ресурсів у формуванні англомовної лексичної компетенції старшокласників. На першому етапі був проведений аналіз популярних онлайн-ресурсів, визначені їх переваги, недоліки та можливості застосування відповідно до теми уроку. Було враховано психологічні особливості та інтереси учнів старших класів при проведенні уроків. Наступним етапом стало проведення пробного навчання. Перед його початком, здійснили стартовий аналіз рівня знань, який показав, що рівень сформованості лексичної компетенції учнів не достатньо високий. Тому почавши вивчати тему «Natural World» були розроблені плани уроків таким чином, щоб розвивати усі види мовленнєвих діяльностей, активно використовуючи нові лексичні одиниці у безпосередній взаємодії з можливостями мережі Інтернет. На кожному уроці англійської мови даного тематичного блоку використовувались різноманітні навчальні сайти та додатки, які сприяли полегшенню процесу засвоєння нового матеріалу.

Отже, до процесу формування лексичної компетенції ми підійшли всебічно, здійснивши цілеспрямований та систематичний впливи за допомогою Інтернет-ресурсів. Під час організації та проведення уроків важлива роль

полягала не лише у реалізації освітньої, але і виховної та культурної цілей уроку. Учні не лише вивчали лексичні одиниці та виконували вправи, але й критично мислили, готували проекти, працювали над вирішення реальних комунікативних ситуацій, створювали інтелект-карти, спілкувались за допомогою веб та блог-технологій з вчителем, самостійно працювали на різних сайтах, здійснювали електронне листування, користувались різноманітними аутентичними матеріалами тощо.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Результатом даного розділу є розробка комплексу вправ спрямованих на формування лексичної компетенції з використанням можливостей ресурсів Інтернету. Запроваджено технологію веб-квесту та блогу, відібрано термінологічні одиниці для обов'язкового вивчення та опанування, розроблено методику впровадження онлайн-ресурсів на уроці англійської мови.

У процесі реалізації методики впровадження Інтернет-ресурсів старшокласники пройшли наступні етапи формування англомовної лексичної компетенції:

1. Ознайомлення з лексичними одиницями, спостереження за їх функціонуванням у різних контекстах, постановка правильної вимови.
2. Опрацювання семантичної структури слів (граматична форма, структура кожного окремого значення багатозначного слова).
3. Виконання систематичного комплексу вправ, навчання сприймати нові лексичні одиниці на слух, знаходити та розуміти їх значення у текстах різної складності, будувати з їх допомогою діалоги, монологи, презентації, писати різні види листів.
4. Швидше розпізнавання лексичних одиниць, їх активне використання у комунікативних ситуаціях. Інтеграція з іншими видами компетенцій, розвиток виховних, освітніх та культурних цінностей учнів.

Важливе значення цього розділу полягає у описі та інтерпретації результатів пробного навчання, яке мало на меті перевірити доцільність та ефективність використання ресурсів мережі Інтернет для формування лексичної компетенції учнів 11 класів на уроках англійської мови.

Результати зрізів знань, які проводились до та після пробного навчання, довели ефективність використання Інтернет-ресурсів на уроках англійської мови. Кількість лексичних помилок учнів зменшилась на 15%, учні почували себе більш впевненими, активно використовували нові слова та звороти в усному та писемному мовленні, з інтересом ставились до запропонованих

завдань, брали активну участь у підготовці презентацій та виконанні класних та позакласних завдань.

За результатами проведених зрізів знань, нам вдалось досягти очікуваних результатів, а саме – успішність експериментальної групи в цілому зросла на 30%, кількість типових лексичних помилок зменшилась на 15 %. Порівнюючи результати контрольної та експериментальної груп, відзначимо, що успішність останньої була значно вищою. Спостерігався інтерес учнів до використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови, підвищилась мотивація до вивчення лексичного матеріалу. Анкетування на різних етапах впровадження даної методики також демонструє позитивне ставлення учнів до використання Інтернету на уроках англійської мови.

Отже, в результаті пробного навчання вдалося підтвердити ефективність розробленого комплексу вправ та довести гіпотезу експерименту. Практична значущість отриманих результатів полягає у тому, що був розроблений і експериментально перевірений комплекс вправ, який може бути успішно використаний у навчанні учнів старших класів загальноосвітніх шкіл.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У ході дослідницької роботи здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано новий підхід до вирішення важливого й актуального завдання, що полягає у розробці, обґрунтуванні та експериментальній перевірці комплексу вправ з використання Інтернет-ресурсів у формуванні англomовної лексичної компетенції учнів на старшому ступені навчання загальноосвітньої школи. На основі узагальнення результатів дослідження сформульовано такі висновки:

1. З'ясовано стан розробленості досліджуваної проблеми у психолого-педагогічній літературі та освітній практиці, розкрито сутність основних понять дослідження.

Під процесом становлення іншомовної лексичної компетенції ми розуміємо сукупність чотирьох основних етапів формування навичок вирішення комунікативних ситуацій на основі отриманих знань та вмінь (за О.М. Шаповим):

I етап – накопичення емпіричних знань, спостереження за функціонуванням слова в різних контекстах (звукових, графічних);

II етап – рефлексивні знання про слова, учні роблять первинні узагальнення про іншомовні слова, дають семантичну характеристику слів;

III етап – теоретичні знання про лексичну систему мови;

IV етап – практичні аспекти застосування іншомовних слів, розпізнавання слова в різножанрових текстах, застосування лексичного мінімуму для вирішення комунікативних ситуацій тощо.

Розрізняють рецептивні та продуктивні лексичні навички:

- Продуктивні лексичні навички передбачають правильне вживання лексичних одиниць відповідно до конкретної ситуації.
- Рецептивні лексичні навички допомагають розпізнавати і розуміти лексичні одиниці активного і пасивного мінімумів.

Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури показав, що лексичний мінімум засвоюється поетапно, а процес формування англомовної лексичної компетенції може бути зведений до таких основних етапів як теоретичний та практичний, тобто ознайомлення учнів з новими лексичними одиницями (формування знань про лексичну систему англійської мови, розкриття значення лексичних одиниць, вивчення особливостей їх використання тощо) та автоматизації дії учнів з новими лексичними одиницями (закріплення лексичних навичок, виконання комплексу вправ, здатність застосовувати нові лексичні одиниці у вирішенні практичних завдань).

Отже, процес формування лексичної компетенції потребує комплексного підходу, передбачає орієнтацію на дидактичні (системність, наочність, активність) та методичні (комунікативний та ситуативний підходи) принципи, для того, щоб сформувати в учнів в кінцевому результаті такі навички, як розуміння теоретичних основ англійської лексики, вибір конкретної лексичної одиниці для вирішення певної ситуації, здатність будувати словосполучення з цим словом.

2. Досліджено психологічні особливості навчання іноземної мови учнів на старшому ступені школи.

Серед завдань сучасної загальноосвітньої школи, основним є формування конкурентоспроможної особистості, яка усвідомлює важливість подальшого навчання та вимоги сучасного суспільства. На старшому ступені вивчення іноземної мови важливо усвідомити можливість використання отриманих знань у повсякденному та професійному житті, в тому числі і для вирішення конкретних комунікативних ситуацій.

Науковці звертають увагу на те, що сьогодні старшокласники – це вже сформовані особистості, у яких є власна мотиваційна структура, проявляється інтерес до глобальних та місцевих проблем, самоаналіз, розвивається критичне мислення, формується індивідуальний, креативний підхід до вирішення проблем. Дослідження показують, що учні проявляють інтерес до теоретичних

проблем, використовують методи наукового дослідження, намагаються самостійно вирішувати складні завдання.

3.Визначено роль і значення застосування Інтернет-ресурсів в процесі формування англомовної лексичної компетенції учнів старших класів.

На сучасному етапі навчання іноземних мов значну увагу необхідно приділяти застосуванню інформаційно-комунікаційним технологіям, до яких належать і різноманітні Інтернет-ресурси. Такі технології поєднують в собі тексти, графіку, відеоматеріали, звукові ефекти, анімацію – все це є сукупністю аудіо та візуальних ефектів разом з інтерактивним програмним забезпеченням, які впливають на емоційні та понятійні сфери, сприяють більш ефективному засвоєнню мовного матеріалу. Поєднання візуального зображення, тексту і звукового супроводження надає можливість для комплексного формування англомовної лексичної компетенції учнів.

Серед усіх способів навчання лексичному матеріалу на сучасному освітньому етапі, Інтернету можна відвести особливу роль, адже цей інтерактивний засіб при правильній методичній організації та плануванні уроків слугує ефективним способом опрацювання нового матеріалу, його тренування та повторення вже вивченого раніше.

Використання Інтернет-ресурсів в процесі формування англомовної лексичної компетенції учнів є ефективним засобом візуалізації навчального матеріалу, дозволяючи вчителю реалізувати свій творчий потенціал; допомагає викладачу у здійсненні особистісно-орієнтованого підходу до навчання; сприяє розширенню кругозору учнів і підвищенню їх культурного рівня, а також засобом підвищення мотивації до вивчення предмета; стимулює пошукову діяльність учня і сприяє розвитку його творчих здібностей.

4.Розроблено комплекс вправ для формування англомовної лексичної компетенції з використанням Інтернет-ресурсів.

Нами був розроблений комплекс лексичних вправ, який складається з 30 вправ різних типів. Також був відібраний перелік основних ресурсів мережі Інтернет, які використовувались як елемент кожного уроку англійської мови

під час пробного навчання. Крім цього, для ефективної організації самостійної роботи учнів використовувались технології блогу та веб-квесту.

5. Експериментально перевірено ефективність розробленого комплексу вправ у формуванні лексичної компетенції старшокласників на уроках англійської мови.

Пробне навчання з формування англомовної лексичної компетенції учнів старших класів на основі використання Інтернет-ресурсів було проведене на базі Комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 10 Вінницької міської ради» в 11-А та 11-Б класах. Дані були отримані шляхом математичної обробки та анкетування учнів. Результат експериментальної групи по завершенню пробного навчання був значно вищим, ніж перед його проведенням.

Так, зріз учнів перед пробним навчанням показав, що 9% учнів класу має високий рівень знань, а після пробного навчання показник збільшився на 4,6 % і становить 13,6%. На початку пробного навчання 45,4 % учнів класу мали достатній рівень знань, тоді як після завершення їх кількість зросла до 54,5 %. Учні з середнім рівнем знань було 31,8 %, а після пробного навчання їх показник становить 18 % від загальної кількості. Щодо учнів з початковим рівнем знань, спостерігалась тенденція практично до зведення до мінімуму їх кількості – з 13,6 % до 4,5 %.

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що всі завдання виконано, а гіпотеза щодо ефективності застосування Інтернет-ресурсів в процесі формування англомовної лексичної компетенції учнів старших класів підтвердилась.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про загальну середню освіту: Закон України (ред. від 16.07.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.
2. Про освіту: Закон України (ред. від 16.07.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Асоянц П. Г. Методичні переваги використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування англomовної професійно орієнтованої лексичної компетенції. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*. Збірник наукових праць, вип. 49, КНЛУ, 2014. С. 90-97.
4. Базові поняття і терміни веб-технологій / А. В. Кільченко, О. І. Поповський, О. В. Тебенко, О. В. Тебенко, Н. М. Матросова; упорядник: Кільченко А. В. Київ : ІТЗН НАПН України, 2014. 49 с.
5. Барінова, Л. Я. Психологічна компетентність особистості. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Психологія*. 2014. Т. 19. Вип. 1 (31). С. 29-34.
6. Бахов І. С. Міжкультурні аспекти інтеграції Інтернету у навчання іноземної мови. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки*. 2016. № 2. С. 97-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2016_2_20.
7. Безкоровайна О. В., Багнюк К. Р. Вивчення іноземної мови за допомогою сучасних інформаційних технологій (Інтернет-ресурсів) у навчально-виховній діяльності учнів старших класів. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2015. Вип. 11. С. 72-75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2015_11_25.
8. Борисова А. О., Архипова В. О., Колесник А. О. Мотивація студентів під час навчання іноземної мови та вплив Інтернет-ресурсів на її підвищення. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. Вип. 1(2). С. 427-433. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2012_1\(2\)_62](http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2012_1(2)_62).

9. Бойко Т. Веб-сайт як засіб розвитку комунікативної компетентності старшокласників під час навчання англійської мови. *Рідна школа*. 2016. № 10. С. 25-27.
10. Бронетко І. А. Формування англомовної лінгвосціокультурної компетенції учнів старших класів загальноосвітніх шкіл. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка*. 2015. № 3. С. 66-72.
11. Бронская В.С. Теоретические основы формирования лексической компетенции у школьников. *Известия Пензенского государственного педагогического университета им. В.Г.Белинского*. 2012. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/teoreticheskie-osnovy-formirovaniya-leksicheskoy-kompetentsii-u-shkolnikov>.
12. Вагіна Е. С. Інтернет у вивченні іноземної мови. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2012. Вип. 28(2). С. 36-42. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkr_2012_28\(2\)__7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkr_2012_28(2)__7).
13. Вороніна Г. Р. Поняття «професійна перспектива старшокласників»: досвід Англії. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2017. Вип. 21(1). С. 134-144.
14. Герасимчук Т. В. Зміст роботи студентів на заняттях з іноземної мови для формування професійної компетентності із застосуванням Інтернет-технологій. *Науковий вісник льотної академії. Серія : Педагогічні науки*. 2017. Вип. 1. С. 402-407. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sbfasps_2017_1_75.
15. Горшеньова А. М. Психолого-педагогічні аспекти та бар'єри професійного самовизначення учнів старших класів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2013. Вип. 31. С. 465-469.
16. Дідковська Л. І. Психологічні особливості феномена креативності у старшокласників. *Проблеми сучасної психології*. 2013. Вип. 21. С. 117-128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pspl_2013_21_12.

- 17.Добровольська Л.С. Формування лексичної компетенції на старшому ступені навчання з використанням відео презентації. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки*. 2014. Книга 3.
- 18.Довгий І. Освітні можливості Інтернет-технологій у вивченні мови як іноземної.*Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2011. Вип. 6. С. 268-271. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Timvum_2011_6_40.
19. Дячук Н. Особливості формування англомовної аудитивної компетентності старшокласників. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка*. 2017. № 4. С. 27-33.
- 20.Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид-ня С.Ю. Ніколаєва // К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
21. Захарчук Т. П., Строкач Л.М. Психологічні особливості мотивації учбової діяльності сучасних старшокласників. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12 : Психологічні науки*. 2012. Вип. 39. С. 103-109.
- 22.Іванишина В. П. Психологічні передумови проведення позакласної роботи з іноземної мови у старшій школі з формування компетенції в діалогічному мовленні. *Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]*. Сер. : Філологічна. 2012. Вип. 25. С. 176-178. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_25_62.
- 23.Іванова О. О. Інформаційно-комунікаційні технології у процесі формування професійно орієнтованої лексичної компетентності. *Advanced education*. 2014. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/novocv_2014_1_5.
24. Капінус О.Л. Інтернет-ресурси у навчанні вокабуляру англійської мови. URL : <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN19/12kolvam.pdf>.
- 25.Коваль Т.І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2011. №6 (26).URL: <http://www.journal.iitta.gov.ua>.

26. Кожем'яко Н. В., Мостицька Л. М. Використання інтернет-ресурсів у вивченні іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2018. Вип. 4(1). С. 76-79. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2018_4\(1\)__18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2018_4(1)__18).
27. Колесник А. О., Белікова О. Ф., Мануєнкова О. О. Організація самостійної роботи студентів у процесі вивчення іноземної мови з використанням Інтернет-ресурсів. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2015. Вип. 2. С. 312-324. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2015_2_32.
28. Коломієць А. М. Використання Інтернет-сайтів на заняттях з іноземної мови. *Наука і освіта*. 2015. № 9. С. 102-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2015_9_23.
29. Кондакова В. П. Використання Інтернет-технології «блог» у навчанні іноземній мові у вищих технічних навчальних закладах. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Філологічні науки*. 2014. Кн. 3. С. 212-217. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2014_3_48.
30. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленко]. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 64 с.
31. Костенко І. Г. Використання Інтернет-ресурсів на уроках англійської мови. *Таврійський вісник освіти*. 2013. № 1. С. 170-176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2013_1_31.
32. Костікова І. І., Безбавна Г. І. Використання інтернет-ресурсів на заняттях з іноземної мови. *Педагогіка та психологія*. 2018. Вип. 59. С. 76-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2018_59_11.
33. Крейдун Н. П., Прядко Н.В. Про деякі психологічні особливості старшокласників. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Психологія*. 2011. № 959, вип. 46. С. 70-75.

34. Кузів М. З. Використання Інтернету на занятті з іноземної мови. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2012. Вип. 29(2). С. 214-216.
URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_fil_2012_29\(2\)__67](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_fil_2012_29(2)__67).
35. Мазур Ю. Я., Полянчук Н.С. Інтерактивні методи формування англомовної компетентності учнів старших класів. *Молодий вчений*. 2018. № 9(1). С. 109-111.
36. Матюха Г. В., Азарова Є.С. Методика навчання старшокласників самостійного розширення словникового запасу для реалізації англомовного спілкування. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2015. Вип. 40. С. 421-427.
37. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова та ін. – Київ : Академія, 2010. – 327 с.
38. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / Панова Л.С., Андрійко І.Ф., Тезікова С.В., Потапенко С.І., Чекаль Г.С. та ін. Київ: Академія, 2010. 328 с.
39. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: [навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр»] [О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.] / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2011. 344 с.
40. Мосол Н. О. Психологічні аспекти професійного самовизначення старшокласників. *Проблеми сучасної психології*. 2012. № 1. С. 108-112.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pspz_2012_1_21.
41. Мустафаева Э. С. Роль проектной методики при обучении устной разговорной английской речи студентов старших курсов. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 3. С. 130-136.
42. Нагорний Я. В. Використання Інтернет-ресурсів на уроках іноземної мови як фактор оптимізації навчання. *Педагогічний дискурс*. 2010. Вип. 8. С. 143-146.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddysk_2010_8_37.

43. Нікітіна Н. С. Переваги та недоліки використання інтернет-ресурсів у процесі викладання іноземної мови. *Advanced education*. 2014. Вип. 1. С. 51-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/novocv_2014_1_9.
44. Олійник Т. І., Афанасьєва В.Ю. Інтернет-технології у навчанні старшокласників англійської мови. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки*. 2013. Вип. 111. С. 216-220.
45. Полонська Т. К. Профільне навчання іноземної мови учнів старшої школи : метод. рек. Київ: Педагогічна думка, 2014. 80 с.
46. Полянничко З. О. Використання проектної методики в позакласній самостійній роботі учнів старших класів під час вивчення англійської мови. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*. 2011. № 43. С. 104-108.
47. Птушка А. С. Використання Інтернету на заняттях з іноземної. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна*. 2016. Вип. 60. С. 58-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2016_60_24.
48. Редько В. Концепція змісту навчання іноземної мови у старшій школі. *Рідна школа*. 2013. №8-9. С. 50-53.
49. Роль і місце іноземних мов у житті сучасних старшокласників: аналітична довідка. 2017. 31 с. URL: <https://monitoring.in.ua/up/files/portfolio/000213.pdf>.
50. Семенчук Ю. О. Формування англомовної лексичної компетенції у студентів економічних спеціальностей засобами інтерактивного навчання / Ю.О. Семенчук : дисертація на здобуття наук.ст. к. пед.н. Київ, 2007. 280 с.
51. Смоліна С.В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. *Іноземні мови*. №4/2010. С. 16-23.
52. Сорока Н., Щокіна Т. Використання Інтернет-ресурсів у процесі навчання іноземної мови у ВНЗ. *Молодь і ринок*. 2015. № 4. С. 26-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_4_7.

53. Стародубцева О.Г. Лексическая компетенция как языковая основа профессионально-коммуникативной компетенции студентов неязыкового ВУЗА. *Бюллетень сибирской медицины*. 2013, том 12, № 3, с. 127–131.
54. Терещук В. Відбір текстових матеріалів для формування англомовної лексичної компетенції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота*. 2013. Вип. 29. С. 223-226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2013_29_66.
55. Томчук М.С. Впровадження Інтернет-ресурсів під час навчання англійської мови [Електронний ресурс] / М.С. Томчук. – URL: <http://conf.vntu.edu.ua/eiron/2013/pdf/6.pdf>.
56. Троцюк В., Метка І. Інтернет як творчий ресурс розвитку студентів та викладачів на заняттях з іноземної мови. *Нова педагогічна думка*. 2014. № 4. С. 48-52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2014_4_14.
57. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса / Н. Хомский; [пер. с англ., под ред. и с предисл. В.А. Звегинцева]. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1972. 129 с.
58. Чиханцова О. А. Рівні сформованості компонентів психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами. *Наука і освіта*. 2014. № 9. С. 188-194. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2014_9_39.
59. Чиханцова О. А. Структура та компоненти психологічної готовності учнів до вивчення іноземних мов у старших класах. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2011. № 8. С. 174-182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apnvlop_2011_8_22.
60. Чиханцова О. А. Сформованість психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Психологічні науки*. 2014. Вип. 2.12. С. 228-234. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2014_2_12_44.

61. Шмундяк О.В., Шиян Д.О. Роль веб-квест технології у розвитку творчої особистості викладача і студента. *Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики*. Дніпро: СПД «Охотнік», 2018. 342 с.
62. Шумський О.Л. Використання мережі Інтернет у викладанні іноземної мови. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2015. № 3(2). С. 72-78. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2015_3\(2\)__13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2015_3(2)__13).
63. Штельмах О. В. Аналітико-пошуковий етап експериментальної перевірки організаційно-педагогічних засад моніторингу навчальних досягнень старшокласників з англійської мови та зарубіжної літератури. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2012. Вип. 12. С. 255-260.
64. Щербина С. М., Макухіна Т. В. Використання навчально-методичних матеріалів англомовного Інтернет-сайту One Stop English на заняттях з іноземної мови у вищих навчальних закладах. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. Вип. 9(3). С. 179-181. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/olinv_2017_9\(3\)__41](http://nbuv.gov.ua/UJRN/olinv_2017_9(3)__41).
65. Чиж С. Г. Інтелектуальна гра як засіб мотивації старшокласників до вивчення англійської мови. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2015. Вип. 33. С. 190-193.
66. Ярема І.А. Зміст формування англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому говорінні студентів металургійних спеціальностей. *Вісник Запорізького національного університету*. № 1(17), 2012. С. 197-203.
67. Alquahtani M. The importance of vocabulary in language learning and how to be taught. *International Journal of Teaching and Education* 3.3, 2015, P. 21-34.
68. Barcroft J., Schmitt N., Sunderman, G. Lexis. In J. Simpson (Ed.), *The Routledge Handbook of Applied Linguistics*. Abingdon, UK / New York: Routledge. 2011. P. 571-583.
69. Bee Choo L., Tan Ai Lin D., & Pandian A. Language learning approaches: A review of research on explicit and implicit learning in vocabulary acquisition. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 55. Elsevier. 2012. P. 852-860.

70. Brenda J Overturf, Leslie Montgomery, Margot Holmes Smith Word Nerds: Teaching all students to learn and to love vocabulary. Stenhouse Publishers, January 24, 2013. 184 p.
71. Camille Blachowicz, Peter J. Fisher Teaching vocabulary in all classrooms (5th edition). Pearson Professional Development, 2014. 276 p.
72. Canale M., Swain, M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics* 1.1, 1980, P. 1-47.
73. Carter R., McCarthy M. (Eds). *Vocabulary and language teaching*. New York: Longman, 1988. 340 p.
74. Drayton B., Falk J. K., Stroud R., Hobbs K., & Hammerman J. After installation: Ubiquitous computing and high school science in three experienced, high-technology schools. *Journal of Technology, Learning, and Assessment*. 2010. P. 1-57.
75. Ellis Rod. *Understanding second language acquisition*, 2nd edition. Oxford : OUP, 2015. 365 p.
76. Gelfgren V. *Fun with flashcards. 150 + ideas for using flashcards in the classroom: Learnmore Projects*, 2012. 349 p.
77. J. Lachlan Machenzie, Mike Hannay. *Developing lexical competence: a computer-assisted, text-based approach*, pp. 541-563. URL: https://cvc.cervantes.es/literatura/cauce/pdf/cauce24/cauce24_33.pdf.
78. Jeremy Harmer. *How to teach English*. Pearson Education Limited, 2007. 290 p.
79. Keiby C., Nayibe Rosado M. Lexis. *Lexical Competence and Lexical Knowledge: A Review: Journal of Language Teaching and Research*, Vol. 8, No. 2, March 2017. P. 205-213.
80. Koivuniemi M. *Learning English vocabulary using Internet: a quantitative study of a group of first-year upper secondary students*. URL: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37775/URN:NBN:fi:jyu201205061609.pdf?sequence=1>.
81. Lewis M. *The lexical approach: The state of ELT and the way forward*. Hove, England: Language Teaching Publications, 1993. 218 p.

82. Lin W., Yang S. Exploring students' perceptions of integrating Wiki technology and peer feedback into English writing courses. *English Teaching: Practice and Critique*. 2011. P 88-103.
83. Nation I.S.P., Moir, J. Vocabulary learning and the good language learner. In Carol Griffiths (ed) *Lessons from Good Language Learners*. Cambridge: Cambridge University Press. 2008. 300 p.
84. Online Cambridge Dictionary. URL : <http://dictionary.cambridge.org/es/diccionario/ingles-espanol/vocabulary> (accessed 21/5/2016).
85. Online Macmillan Dictionary. (2009-2016). URL: <http://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/vocabulary> (accessed 21/5/2016).
86. Patel C. Use of multimedia technology in teaching and learning communication skill: An analysis. *International Journal of Advancements in Research & Technology*. 2013. Vol. 2(7). P.116-123.
87. Pourhossein Gilakjani, A. A review of the literature on the integration of technology into the learning and teaching of English language skills. *International Journal of English Linguistics*. 2017. Vol. 7(5). P 95-106.
88. Pourhossein Gilakjani A., Sabouri N. B. Advantages of using computer in teaching English pronunciation. *International Journal of Research in English Education (IJREE)*. 2017. Vol. 2(3). P 78-85.
89. Read D., Coles S., Frey J., Littlefield B. Investigating the use of Virtual Learning Environments by teachers in schools and colleges. Available online at: http://eprints.soton.ac.uk/342377/1/DRead_VLE_report.pdf (accessed 4 March, 2013).
90. Redman S. *English Vocabulary in Use*. Cambridge University Press, 2017, 4th ed. 264 p.
91. Rodinadze S., Zarbazoaia, K. The advantages of information technology in teaching English language. *Frontiers of Language and Teaching*, 2012. P. 271-275.

92. Rosińska M., Edwards L. Get 200! Book 1 (exam preparation course for Ukraine). Macmillan education, 2016. 171 p.
93. Rosińska M., Edwards L. Get 200! Book 2 (exam preparation course for Ukraine). Macmillan education, 2016.177 p.
94. Sabzian F., Pourhossein Gilakjani, A., Sodouri, S. Use of technology in classroom for professional development. Journal of Language Teaching and Research. 2013. Vol. 4(4). P. 684-692.
95. Schmitt N. A fresh approach to vocabulary: using a word knowledge framework. RELC Journal 26.1, 1995, P. 86-94.
96. Shigenori T. Lexical Competence in English. URL: https://www.cifle.jp/news/cifle_report_008.pdf.
97. Talang T., Mahmoodi, M.H. The Effect of Using Word Clouds on EFL Students LongTerm Vocabulary Retention. Journal of English Language Teaching and Learning 2013. No. 11. P. 4-9.
98. Taylor L. Teaching and Learning Vocabulary. London: Prentice Hall, 1990. 180 p.
99. Van Vlack, S. Lexis, Vocabulary, Lexeme, Lexical item - what's the difference? [Web log post]. <http://delta3modules.blogspot.com.co/2013/07/lexis-vocabulary-lexeme-lexical-item.html> (accessed 3/5/2016).
100. Wang H. Phrasal verbs and breadth of vocabulary knowledge in second language reading: an exploratory study. The journal of Asia TEFL 6. 2009. P. 201-226.

Додаток А

**Комплекс вправ для формування англомовної лексичної компетенції
(на прикладі теми «Natural world»)**

Вправа 1

Мета: ознайомити учнів з лексичними одиницями; сформувати навички їх ідентифікації та групування; створити інтелект-карту.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна.

Вид вправи: групування лексичних одиниць по категоріях.

Завдання. Work in groups. Create a Mind Map dividing the words and word combinations into such categories: 1. The weather and the climate. 2. Animals and plants. 3. Geographical features. 4. Environmental threats. 5. Environment protection. 6. The universe. Add your own variants and examples of statements.

chilly, drop to, fall down, forecast, humid, mild, overcast sky, baking hot, bitterly cold, downpour, drizzle, gale-force wind, scattered showers.	branch, bush, dig up, mow the lawn, palm, pull up weeds, seed, sow, trim the hedges, petal, soil, thorn, mammal, bird of prey, trout, hoof, mane, vicious.	canyon, cave, cliff, coast, desert, hill, mountain range, riverbank, rocky, sandy, shore, stream, valley, waterfall.
drop/ pick up the litter, ecological/ green issues, extinct, fumes, melting ice caps, overpopulation, endangered species, fly-tipping, natural habitat.	ban the use of plastic bags, cut down on, develop renewable energy, eco-friendly, face up to, get involved in, increase international cooperation, run out of, industrial pollution.	black hole, comet, manned space mission, satellite, space shuttle, UFO; avalanche, heatwave, ash cloud, blizzard, drought, famine, landslide, forest fire.

Режим виконання: у групах, використовуючи онлайн додаток MindMeister.

Спосіб контролю: взаємне обговорення.

Вправа 2

Мета: ознайомити учнів з новими лексичними одиницями, сформувати навички ідентифікації та семантизації нових лексичних одиниць на рівні окремого слова, словосполучення або фрази.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна.

Вид вправи: вправа на заповнення пропусків.

Завдання. Complete the sentences with the correct nouns describing the weather. The first letters have been given.

1. Driving was dangerous for a while because you couldn't see much of the road ahead. Then suddenly the f___ lifted.
2. There was a f_____ last night and I am worried about the plants in the garden. I hope they haven't died.
3. It's only a s_____. We can go out and eat in the garden again in a couple of minutes.
4. The pavements were covered with i_____ today and my mum nearly fell over.
5. There's a s_____ coming. Make sure you don't leave any windows open.
6. There were so many c_____ that we couldn't see the sun all day.
7. The t_____ that came with the storm was very loud and it scared the dog.
8. Children love the s_____, but their parents don't! They have to dig a way through it.
9. If there's I_____ when you're out for a walk, do not shelter under a tree!

Режим виконання: індивідуально або у парах, усно.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 3

Мета: формування навичок розпізнання лексичних одиниць, вміння відрізнити їх значення у контексті.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна.

Вид вправи: заповнення пропусків у тексті з використанням правильної лексичної одиниці

Завдання. Complete the pairs of sentences with the correct words. Use the correct form of the verbs.

5. climate/weather

A We had to study the _____ of different countries in our geography lessons.

B What's the _____ going to be like at the weekend?

6. fall / reach / drop / rise

A The temperature _____ quickly yesterday and it _____ 34 degrees in the sun.

B The temperature always _____ down in the evening and last night it _____ to minus five.

7. cool off/warm up

A You must be cold! Come in and _____.

B We were really hot and had to _____ in the pool.

8. freezing/chilly

A The evening wasn't as cold as in winter, but it was really, so we needed to dress up warm.

В It was _____ last night, so we put on thick coats, scarves and gloves!

Режим виконання: індивідуально або у парах, усно.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 4

Мета: сформувати навички розпізнавання лексичних одиниць.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна.

Вид вправи: поєднувальний тест.

Завдання. Match words 1 -7 with the correct pictures.

1. Branch
2. flower
3. weed
4. leaf
5. seed
6. bush
7. grass



Режим виконання: у парах, усно.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

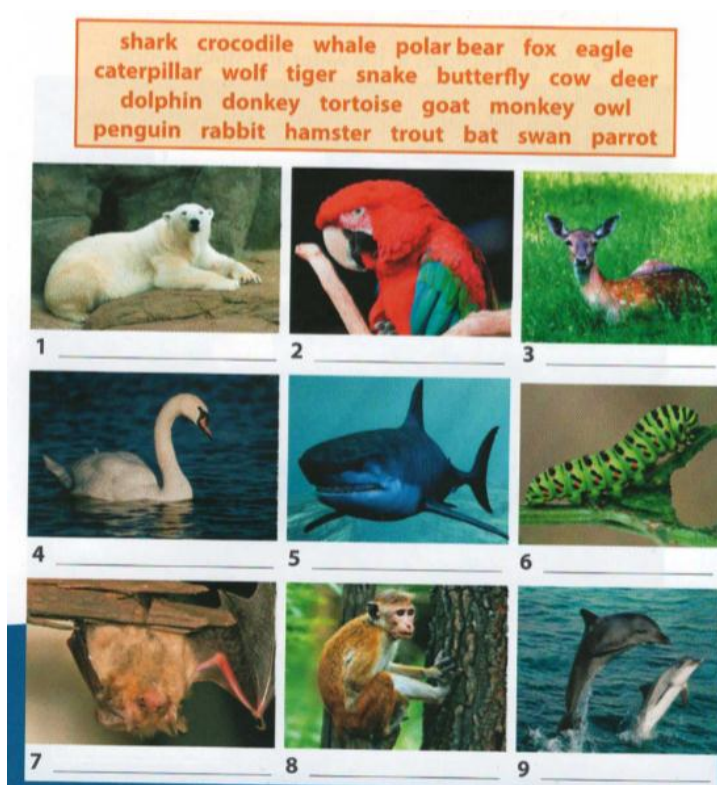
Вправа 5

Мета: сформувати навички розпізнавання лексичних одиниць.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна.

Вид вправи: співвіднесення лексичних одиниць та малюнків.

Завдання. Label the animals in the pictures with the correct words in the box.



Режим виконання: у мікрогрупах або у парах, письмово.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 6

Мета: розвинути вміння вибору та адекватного ситуації використання лексичних одиниць.

Тип вправи: некомунікативна рецептивна.

Вид вправи: вибір правильної відповіді

Завдання. Choose the correct words to form collocations.

- j) get / go involved in wildlife conservation
- k) spend / invest in solar or wind power
- l) use / do more public transport
- m) ban / refuse the use of plastic bags
- n) moderate / reduce packaging of products
- o) reorganize / recycle our waste
- p) increase/grow international cooperation
- q) support / strengthen sea defences
- r) make / develop renewable energy sources

Режим виконання: індивідуально, усно.

Спосіб контролю: самоконтроль або взаємоперевірка.

Вправа 7

Мета: сформувати навички групування слів за формальними ознаками.

Тип вправи: некомунікативна, репродуктивна.

Вид вправи: групування слів по категоріях.

Завдання. Put the words in exercise 5 under the correct headings. Some words can match more than one category. Then add more words under each heading.

1. Mammals:
2. Birds:
3. Fish:
4. Reptiles:
5. Insects:
6. Domestic animals:
7. Farm animals:
8. Wild animals:

Режим виконання: у групах, письмово.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 8

Мета: активізувати процес запам'ятовування лексичних одиниць

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна

Вид вправи: здогнатись значення лексичної одиниці за контекстом.

Завдання. Read the definitions and complete the words.

1. this animal has a black-and-white face and lives in a hole underground:
2. this animal lives in trees and eats nuts:
3. it's a white bird, a symbol of peace:
4. this is a very big tortoise that lives in sea:
5. this animal floats in the water and stings people:
6. this is an animal that is similar to a monkey but much larger:
7. this is a big, wild cat with black spots:

Режим виконання: індивідуально або у парах, усно.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 9

Мета: формування навичок розпізнання лексичних одиниць, вмiти вiдрiзнити їх значення у контекстi.

Тип вправи: некомунікативна, репродуктивна.

Вид вправи: заповнення пропусків у тексті з використанням правильної лексичної одиниці

Завдання. Complete the sentences with the correct words in the box.

Light, thick, heavy, overcast, dry, bitterly, torrential, baking, scattered, gale-force

1. The footballers continued to play in spite of the _____ rain.
2. You expect _____ rain in some tropical countries, but not here.
3. It was _____ hot and I couldn't stay on the beach.
4. The forecast said there would be _____ showers across the region during the morning, but a lot of sunshine between them.
5. It's _____ cold outside, so dress up warm.
6. My dad doesn't like driving when there's _____ fog.
7. The skies made us think that it was going to pour with rain any moment.
8. When it's very hot, a _____ breeze makes it bearable.
9. Several trees were blown down in the _____ winds.
10. After the rain, we'll have a _____ spell for a few days.

Режим виконання: iндивiдуально або у парах, усно.

Спосiб контролю: взаємоперевiрка.

Вправа 10

Мета: сформувати навички групування слiв за формальними ознаками.

Тип вправи: некомунікативна, продуктивна.

Вид вправи: групування слiв по категорiях.

Завдання. Give an example of the following creatures.

4. an amphibian:
5. a vicious animal:
6. a bird of prey:

Режим виконання: у мiкрогрупах або у парах, письмово.

Спосiб контролю: взаємоперевiрка.

Вправа 11

Мета: розвинути вмiння трансформацiї та комбiнування англiйської лексики на основi графiчних опор.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна

Вид вправи: здогнати значення лексичної одиниці за контекстом.

Завдання. Read the definitions and unscramble the words.

1. a coloured part of a flower: TELAP
2. the body of a tree: KRUTN
3. a thin green part of a flower: MEST
4. plants grow in this: LOIS
5. a small thin branch: WITG
6. a sharp point on some plants: RONTN

Режим виконання: індивідуально, письмово.

Спосіб контролю: самоперевірка або взаємоперевірка.

Вправа 12

Мета: сформувати навички групування слів за формальними ознаками.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна.

Вид вправи: групування слів по категоріях.

Завдання. Put the words in the box into the correct columns.

Cliff, forest, reef, riverbank, valley, field, ocean, beach, cave, sand, hill, shore, lake, mountains, island, stream

Sea and coast:

Inland

Режим виконання: індивідуально або у парах, письмово.

Спосіб контролю: самоперевірка або взаємоперевірка.

Вправа 13

Мета: формування навичок розпізнання лексичних одиниць, вміти відрізнити їх значення у контексті.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна.

Вид вправи: заповнення пропусків у тексті з використанням правильної лексичної одиниці

Завдання. Choose the correct words to complete the holiday blog.

What a place! We're so lucky. Our holiday home is on the south (1) coast / reef of the (2) shore / island and we're just twenty metres from the (3) cave / beach - how good is that! It's (4) shallow / sandy - not pebbled, which is even better. There are some excellent walks along the (5) riverbank /

cliff tops. They're very steep, so we don't get too close to the edge. And there are some great (6) caves / valleys at the bottom which are cool for exploring. Danny doesn't go there because he's scared of the dark. From our house, we can take a country lane through farmers' (7) streams / fields and in ten minutes, we come to a lovely (8) forest / hill with a freshwater (9) island / lake in the middle. Great for swimming although a bit chilly. And if we drive for another fifteen minutes, we reach the j(10) hills / mountains. They're easy to climb, not like the (11) hill / mountain range we went to last year, where dad used special equipment to go climbing. A great holiday!

Режим виконання: індивідуально, письмово.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 14

Мета: навчитись знаходити та перекладати лексичні одиниці у фрагменті прослуханого аудіотреку.

Тип вправи: не комунікативна, рецептивна.

Вид вправи: заповнення пропусків.

Завдання. Complete the sentences with the correct prepositions only where necessary. Then check your answers in the audioscript on pages 169-170.

1. Why did you choose to make a presentation about volcanoes ____ the first place?
2. I've always been interested ____ nature and natural disasters and how they affect ____ human life.
3. I watched a TV programme _____ volcanic eruptions and it made me read up more _____ this phenomenon.
4. Most people only associate volcanic eruptions ____ destruction, _____realising _____ they have beneficial effects.
5. I must admit it's all new _____ me.

Режим виконання: індивідуально, письмово.

Спосіб контролю: самоконтроль.

Вправа 15

Мета: формувати навички застосування лексичних одиниць у контексті.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивна.

Вид вправи: створення кросворду.

Завдання. Work in pairs. Student A: Write the word 'iceberg' vertically. For each letter think of a word and write a definition to create a crossword on the topic of NATURE.

Student B: Write the word 'volcano' vertically. For each letter think of a word and write a definition to create a crossword on the topic of NATURE.

Then exchange your crosswords and complete them.

Режим виконання: у парах, письмово.

Спосіб контролю: самоконтроль.

Вправа 16

Мета: формувати навички застосування лексичних одиниць у вирішенні конкретної комунікативної ситуації.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна.

Вид вправи: відтворення діалогу.

Завдання. Find and underline expressions with the following adverbs in the audioscripts on page 168. Then choose three adverbs and use them in your dialogue.

originally handsomely terribly totally directly miraculously awfully tremendously

Режим виконання: у парах, письмово та усно.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 17

Мета: формувати навички застосування лексичних одиниць у вирішенні конкретної комунікативної ситуації.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна.

Вид вправи: обговорення запитань.

Завдання. Work in pairs and answer the questions.

1. What, if anything, do you do to help the environment?
2. Do you know any environmental campaign groups? Would you join one? Why? Why not?
3. Do you like walking in forests? Why? Why not?
4. What is the biggest ecological problem nowadays?
5. Is it possible to solve this problem?

Режим виконання: у парах або мікрогрупах, усно.

Спосіб контролю: самоперевірка.

Вправа 18

Мета: вдосконалювати вміння вибору лексичних одиниць, їх репродукування і продукування в мовленні.

Тип вправи: некомунікативна, репродуктивна.

Вид вправи: вибір заголовку до прочитаного фрагменту.

Завдання. Read the following four Internet posts. Match each paragraph with the corresponding heading. Fill in the gaps (1-4) with the correct answer (A-F) according to the texts. There are two extra headings that you do not need to use.

A Special organisations are the answer

B It's a matter of education

C We should all play our part

D It's not only our fault

E Governments should do more

F It's too late for action

Text.

HELPING THE ENVIRONMENT

1 _____

Brian, from Bristol, UK

In my opinion, the dangers to the environment are so big that we can't do much to help - at least not people like you and me. We've been contributing to the problems for so long now that I don't see that there's any real answer. Some people think that governments can introduce new laws to help, but I think we've passed that point now. It's our own fault and we have to live with the consequences of our actions.

2 _____

Janine, from Rouen, France

There's no doubt that we've done a lot of damage to the environment with pollution and all our rubbish. However, I don't think that climate change is just because of us. Our planet, Earth, is enormous and powerful and we are so small. I don't believe that humans can change nature. Not many people agree with me, but I'm sure global warming is part of a natural pattern of events. OK, we haven't helped, but it's not all down to us.

3 _____

Hans, from Oslo, Norway I don't think the government can do much to help the environment - it's the people who can help. If we all do our bit, we can make a big change to what's happening to our planet. Imagine that everyone rode bicycles instead of driving cars or just switched off their computers, TVs and lights for a while. We wouldn't need so much fuel. Also, if we could change our habits and not buy so much food and try to reuse or recycle our rubbish, we would make a difference!

4 _____

Micky, from Washington, USA I definitely agree that we should try to help, like join an environmental campaign group or be careful about saving energy. But there's something that I'm

convinced can really help. I'm not sure that everyone realises how important it is to teach people about what's happening to the world. Children need to learn about it when they're very young and it should be a big topic for them to study. They will be making the decisions in the future, won't they? I hope they'll be better at it than the adults now.

Режим виконання: індивідуально, письмово.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 19

Мета: вдосконалити вміння вживати лексичні одиниці у контексті, знаходити та замінювати їх у реченні.

Тип вправи: не комунікативна, рецептивна.

Вид вправи: заміна слів вивченими лексичними одиницями.

Завдання. Replace the underlined expressions in sentences 1 - 5 with the correct words in the box.

convinced	contribute to	enormous	our bit	consequences
-----------	---------------	----------	---------	--------------

1. I was really scared because there was a very large spider on my bedroom wall. _____
2. We need to do something to help old people in the area, so I do some shopping from time to time. _____
3. Are you sure you didn't take my key? I'm really sure I left it on this table. _____
4. If you cheat in an exam and get caught, there will definitely be a penalty. _____
5. Stress at work can certainly play a part in people's health problems. _____

Режим виконання: індивідуально або у парах, усно.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 20

Мета: на основі прочитаного тексту, вдосконалити вміння вживати лексичні одиниці у контексті, знаходити їх синоніми.

Тип вправи: не комунікативна, рецептивна.

Вид вправи: вибір синонімів.

Завдання. Match the words that have a similar meaning.

1. Respect	a) time
2. Role	b) sign
3. Indication	c) be grateful for
4. Occasion	d) part
5. Appreciate	e) the way we act
6. behaviour	f) admire

Режим виконання: індивідуально або у парах, усно.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 21

Мета: вміння знаходити лексичні одиниці у тексті, відбирати їх для аналізу загальної ідеї тексту.

Тип вправи: комунікативна, рецептивна.

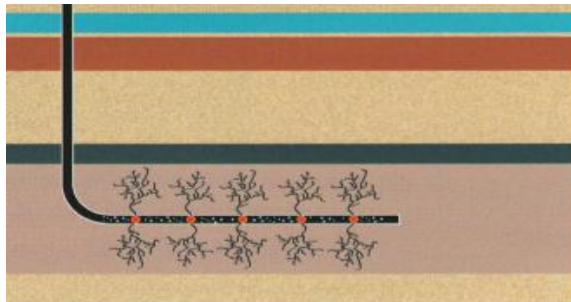
Вид вправи: аналіз загальної ідеї фрагментів тексту.

Завдання. Read the following text, which has been divided into three paragraphs (A-C), and the questions (1-4) relating to the text. Match each paragraph with the correct question. Put the answers in the right boxes. Explain your choice using new vocabulary.

Which paragraph

1. mentions illegal activities as a reaction to fracking? _____
2. uses a practical example to point out a potential danger? _____
3. describes a method of extracting a natural resource? _____
4. notes that people object to energy solutions that spoil the landscape? _____

Text.



A We are running low on traditional energy sources – that is undeniable, but are renewable sources such as wind, wave and sun power the only solutions to the problem? It seems that the UK is sitting on top of a very valuable source of natural gas, but this can only be extracted by a controversial practice known as *fracking* (hydraulic fracturing). The underground rock containing the gas is fractured – that is broken or cracked – by the pressure of millions of gallons of water and chemicals that are pumped into the ground. This practice is already commonly being used in the USA.

B It has not been easy to persuade the British public that *fracking* is the miracle answer to our energy problems. It does not come without risks. It seems that in the USA, people have reported minor earthquakes caused by the process and online videos featuring contaminated water supplies have attracted many viewers. The sight of water coming from a tap in a kitchen that can be set on fire because it contains methane gas is understandably very frightening. It illustrates the risk of underground water pollution from the numerous toxic chemicals involved.

C Experiments with *fracking* have been carried out in a couple of areas in the UK and each attempt has resulted in protests. People are not willing to have the view of enormous wind turbines or large solar farms in their fields. But neither are they happy to live with the risk of damage to their properties or water supplies. One full-scale protest in the south-east of England managed to shut down the drilling process. Opponents from all over the country converged on the spot to physically prevent the drilling from starting. Police intervention was required to remove some protesters who physically attacked the drillers, but the depth of feeling was so strong that the company did not go ahead with its plans.

Режим виконання: індивідуально або у парах, усно.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 22

Мета: вдосконалити вміння вживати лексичні одиниці у контексті, на основі прочитаного тесту знаходити та замінювати їх у реченні.

Тип вправи: не комунікативна, рецептивна.

Вид вправи: заміна слів вивченими лексичними одиницями.

Завдання. Replace the underlined expressions in sentences 1 - 7 with the correct words in the box.

Numerous, contaminated, controversial, undeniable, converged, extracted, toxic

1. It is impossible to question the fact that the climate is changing. _____
2. The dentist took out two of my teeth yesterday. _____
3. This solution is not going to please everyone. _____
4. The meat was infected before it was packed. _____
5. The new drink was poisonous because it had a lot of dangerous chemicals in it. _____
6. The whole family came to visit my grandparents at the same time! There weren't enough chairs to sit on! _____
7. I've tried many different ways to improve my memory, but nothing works! _____

Режим виконання: індивідуально або у парах, усно.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 23

Мета: формування навичок застосування лексичних одиниць у вирішенні конкретних комунікативних ситуацій.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна.

Вид вправи: обговорення ситуацій у парах з використанням наочних матеріалів.

Завдання. Work in pairs. Describe your pictures and then ask and answer each other the questions.

Student A.

1. What do you think the people find the most enjoyable at the moment? Why?
2. Do you prefer going to the mountains or the seaside? Why?
3. Describe a trip you or your friends organized.



Student B.

1. What time of the day could it be? Why do you think so?
2. Do you like being close to nature? Why? Why not?
3. Describe the last time bad weather spoiled your plans.



Режим виконання: у парах, усно.

Спосіб контролю: контроль з боку викладача.

Вправа 24

Мета: закріплення вивчених лексичних одиниць.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивна.

Вид вправи: формулювання власних речень з метою роз'яснення лексичних одиниць

Завдання. Work in pairs. Think of eight wild animals. Write down the first letter of each word and ask your partner to guess the animal you have in mind.

Режим виконання: у парах, письмово та усно.

Спосіб контролю: контроль з боку викладача.

Вправа 25

Мета: вдосконалювати вміння продукування власних висловлювань із нових лексичних одиниць.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна.

Вид вправи: доповнення діалогу.

Завдання. Complete the dialogues with the missing sentences.

1. X: _____
 Y: What a pity!
 X: Yes, indeed.
2. X: _____?
 Y: I'm not sure.
 X: OK. Let me know when you decide.
3. X: _____?
 Y: I'd love to.
 X: So let's meet at 6.00.
4. X: _____?
 Y: It was fun. I really had a good time.
 X: That's good news!

Режим виконання: індивідуально або у парах, письмово та усно.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 26

Мета: вдосконалювати вміння продукування власних висловлювань із нових лексичних одиниць.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивна

Вид вправи: доповнення діалогу.

Завдання. Work in pairs. Write as many responses as you can to complete each dialogue.

1. X: Are you into nature documentaries?
 Y: _____
 X: Me neither.
2. X: Can you help me look after this homeless cat, please?
 Y: _____
 X: Thanks a lot.
3. X: How did you find the dolphin show?

Y: _____

X: Yes, I agree. It was pretty exciting.

4. X: Are you in favour of keeping animals in zoos?

Y: _____

X: I'm in two minds, too.

Режим виконання: у парах, письмово та усно.

Спосіб контролю: контроль з боку викладача.

Вправа 27

Мета: формування навичок застосування лексичних одиниць у вирішенні конкретних комунікативних ситуацій.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивна

Вид вправи: вибір відповіді.

Завдання. Choose the correct missing expression or sentence and circle the answer to complete the dialogues.

1. X: Would you like to go on a safari?

Y: _____

X: So just like me. It's my dream, too!

A Hardly ever!

B Anytime!

C No way!

2. X: Have you heard about a man who kept a tiger in a block of flats?

Y: Yes. _____

X: I couldn't agree more.

A What a ridiculous idea!

B Do you agree?

C I've never heard of that.

3. X: How far away is the aquarium?

Y: _____

X: Oh, so we don't need to take a bus.

A At the other end of town.

B Closely.

C Within walking distance.

4. X: I've got a new dog.

Y: _____

X: Cute and furry.

A What's it like?

B How is it?

C Which one is it?

5. X: My cat's died.

Y: _____

X: I've never been so sad before.

A How terrific!

B What a coincidence!

C You poor thing!

Режим виконання: індивідуально, усно.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Вправа 28

Мета: навчитись розпізнавати орфографічні помилки у лексичних одиницях

Тип вправи: не комунікативна, рецептивна

Вид вправи: виправлення помилок

Завдання. Choose six words connected with the topic of nature. Write them down with a spelling mistake in each word for your partner to correct.

Режим виконання: у парах, письмово.

Спосіб контролю: самоконтроль.

Вправа 29

Мета: вдосконалити вміння вживати лексичні одиниці для опису тварин

Тип вправи: умовно-комунікативна

Вид вправи: складання речень.

Завдання. Think of animals that these adjectives could describe. Build sentences with the descriptions of these animals. Compare you ideas with your partner.

Small, loyal, wise, lazy, hard-working, proud, independent, extinct

Режим виконання: у парах, усно.

Спосіб контролю: контроль з боку викладача.

Вправа 30

Мета: вміння застосовувати правильну граматичну форму лексичних одиниць

Тип вправи: не комунікативна, рецептивна

Вид вправи: вибір граматичної форми

Завдання. Complete the sentences (1 -6) with the correct forms of the words in brackets to produce a logical and grammatically correct text. The right spelling is required.

The Komodo dragon is often called Ora. It is the largest (1)_____ (live) lizard on our planet. Its name comes from Komodo, one of several small Indonesian islands which it inhabits. It looks quite scary as it grows to about 3 m in (2) _____ (long) and weighs up to as much as 135 kg. The animals would thrive as there is plenty of food on the island; however, because of the destruction of their habitat, the lizards are an endangered species. To protect the reptile, Komodo National Park has been created. It does its job very well and so far it has been very

(3)_____ (success) in taking care of between 5000 and 6000 lizards. The park is supported by the Indonesian government which only allows to export the animals with the special permission of the president and then only as a (4)_____ (give) to another nation. It's a perfect example of how to preserve a rare species.

Режим виконання: індивідуально, письмово.

Спосіб контролю: взаємоперевірка.

Плани-конспекти уроків

Lesson № 1
Plan

Date: 05.04.2019

Form: 11-A

Topic: Natural World

Aims:

- To introduce vocabulary related to the environmental issues.
- To enable students to talk about the ecological problems.

Language Level: B1+/B2

Time: 45 min

Materials: "Get 200" (Book 2), worksheets with vocabulary tasks.

Stage. Activity. Purpose of the activity. Technique.	Procedure. Teacher's instructions	Interaction Mode	Time
Introduction the topic Purpose: to use the Internet for creating Mind Maps	<ul style="list-style-type: none"> • Teacher introduces new topic. She gives students cards with the words related to the topic and ask to divide them into groups. Then they create a Mind Map. <i>T: Dear students! Today we are going to start a new topic, which is called Natural World.</i> <i>These are cards with the new words. Your task is to divide them into categories: The weather and the climate; Animals and plants; Geographical features; Environmental threats; Environment protection; The universe.</i> <i>Use Mind Meister to create your own Mind Map. You can write down your own words that are related to the topic.</i> 	T → C GG	15 min
Activity № 1 Purpose: to highlight the most important words and phrases	<ul style="list-style-type: none"> • Teacher shows a PowerPoint Presentation. Students answer questions. <i>T: Before we are going to translate a vocabulary list, I would like you to look at the slide and discuss some questions:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>What, if anything, do you do to help the environment?</i> 2. <i>Do you know any environmental campaign groups? Would you join one? Why? Why not?</i> 3. <i>Do you like walking in forests? Why? Why not?</i> • Students watch the presentation about ecological issues; translate new words and phrases together with the teacher. 	S↔S	6 min
Activity № 2 Purpose: to practice vocabulary	<ul style="list-style-type: none"> • Students work individually and in pairs and do exercises from the course book. <i>T: Open your book at page 119, ex.1.</i> 	S,S,S	8 min

Activity № 3 Purpose: to practice vocabulary	<i>Complete the news report with the correct words. Some letters have been given.</i> <ul style="list-style-type: none"> Teacher gives the worksheets with the exercise. Students' task is to match words with their definitions. <i>T: I'll give you worksheets with the exercise. You have to find the translation to the words related to our new topic.</i>	S↔S	7 min
Activity № 4 Purpose: to find the definitions of the words	<ul style="list-style-type: none"> Students express their own ideas about this topic and teacher summarizes that there are plenty of issues related to the topic Natural World. <i>T: Please write down your home assignment: ex. 1,2 p.104; ex. 4,5 p.105 and learn new words by heart.</i>	S,S,S	4 min
The end of the lesson Setting homework Giving marks	<ul style="list-style-type: none"> The teacher evaluates students and gives marks to the most active ones. 	T → C	5 min

Lesson № 2 Plan

Date: 08.04.2019

Form: 11-A

Topic: Natural world

Aims:

- ✓ to practice new vocabulary related to the topic "Natural world"
- ✓ to develop listening skills
- ✓ to enable students to discuss questions related to the environmental issues

Language Level: B1+/B2

Time: 45 min

Materials: "Get 200" (Book 2), Glossary, cards with questions and tasks

Stage. Activity. Purpose of the activity. Technique.	Procedure. Teacher's instructions	Interaction Mode	Time
Introduction	<ul style="list-style-type: none"> Teacher checks homework and answers questions, explains in case something is not understandable. Students read answers one by one and explain their choice. <i>T: Dear students! This lesson is devoted to the developing of listening and speaking skills. First of all we are going to check the homework. If you have questions, you are welcome to ask!</i>	T → C	8 min
The main body of the lesson Activity № 1 Listening activity	<ul style="list-style-type: none"> Students answer questions about the climate, natural disasters or the universe. Teacher asks them to read the tasks before they listen to the audio. 	T → C	10-13 min

<p>Purpose: to develop listening skills with the use of online resources</p>	<p><i>T: Before we are going to listen to the audio I would like to ask you some questions:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>What are the most serious environmental problems nowadays?</i> 2. <i>What can we do to prevent it?</i> <p><i>Now we are going to listen to the audio. Open your book at page 92, ex.3. Read the statements. You will hear twice a conversation about volcanoes. Tick the sentences which are true or false according to what you hear. Don't forget to write down key words while listening.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Students answer if the statements are true or false.</i> <p><i>T: We are going to check your answers. Please, be ready to explain your choice with key words and new vocabulary.</i></p>		
<p>Activity № 2 Grammar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Students do exercise 4 from Course book.</i> <p><i>T: Open your book at page 92, ex.4. Complete the sentences with the correct prepositions only where necessary.</i></p>	<p>S,S,S</p>	<p>3 min</p>
<p>Activity № 3 Vocabulary activity</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Students do exercise 6 from Course book.</i> <p><i>T: Look at the ex.6. Choose the correct adjectives. Sometimes both answers are correct.</i></p>	<p>S,S,S</p>	<p>3 min</p>
<p>Activity № 4 Team work</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Students are divided into two groups. They get cards with questions. Their task is to discuss them and to present a poster with own ideas about the future of our planet. They use the new vocabulary at p.104.</i> <p><i>T: I have cards with questions for each group. Your task is to discuss them and to make a poster and then present it in front of the class.</i></p> <p><i>The questions are:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>What is the future of our planet?</i> 2. <i>What footprint will you leave after yourself?</i> <p><i>Don't forget about the new vocabulary list at page 104. It will help you make a great poster.</i></p>	<p>GG</p>	<p>15 min</p>
<p>The end of the lesson</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Students conclude that everyone is responsible for the future of our planet.</i> <p><i>T: As you see, there are plenty of ways to</i></p>	<p>T → C</p>	<p>5 min</p>

	<i>to the handouts at p.94 and use new vocabulary (p.98).</i>		
<p>Activity № 2 <i>Purpose: to practice skill of reading text for gist</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Students do ex.2 in the Course Book. <p><i>T: Today we are going to read two texts. The first one is about environmental campaign groups. Please, open your books at page 94, ex.2. Read the following four Internet posts with the corresponding heading. Fill in the gaps (1-4) with the correct answer (A-F) according to the text. There are two extra headings that you do not need to use. Firstly let's do reading for gist. You have 3 min to look through the text, underline key words and match the posts with the headings. Then we'll check them together.</i></p>	S,S,S	3 min
<p>Activity № 3 <i>Purpose: to practice skill of reading text for detail</i></p>	<p>Teacher gives sufficient time to read the text carefully; observe students who might be highlighting the difficult vocabulary.</p> <ul style="list-style-type: none"> And now you have to read the text carefully and we'll compare your answers with the previous ones. 	S,S,S	8 min
<p>Activity № 4 <i>Purpose: to practice new vocabulary on the topic natural world</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Students do ex.3, p.95 on their own and then check together. <p><i>T: Look at ex.3. Here you should replace the underlined expressions in sentences 1-5 with the correct words in the box.</i></p>	T→C	4 min
<p>Activity № 5 <i>Purpose: to practice skill of reading text for detail</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Students read the text "I love forests" at p.96 and match each paragraph with the correct question. They have to underline key words and highlight unknown words. <p><i>T: Let's proceed to ex.1, p.96. Read the following text, which has been divided into three paragraphs (A-C), and the questions (1-4) relating to the text. Match each paragraph with the correct question. Put the answers in the right boxes. One paragraph can match two questions.</i></p>	S,S,S	10 min
<p>The End of the Lesson</p> <p>Setting homework</p> <p>Giving marks</p>	<ul style="list-style-type: none"> Teacher concludes that reading both for gist and for detail is an essential part of preparing to the examination. <p><i>T: Dear students, pay special attention to reading both for gist and for detail. It is essential part of preparation for your final examination. Please, write down your home assignment: ex. 2, p.96, ex.1, 2, 3, p.97. The teacher evaluates students after checking their listening test.</i></p>	T→C	5 min

Lesson № 4
Plan

Date: 12.04.2019

Form: 11-A

Topic: The weather and climate

Aims:

- To practice grammar skills in Passive Voice.
- To allow students to practice speaking fluently about environmental issues that may provoke the use of words and phrases they have been learning recently.

Language Level: B1+/B2

Time: 45 min

Materials: “Get 200” (Book 2), worksheets with grammar tasks.

Stage. Activity. Purpose of the activity. Technique.	Procedure. Teacher’s instructions	Interaction Mode	Time
Introduction	<ul style="list-style-type: none"> • Teacher checks homework and answers questions, explains in case something is not understandable. <p><i>T: Dear students! This lesson is devoted to the developing of grammar skills. First of all we are going to check the homework.</i></p>	T → C	5 min
<p>The main body of the lesson</p> <p><i>Activity № 1</i> Purpose: to introduce the grammar; to repeat basic constructions of Passive Voice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teacher shows the PowerPoint Presentation about Passive Voice. Students repeat the basic constructions and write down them into their copybooks. <p><i>T: Let’s proceed to the presentation. Today we are going to repeat the Passive Voice. Could someone remind me about basic formula of Passive Voice? At this slide you can see a table of active and passive tenses. Please, study the table, if you forget some constructions; please write them down.</i></p>	T → C	7 min
<p><i>Activity № 2</i> Purpose: to practice grammar exercises</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Students do exercises which are offered by a teacher. <p><i>T: So, we’ve repeated all that you’d already learnt and now we are going to do several grammar exercises. Look at the pictures and the prompts and make sentences using the present simple passive and present continuous passive, as in the example.</i></p>	S,S,S	3 min

<p>Activity № 3 <i>Purpose: to make a dialogue and to act it out.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Students work in pairs. Each pair gets the list of words connected to the topic natural world. They make up a dialogue with the correct passive form of verbs and act it out. <p><i>T: Let's proceed to the next activity. Make up short dialogues expressing your opinion about environmental issues, agreeing or disagreeing. Each pair gets a card with the situation. Use the prompts given below. Don't forget to use the Passive Voice in your dialogues.</i></p> <p><i>I really like your dialogues! Brilliant!</i></p>	S↔S	15 min
<p>Activity № 4 <i>Purpose: to practice grammar skills using online resources</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Students do the grammar exercises from their book and presentation. <p><i>T: This exercise is also connected with the Passive Voice. Read the text and underline the subject, verb and object structures. Then rewrite the text using the passive constructions. Leave out any unnecessary words.</i></p>	S,S,S	3 min
<p>The end of the lesson</p> <p>Setting homework</p> <p>Giving marks</p>	<ul style="list-style-type: none"> Teacher concludes that grammar exercises are essential part of examination. <p><i>T: Dear students, pay special attention to Passive Voice. Grammar exercises are essential part of preparation for your final examination.</i></p> <p><i>Please, write down your home assignment: ex.2, 3, 4, p.98, ex.6, p.99. Next time you'll write your final test, so be ready for it!</i></p> <p>The teacher evaluates students after checking their grammar test.</p>	T → C	5 min

Lesson № 5 Plan

Date: 17.04.2019

Form: 11-A

Topic: Environment protection

Aims:

- To enable students to talk about environmental issues;
- To make up dialogues about ecological problems.

Language Level: B1+/B2

Time: 45 min

Materials: "Get 200" (Book 2), worksheets with grammar tasks.

Stage. Activity. Purpose of the activity. Technique.	Procedure. Teacher's instructions	Interaction Mode	Time
---	--	-------------------------	-------------

Introduction	<ul style="list-style-type: none"> Teacher checks homework and answers questions, explains in case something is not understandable. <p><i>T: Dear students! This lesson is devoted to the developing of speaking skills. First of all we are going to check the homework.</i></p>	T → C	6 min
The main body of the lesson Activity № 1 Purpose: to enable students to talk about environmental issues and use Mind Meister for creation a poster Activity № 2 Purpose: to translate sentences with new words Activity № 3 Purpose: to enable students to describe pictures Activity № 4 Purpose: to practice vocabulary Activity № 5 Purpose: to develop spontaneous speech The end of the lesson	<p>Students work in groups. Teacher gives cards with questions. They discuss the following questions:</p> <ol style="list-style-type: none"> What do you like and dislike about each season of the year? Why? How does the weather affect your mood? Would you like people to be able to change the weather conditions as they please? Why? Why not? <p><i>T: I will give you the cards with the questions. Your task is to discuss them.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Students work individually. They are given the sentences and have to translate them. <p><i>T: Here are some sentences for translation. Work individually and then we will check them together and compare translations.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Students work in pairs. They are given pictures and their task is to discuss them and the questions below. <p><i>T: Work in pairs. Describe your pictures and then ask and answer each other the questions.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Students do exercises in their books. <p><i>T: Open your book at page 98. Look at the ex.1. Complete the dialogue with the missing sentences.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Students work in pairs, make up a dialogue and act it out. <p><i>T: The final task is to make up your own dialogues and act them out. We will together choose the best dialogue.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Teacher concludes that it is important to be able to talk about different environmental issues. <p><i>T: As you understand it is important to be able to discuss the environmental issues and ecological problems. You have to prepare a</i></p>	GG S,S,S S↔S S,S,S S↔S	12 min 6 min 6 min 6 min 10 min 5 min

Setting homework	<i>monologue about the most dangerous ecological problems for the next time.</i>		
Giving marks	<ul style="list-style-type: none"> The teacher evaluates students and gives marks to the most active ones. 		

Lesson № 6
Plan

Date: 19.04.2019

Form: 11-A

Topic: Environment protection

Aims:

- To introduce the vocabulary for writing formal letters (in particular, in the letter to the editor) and the plan of the letter.
- To enable students to write the formal letter (letter to the editor).

Language Level: B1+/B2

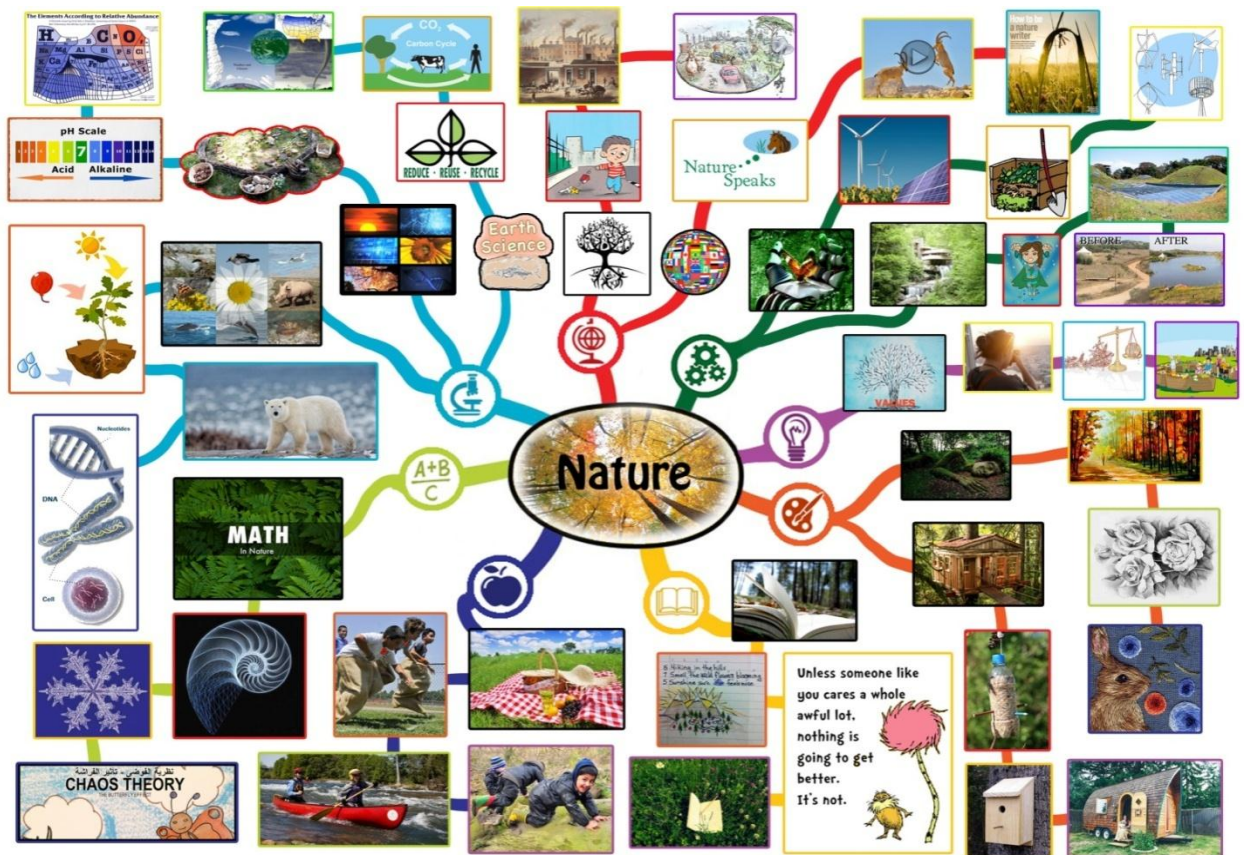
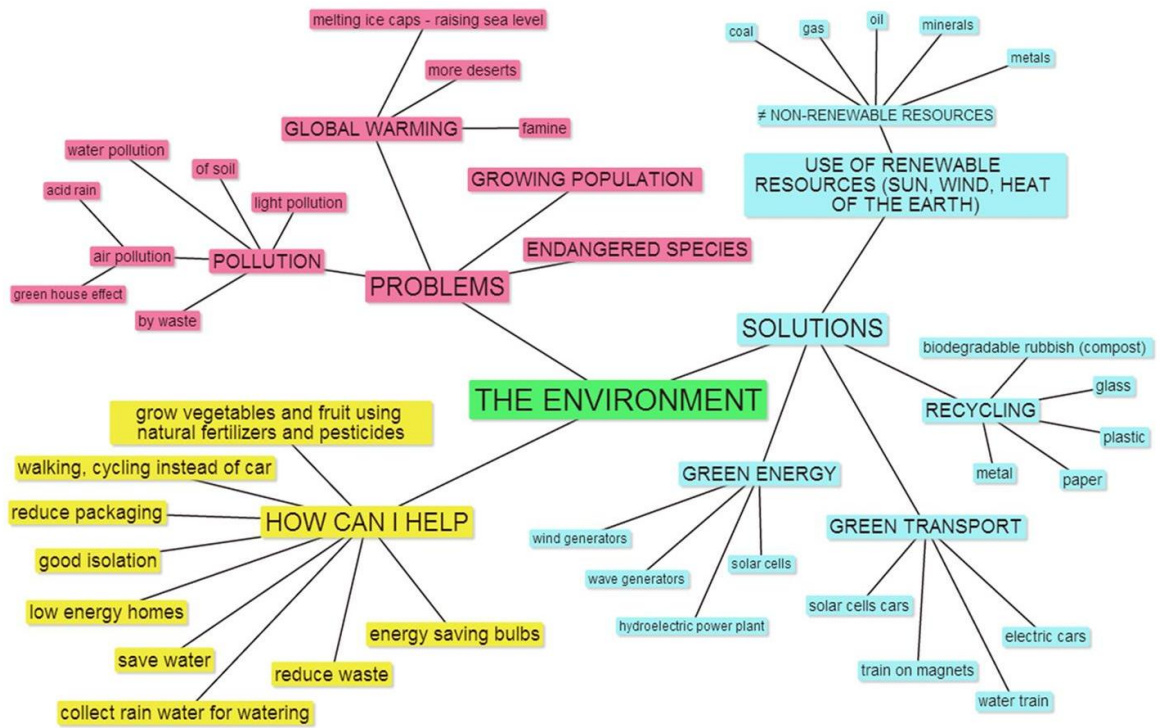
Time: 45 min

Materials: “Get 200” (Book 2), worksheets with grammar tasks.

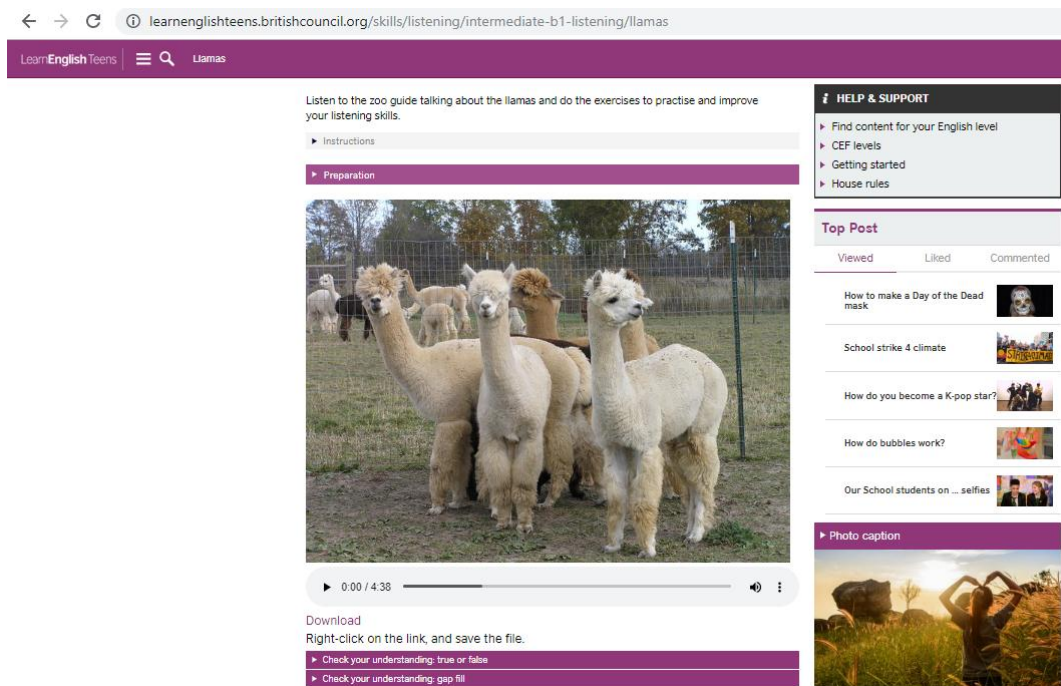
Stage. Activity. Purpose of the activity. Technique.	Procedure. Teacher’s instructions	Interaction Mode	Time
Introduction	<ul style="list-style-type: none"> Teacher checks homework and answers questions, explains in case something is not understandable. <p><i>T: Dear students! This lesson is devoted to the developing of writing skills. First of all we are going to check the homework.</i></p>	T → C	6 min
The main body of the lesson <i>Activity № 1</i> Purpose: to introduce the letter to the editor.	<ul style="list-style-type: none"> Teacher shows the PowerPoint Presentation and explains the structure of the letter to the editor, the difference between formal and informal letters. Students write down the plan. <p><i>T: An example of formal letter is the letter to the editor. At the slide you can see the plan of this letter.</i></p> <p><i>We usually start the letter “Dear Editor” (if the name is unknown for us).</i></p> <p><i>In the first paragraph we mention the reason for writing and state the topic.</i></p> <p><i>In the second paragraph we write the arguments for and justifications (examples/results).</i></p> <p><i>In the third paragraph we write the arguments against and justifications (examples/results).</i></p> <p><i>In the fourth paragraph we summarize all the points and state own opinion.</i></p> <p><i>You should end the letter with such words “Yours faithfully, (your full name)”.</i></p>	T → C	12 min

<p>Activity № 2 Purpose: to practice translation</p>	<ul style="list-style-type: none"> Students work in pairs. They are given the useful language box (list of words) and they have to translate them. <p><i>T: Here are some useful words that you can use in your letter to the editor in order to express your opinion, to list viewpoints, to introduce the reasons and results and to summarize. Translate these words. And then we'll check them.</i></p>	S↔S	6 min
<p>Activity № 3 Purpose: to practice vocabulary</p>	<ul style="list-style-type: none"> Students work individually. They are given an article with the missing words and their task is to complete the gaps with the useful language box. <p><i>T: This is an example of letter to the editor. Complete the gaps with words/phrases from the Useful Language box.</i></p>	S,S,S	6 min
<p>Activity № 4 Purpose: to practice writing a letter</p>	<ul style="list-style-type: none"> Students do exercises in their books. <p><i>T: Open your book at page 101. Look at the ex.1. Read the task and the letter below and choose the correct answers.</i></p> <p><i>Answer the following questions:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> What is the writer's opinion? Which of these points does the writer not mention? <p><i>Find and underline the parts of the article in exercise 1 where the writer a) mentions and justifies the importance of supermarkets and b) gives arguments against building the supermarket.</i></p>	S,S,S	10 min
<p>The end of the lesson</p>	<ul style="list-style-type: none"> Teacher concludes that it is important to be able to write the letter to the editor and the writing task is a compulsory one in external exam. 	T → C	5 min
<p>Setting homework</p>	<p><i>T: As you understand the letter to the editor is an example of formal letter that is frequently used in examination cards. Your home assignment is ex.5, p.53.</i></p> <p><i>Write a letter of at least 100 words and don't forget to learn the vocabulary list by heart.</i></p>		
<p>Giving marks</p>	<ul style="list-style-type: none"> The teacher evaluates students and gives marks to the most active ones. 		

Приклади застосування Інтернет-ресурсів для створення інтелект-карт (з використання програми MindMeister)

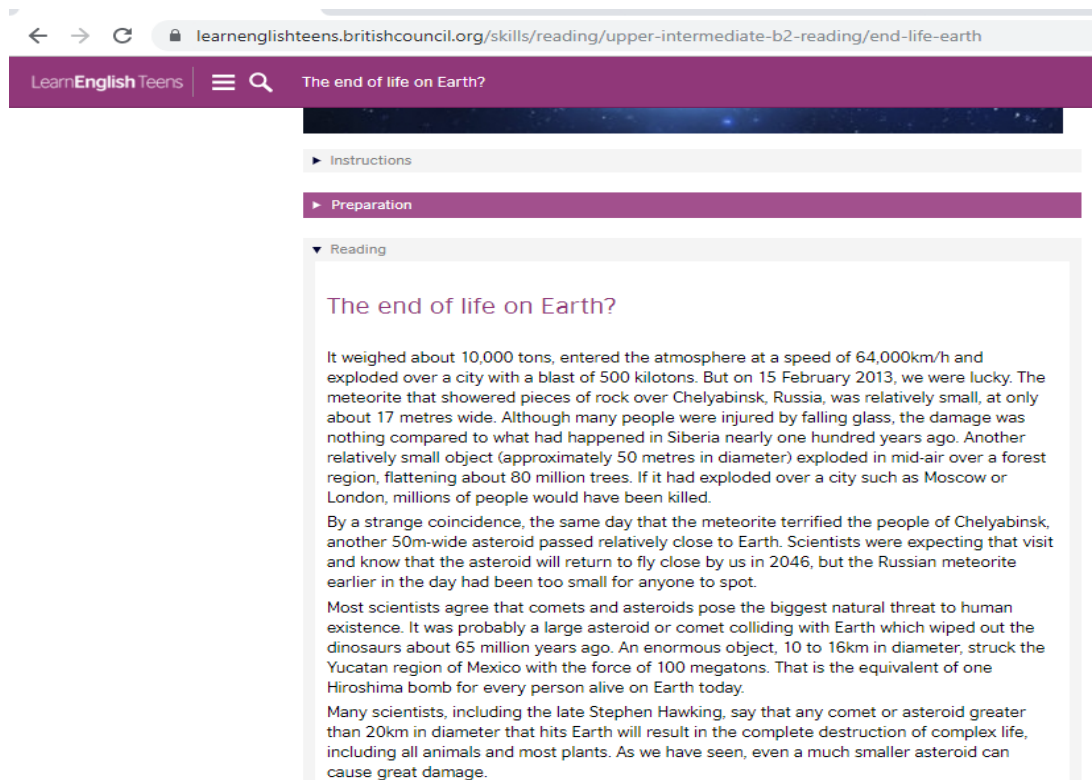


Використання сайту British Council (Learn English Teens) для розвитку мовленнєвих навичок (listening, reading, writing, speaking)





The screenshot shows a webpage from learnenglishteens.britishcouncil.org. The main content area features a video player with a picture of several llamas. Below the video, there are instructions and a 'Preparation' section. To the right, there is a 'HELP & SUPPORT' sidebar with links for finding content, CEF levels, getting started, and house rules. Below that is a 'Top Post' section with a list of articles like 'How to make a Day of the Dead mask' and 'School strike 4 climate'. At the bottom right, there is a 'Photo caption' section with a picture of a person in a field.

Рис. 1. Сторінка сайту Learn English Teens для розвитку навичок аудіювання



The screenshot shows a webpage from learnenglishteens.britishcouncil.org. The main content area features a reading exercise titled 'The end of life on Earth?'. The text discusses the Chelyabinsk meteorite and the threat of asteroids. Below the text, there are instructions and a 'Preparation' section. The sidebar on the right is not visible in this screenshot.

Рис. 2. Сторінка сайту Learn English Teens для розвитку навичок читання

LearnEnglish Teens   A letter to a friend

► Preparation

Exam question

Your friend Sabrina has written you a letter. Part of it says:

What's your favourite day of the week? I'd love to hear all about it.

Write a letter of about 150 words in reply.



Dear Sabrina

Thanks for your letter and it was great to hear from you. You asked me to tell you about my favourite day of the week. Well, it's definitely Friday.

One reason I like Fridays is because I have my favourite subjects at school: PE and chemistry. Chemistry's great because we do experiments in the science lab and our teacher, Mr King, is so funny. In PE we usually play basketball, which is my favourite sport. I'm good at it because I'm quite tall. Our team usually wins.

We also have French on Fridays, which is actually my least favourite subject, but after that we have ICT which is

Рис. 3. Сторінка сайту Learn English Teens для розвитку навичок написання особистого листа

LearnEnglish Teens   A more formal email

To: j.black@central-school.co.uk

Subject: English courses

Dear Ms Black,

I am writing in response to the advertisement I saw for your English school in 'World Teens Today' magazine. I am interested in doing one of your courses and I would be grateful if you could provide some further information.

Firstly, it says in the advertisement that the courses are two weeks long. Would it be possible to do a three-week course? I would also like to know how much your courses cost exactly.

Secondly, your advert mentions accommodation with host families. Could you tell me if I would be staying on my own with the host family or if there would be other students staying there as well?

Finally, I have a question about the social programme. Would you mind sending me more details about this? I am very keen on sport and I would like to know if there are any sports activities included in the social programme.

I look forward to hearing from you.

Yours sincerely,

Lili Song

Рис. 4. Сторінка сайту Learn English Teens для розвитку навичок написання офіційного листа

Анкетування учнів

Зразок вхідної анкети

Вхідна анкета

Щоб бути учасником Веб-квесту потрібно пройти Вхідне анкетування

1. Вкажіть прізвище та ім'я.

Мой ответ _____

2. Введіть електронну пошту.

Мой ответ _____

3. Вкажіть вік.

Мой ответ _____

4. Чи брали ви раніше участь у веб-квесті?

Так

Ні

5. Яку іноземну мови ви вивчаєте?

Англійську

Німецьку

Французьку

Польську

Другое: _____

6. Чи подобається вам вивчати іноземні мови?

Так

Ні

7. Які методи вивчення іноземних мов Ви використовуєте?

- Структуралістичний
- Функціональний
- Інтерактивний
- Другое: _____

8. Чи використовуєте Ви Інтернет-ресурси у вивченні англійської мови?

- Завжди
- Часто
- Іноколи
- Ніколи

9. Оберіть роль для участі у веб-квесті.



Вчителі



Мовознавці



Перекладачі



Репетитори

10. Що Ви очікуєте від Веб-квесту?

Мой ответ _____

Отправить

Зразок поточної анкети

Поточна анкета

1. Вкажіть прізвище та ім'я

Мой ответ _____

2. Вкажіть електронну пошту.

Мой ответ _____

3. Вкажіть ваш вік.

Мой ответ _____

4. Яку роль ви обрали для себе?

- Вчителі
- Мовознавці
- Перекладачі
- Репетитори

5. Чи задоволені ви роботою групи?

- Так
- Ні
- Частково

6. Що саме вам подобається або не подобається у роботі у групі?

Мой ответ _____

7. Як ви думаєте, чи повинні Інтернет-ресурси бути невід'ємним елементом сучасного уроку англійської мови?

- Так
- Ні
- Частково

8. Які сайти ви використовуєте в процесі вивчення/викладання англійської мови?

Мой ответ _____

9. Які компетенції можна вдосконалити використовуючи Інтернет-ресурси?

- Лексичну
- Граматичну
- Міжкультурну
- Розмовну
- Всі варіанти правильні
- Жодного правильного варіанта

10. Як ви оцінюєте поточний стан виконання завдань у групі?

- Позитивно
- Негативно
- Нейтрально
- Другое: _____

Отправить

Зразок вихідної анкети

Вихідне анкетування

1. Вкажіть прізвище та ім'я.

Мой ответ _____

2. Вкажіть електронну пошту.

Мой ответ _____

3. Вкажіть вік.

Варіант 1

4. У якій групі ви працювали?

- Вчителі
- Мовознавці
- Репетитори
- Перекладачі

5. Чи задоволені ви роботою своєї групи?

Мой ответ _____

6. Яку позицію в групі ви займали?

- Лідер
- Активну
- Пасивну
- Нейтральну

7. Чи допомогли вам наведені джерела?

- Так
- Ні
- Частково

8. Працюючи у групі, які ви висновки зробили для себе?

Мой ответ _____

9. Працюючи у Веб-квесті, які висновки Ви зробили для себе?

Мой ответ _____

10. Які поради та зауваження Ви можете внести стосовно Веб-квесту?

Мой ответ _____

Отправить